

“ఇంద్రబాల సుహృద్రబాలము” ఈ అపూర్వ గ్రంథములో ధర్మని గారెడి, యోగదృష్టి, సభకట్టు, పరకాయ ప్రవేశవిశ్వా, వాయువేగ చనో వేగము, హస్తలాఘవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రబాలము, క్రియాసాధనము, మర్రికాశాస్త్రము, భూతవైద్యము, యధికములు, అమెరికావారి చిట్టకేక తిమాసాలు, విచిత్ర విసేడివిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామడికట్టును పుట్టించుట, జీవములో సుమధియగుట, మనుష్యుని చంపి తీరిగి బ్రతికించుట, శరీరములేని రికాయచేత మాటలాడించుట, కండ్లకు గంటలు కట్టుకొని చూడకుండా వస్తువులకేర్లు చెప్పట, భూమిమీదను గజము యెక్కువ గాలిలో మనుష్యుని నిగ్రాహముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన నీవు అత్యద్భుతముగా పేజికే చేయగలవి గార్వరంజి యిచ్చుచున్నావు. ఈ పుస్తకమును అచ్చుచేయుట ఈ నెల ఆఖరుకు పూర్తియగును. ఈ గ్రంథమున ఇతరులకు 15 రూపాయలకు అచ్చుబడును. ఈ గ్రంథము నే (ధర్మాస్తువా) లకు రు. 4 లకే ఇవ్వబడును. ధర్మాస్తువారులుగా చేయవారు తమ ధర్మాస్తుతో కూడ 1 రూపాయ మాత్రము చురేయార్థరహ్యగా తీక్షణమే యీ క్రింది విలాసమునకు పంపించి తమ చేరుకు రికన్వయ చేయించుకొనినో అట్టివారికి ఈ పరచరహక్యమైన గ్రంథమును మిగత రు రీ లకు వి. పి. గ పంపబడును. (194984) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, బుగోలు. (గింటూరు జిల్లా)

12-వ గోదావరిమండల సభ

రాజ్‌కోటలో సమావేశమగుట

ఆహ్వాన సభాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాసములు.

12 వ గోదావరి మండలసభ యీ నెల 26 వ తేదీ రాజ్‌కోటలో ప్రారంభమయినది. ఆహ్వాన సభాధ్యక్షులగు రుద్దరాజు పద్మరాజు, కస్తూరిభూపతి గార్ల ప్రారంభోపన్యాసములండి యీ క్రింది భాగములు ముద్రితములు:

మంటలు వృత్తులు.

మాతాలూకా చెఱువవైరుకు విలుగానుండి బెల్లము ప్రారముగా పండి ఆ బెల్లమువలన ఆరంభం దొరగారితో పంచదార తయారుచేయ బడుచుండెడిది. క్రమముగా దీనిని గాఢము తగ్గింపుచే గాఢము వారు నిర్మించిన సదగు ఫ్యాక్టరీ కియ్యారాలను విక్రయించి కృతజ్ఞతను వెదలిపోయిరి.

యిచ్చట లంక భూములలో విశేషముగా పొగాకును, బియ్యమును ప్రధానమైన పంటలు. సుబ్రహ్మణ్య ప్రాంతముల నుండి కొబ్బరియును, సుగు చెట్టు యును పెరుగుచున్నవి. ప్రస్తుతయుద్ధమువలన కొబ్బరికి ధర తగ్గినది. చాలినన్ని రాజబాటలు యీ ఖండమునందు లేకపోవుటచే సగుతులకు రానుపోను సౌకర్యములు తక్కువ. కొబ్బరిత్రాడు అక్కడక్కడ తయారుచేయ బడుచున్నదిగాని స్వేచ్ఛనము లేకపోవుటచే నంత ప్రశస్తముగా లేదు. గవర్న మెంటువారుగాని, ప్రజలందరూ నేటి భవించి సంఘమును స్థాపించిగాని, పశ్చిమ సుబ్రహ్మణ్యులను కల నూనెచేయుటకును, సరసమైన సప్త త్రాడుపేటకును తాటితో చాపలు, గోశనీలు, చిత్రిచిదితములగునవియు, నిలువగలవియు సగు పట్టాలు మొదలగునవి తయారుచేయుటకు యంత్రములు స్థాపించుట సమంజసముగా నుండును.

మా ఖండములో యీదరాడ నేతరుప్పట్టకు ప్రసిద్ధి. తొలి, జగ్గన్న పేట గ్రామములలో నాణెమైనట్టియు, విలువ యైనట్టియు బట్టలు సాదావి, జరివి నేయగల నేతగాండ్లు న్నారు. నాణ్యమయిన పట్టుబట్టలకుడా తయారుచేయుచు న్నారు. కాని యుద్ధమువలన నూలువిషయమై విదేశములను నమ్ముకొనియున్న మనదేశమునకు నూలురాక పోవుటచేత నేతగాండ్లవృత్తులు చెడి తిండికి లేక మలమలమాడుచున్నారు. వారికెన్నడును చేతగాని యితరవృత్తులు నవలంబించి వలసినవారయినారు. వారిస్థితి బహు విచారకరము. ఉపద్రవ్యములో నైనను మనవారు పూర్వమువలె కొద్ది గొప్పభేదములను దిగ నాడి రాట్టుములను చెప్పించి ప్రతిగ్రామమునందును స్త్రీల చేత మనప్రతిని నూలుగావడికించి జపానువలె లాభమును పొందదని మాప్రార్థన.

మాతాలూకాలో సుబ్రహ్మణ్యములయందు కృతజ్ఞతా యనునకు అనునగు భూములు నీగంధక గయాభుగానుండుటచే గన్నవరండ్ల అక్విడెంటుగోడ తెత్తుచేసి బెల్లంపూడి వైరుకాలవగుండా నీరును కృతగా పోనివ్వక వైరుకాల భూములు కండచేసినయెడల సాలకులకును, రైతులకును లాభకరము.

విద్య.

విద్యావిషయములందు మాతాలూకా యితర తాలూకా లన్నిటికంటె హీనస్థితియందుండుట మిగతాగరకును విదితమే. యీ నడుమ గవర్న మెంటువారు మాతాలూకాకు ఒక ప్రామాన్యులు స్థాపించుమని లోకల్ బోర్డువారికి ఉత్తరువు యిచ్చుటచే మేము కృతజ్ఞులము.

మావారు కొందరు మా నేపల్లిలో నొక యిక్కంట్లము శకంధరీస్కూలును, అంతరవేదిపాలెములో నొకటిని స్థాపించి ప్రస్తుతము గవర్న మెంటువారి నిబంధనల ప్రకారం రికార్డును సాగుతున్న తగిన యేర్పాటులు కష్టసాధ్యము లగుటచే పెక్కుచిక్కుల నందుచున్నాము. కాబట్టి రికార్డును విషయములో సామాన్యప్రజలు విద్యాభిలాషులై లోనరుశ్చేకండరి పాఠశాలలు స్థాపించబోవు నెడల గవర్న మెంటునిబంధనలను సామాన్యప్రజలకు అనుకరణము మార్పుదని గవర్న మెంటు వారిని కోరుట అత్యవసరము.

మాతాలూకా ప్రజల సౌకర్యమునిమిత్తము మాకోక డ్రిస్ట్రిక్టునుసముకోర్టు యేర్పాటుచేసి యుద్ధయుజమునకాబోలుదని గవర్నమేంటును చేరక అమలాపురి ను దున్నదన్న సంగతియు మికు విశదమే. త్వరలో గవర్నమేంటును చేయగాక!

పల్లెలలోని పెక్కువిద్యార్థులంపును లేనివారై రాజకీయ, వాణిజ్య ప్రాపంచిక వ్యవస్థలందు యేర్జ్ఞానమును లేనివారై యుండిరిగాన పాలకులను నిర్బంధించిత ప్రాథమికవిద్యను నెల

కొల్పవలసి ప్రార్థించుటయు, తాలూకాసంఘమువారుగాని జిల్లాసంఘమువారుగాని ఒకరిద్వారపన్యాసకుల మానవేతనమునకు నియమించి అధ్యయన నెలకొకసారి యయినను ప్రతిపల్లెకును బోయి గ్రామసావధియొద్దనో, జేనాలయమునద్దనో ప్రజలను తేల్చి ఆర్థిక సాంఘిక, మతవిషయములు ఉపన్యసించి గ్రామ సంఘములు నేర్పాటుచేయునట్లు గానించుటయు నత్యవసరమని మామార్గప్రాయము.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము, విశ్వవిద్యాలయము.

దేశీయమహాసభవారు ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యపదవి నొసంగినందులకు వారికి కృతజ్ఞతాభి వందనములు నొసంగుచు, ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రము, ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయము మున్నగునవి ఆంధ్రుల పురోవృద్ధికి త్వరలో చేకూరు గాకయని భగవంతుని ప్రార్థించుచు ఆంధ్రులు నిరాశ జెందక విధివిరామములేక ప్రయత్నములు సలుపుమని నమ్ముచు న్నారము.

మేము వైనిచెప్పిన విషయములన్నింటిని ఆదరభావముతో పరిశీలించి అవసరమైన విషయముల నాదరించి సభ జయప్రదముగా నడుపుటకు సభాధ్యక్షుని వెన్నుకొనడని ప్రార్థించుచు విరమించుచున్నాము.

అభ్యుదయోపన్యాసము

ఈ నెల 26, 27 తేదీలను రాజ్‌కోటలో జరిగినప్రండెం డవ గోదావరిమండలసభ కధిపతులగు మానసియ శ్రీ భూపతి రాజు వేంకటపతిరాజు గారి ప్రారంభోపన్యాసముని యీ క్రిందిభాగములు ముద్రితములు:

భారతీయులారా!

ఇప్పటి స్థితిగతులలో, రాచకేయంశముల గురించి బహు జాగ్రత్తగా మాటలాడవలసియున్నది. అట్లని మన క త్యంతావసరమైన వానినిగూర్చి భారతీయులుగా మాట్లాడునాడ దని కాదు.

శ్రీ బాద్రి సార్వభౌములవారు మనమందరమును ఇప్పటి యుద్ధస్థితిలో శక్తివంచనలేక ఉత్సాహముతో సహాయము చేసెదమని నిరీక్షించుచున్నారు. అది న్యాయమే. మనము మనక పూర్వకముగా వారీయాజ్ఞను శిరసావహించవలసిన వారమే. కాని మొన్న ఢిల్లీలో జరిగిన సభలోని క్రమమును చూచినయెడల మన కుత్సాహభంగ మగుచున్నది. మనము చేయగలిగిన ధనసహాయము ఏమూలకు రాగలదు? మొత్తముమీద నీయుద్ధములో దినమునకు నుమారు తొమ్మిదికోట్లరూప్యములు క్యయ మగుచున్నవి. మన మేమి చేయగలము? ఈ వరకు 150 కోట్ల రూప్యములు ఇచ్చియుంటిమి. ఇంతియగాక అనేకయుద్ధరంగములలో బోరుచున్న సేనలకు భరియించుటకు విస్తారముగా సహాయము చేసియుంటిమి. ఆ ఋణము తీరువరకు సంవత్సరమునకు 9 కోట్లరూప్యములు మన మివ్వవలసియున్నది. అనగా గవర్న మెంటువారు వారి రాబడినుంచి అది పూర్తిచేవలసి యున్నది. మన విద్యాభివృద్ధికై గాని, యాగోగ్యము గురించి గాని వారుచేయు కృత్యముకంటె ఎక్కువమొత్తము. అయినను ఆభారమును వహించుటకు గునియును. యుద్ధసమయమున, సాధారణముగా నిచ్చుదానికంటె పెక్కువ ఏలకకు సమర్థించవలయునని మన భర్తాకాత్రులు చెప్పుచున్నది. కాని మనము చేయగలమా మన స్థితిలో? ఇంతకంటె పన్నులు చేయుట యసాధ్యముగదా. కాని మన దేశములు ఆనా చేసిన ధనమును యుద్ధయుజముక్రింద వినియోగపర్చవలెను. జపాని దార్లు మొదలైన ధనికులు విస్తారముగా ధనసహాయమును

చేయగలరు, చేయుచునేయున్నారు. మనము ముప్పదికోట్లకు మించియున్నాము. వస్తుసమృద్ధిగల దేశము ఇండియా. అట్టి సంగతిలో మనము చేయవలసినవాని యన్నిటిలో ముఖ్యమైనవిధిపట్ల ఇట్టి యసాధ్యమైనట్లు గలిగినదని తెల్లవారు మోకాలుమీద తలయించి నిమ్మకాయల బుద్ధితో నాలొచించిన వారి కేమి పోయినో? మన దేశమునందలి ధనము ఇతర దేశ స్థులు శతాబ్దములబట్టి మనదేశమువై దండెత్తునట్లు ప్రోత్సహించినది గదా. అట్టిదేశము ఇట్టి దర్శిదస్థితికి వచ్చియుండుట 150 ఏండ్లు ఇంగ్లీషువారు ఇక్కడచేసిన రాజ్యమునకు అవమానము తెచ్చునది కాదా? ఈ యుద్ధమున నాంగ్లేయులుకు వారి మిత్రులను జయమును పొందుటలేవును. కాని దానితో మరీ యుద్ధములు లేకుండునా? విరోధాఖండమున వెనుకను నూరేండ్లవరకు ఉండి యుండిగి యుద్ధముజరిగెను. ఈ యుద్ధమున మనవారికి జయము గలిగినను, పిల్లలబేల్తువలె క్రొత్తయుద్ధములకు ప్రోత్సాహపరచుచునే యుండును. మనదేశము ధనము కలిగి యుండునట్లుచేసి, మనకు యుద్ధముచేయు విధములను నేర్పియుండినవో, ఇట్లువైరు మనమున్న లోకమునకు సింహస్వప్నము కాకుండునా? మరల చీటికి మాటికి యుద్ధములు జరుగుచుండునా? ఇంగ్లాండుతో యుద్ధముచేయుట తమ కొంప తిసిగొనుట యని జపానీసులకి తోచవండునా? మనకు స్వరాజ్యము నిచ్చినయెడల ఆయు నెలలలో కోటి మంది వైరికులను ఇవ్వగలమని యున్న డెడ్డు స్ట్రేట్సు ప్రెసి డెంటువారైన విల్సనుగారికి గత సంవత్సరము సర్ సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారు వ్రాసిరి. అక్కడ ఏమిజరిగినో చిత్రగింపుడు. ఆదేశములో 1500 వార్తాపత్రాలలో నా నుత్తరము ప్రచురింపబడెను. రాజ్యసభాసభలు రిపి రికి ఆయుత్తరమును అచ్చుచేసి ప్రతులను ఇచ్చిరి. ఆశ్చర్యమేమి? స్వరాజ్య పదవినిపొంది యొక కోటి వైరికులను మనము ఇవ్వగలమని మననది వారికెంతయో యుత్సాహమును కలుగచేసినది. కాని యాంగ్లేయులకు మట్టుకు ఆవృత్తియేలేదు. ఆయుత్తరమువల్ల యిన్నిమాతము లయినది. కాని మనము కనుబొమ్మలవై మొత్తకులవలె ఎదుగుపొదుకులేక ఎప్పటికలెనే యున్నాము. స్వరాజ్య మిచ్చెనమని వాగ్దత్తమైన చేయలేదు. ఇప్పుడు మనము నోయూసుకొని యున్నయెడల, యుద్ధానంతరమున మనసంగతి యాలోచించెదరట! ఇప్పుడు వారు మాట్లాడకుండుటయు, బిల్లిండుదేశమునకు స్వరాజ్యమిచ్చుటకు సిద్ధముగా నుండుటయు చూచి, వెనుకను మనకు వారు చేసిన వాగ్దానములను నిలుపుకొనకుండుటయు చూచి, మనకు యుద్ధానంతరము వాచేమైన చేయుదురను నమ్మక మెట్లు కలుగగలదు? ఇప్పుడేలేదు, తరువాత మనకు వచ్చేదయేమని యనుకొనువారు అనుకొనుచునేయున్నారు. సర్ సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారు కోటిమంది నే యివ్వగలమనుట చాల తక్కువసంఖ్యయ చెప్పుటయే. కడపటి జనాభా లెక్కలబట్టి 15 సంవత్సరములకు, 50 సంవత్సరములకు మధ్యప్రాయముగలవారి సంఖ్య 15 కోట్ల ప్నరు. అందులో సగమువరకు పురుషు లుండవచ్చును. వారిలో మూడుకోట్లమంది యుద్ధముచేయుటకు తగినవారై యుండగలరు. నిజముగా మనకే యట్టిది సంభవించిననాడు మరిచెట్టు నకపరమేమి? మనదేశమువారికి విరోధియనులు యుద్ధయాగ్రమును నేర్పినవో, మంచి యుద్ధధర్మము కాగలరని కర్నాటక యుద్ధములు జరుగుచున్న కాలమున తెల్లవారు తెలుసుకొనిరి. ఇప్పటి యుద్ధములో మనవైర్యులు కనపర్చుచున్న సాహసాది గుణములు దానిని ఎంతయో బలపర్చుచుగదా! ఇంతకుముందె

జ్ఞే గు భ య ము లే దు.

వైద్యరత్న వండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి

జ్ఞే గు జ్ఞే గు

(1045)

ని వా ర కౌ ష ధ ము లు

మా మందులు గడచిన యిరువది వత్సరములకు ఇండియా, సిరా, సిరాకో దేశములయందును, స్వదేశసంస్థానముల యందును అనేక జ్ఞేగు లోగులను కాపాడుట లోకవిదితము. మేము తెలుపు విధానముల ననుసరించిన

జ్ఞే గు సో క దు.

ప్రామానిపానకము 6 బౌన్సుల బుడ్డి ౧-కి రు ౧-౦-౦ | కృతజ్ఞులకు 1 బౌన్సు బుడ్డి ౧-కి రు ౦-౧-౦-౦

డిబ్బో 8 " " ౦-౧-౦-౦ | డిబ్బో 8 " " ౦-౦-౦-౦

ప్యాకింగు సోపానములు. కోరువారికి మావెద్ద క్యాటలాగు చిత్రముగ పంపబడును.

తంతి విలాసము:- "పండిట్" మదరాస్.

ఆ యు ర్వే దా శ్ర మం, గిగి, ఆచారప్పన్‌విధి, జి.టి, మదరాసు.

మనకు శిష్యులందరూ పాఠశాల చాల పొడవునా మనవారికి తోచకుండునా? ప్రపంచములో మరీ యాధములు లేకుండు శిష్యులు మాత్రము ఒక్కటే యున్నది. అది మనకు స్వరాజ్యమిచ్చి మనవారి యాధమున నేర్పి గొప్ప సేనను సిద్ధముగా నుంచుటయే.

యూనైటెడ్ స్టేట్స్ వారికి మనయెడల యభిప్రాయమునకు లోడు ఆస్ట్రేలియావారుకూడ మనయెడల సాదరకృత్తి గలవారై యున్నారు. ఆస్ట్రేలియా పరిపాలనా పథిలో నొక రకం రీడిగారు ఈ యధ్యక్షులలో నిచ్చిన యుపశాసనమునందే కొన్ని సంగతులు మనము వివరించిన యున్నవి :

“ఇండియాకు శిష్యునిచ్చి బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు లోపరినాడు చెప్పుకొనయెడల, ఆస్ట్రేలియాకు కూర్చుని ఖరీదను నుంచి ప్రమాద మెన్ని ఉన్నదాదు. ఏలనన ఆసియాలో ప్రభుల మైయుండుటకు ఇండియాకు సామర్థ్యమున్నది. ఇండియా లేనియెడల మనకు జరుగు మనము లేకున్న ఇండియాకు జరుగుదు. అట్టి ఇండియా బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముయొక్క భాగమై యుండ ఇండియావారి కష్టములును గ్రహించునంతటి బుద్ధి ఆంగ్లేయుల కున్నయెడల, ఆస్ట్రేలియాకు ఎన్నడును ప్రమాదముండదు.”

మహాజనులారా, మనకు ఆస్ట్రేలియా మనదేశముల నెట్లు చూచుచుండెనో తమకుందరికినీ తెలిసినదేను. అయితే ఇప్పుడేల మనయెడల నట్టి ప్రసన్నుత కలిగెను? తమలాభము చూచుకొనియే గాని మనయొకటి కాదు. ఉద్దేశ మిమెన నేమి? మనకు వారి యభిమానలాభము ఈ యాధ్యక్షులను గలిగినది. మన పెద్దలమట యందుకంటే ఆస్ట్రేలియావారి మాటయందు నిష్ఠాంధులగు అదరణ యెత్తును.

రీడిగారు ఇంకను ఏమని? “చిన్న దేశములకు స్వతంత్ర రాజ్యము స్థాపించవలెనను నొక బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున కున్నందున సామ్రాజ్యసభయందు అందరు సమావేశమై యున్నప్పుడు ఇండియాకు స్వరాజ్యము ఇచ్చునట్లు, వారు వారి యభిప్రాయములను చెప్పుటకును వారికిగల హక్కులను ఆంకితమిచ్చెదరని నమ్ముచున్నాను. ఇండియాకు స్వరాజ్య మిచ్చుటకు ఇండియా స్వేచ్ఛిగానికి సుదృఢము కలిగినచో, జగ్గునీలనగాని, వారికి ఇతోహలూ సహాయముచేయువారి కలనగాని, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు భయ మునరదులేదు. ఎందుచేతనగా వలయు నెడల, ఇండియా జోట్లకొలిది నైని కుల నిర్వహకుడు.”

కాని, మహాజనులారా, ఇంగ్లాండుమట్టుకు ఇంగ్లాండుకుటకు కానికామేమి? ఆంగ్లేయులు తెదో మనదేశమునందలి, ఉద్యోగముల వలనను, వర్తకము వలనను, ఎంతయో ధన మార్జించుచున్నారు. మనకు స్వరాజ్యము లభించిననాడు వారి లాభమునకు వ్యాపారము వచ్చునోమో యన భయముండటం స్వాభావికము. అట్టి భయము ఆస్ట్రేలియావారికి లేదు.

రీడిగారు ఇంకను అనుచున్నారు. “ఇండియా స్వరాజ్యమున పొందుచున్నంత కామము మనహృద్యగా మనకు కలయు నైనికుల నిచ్చెదరు గాన నిగోధయెద్దసేవ వారిచేత చేయించుట యనవలయు.”

మహాజనులారా, మన నే నుబ్రహ్మత్యయ్యగుగారు ప్రతిదేయ విల్పనగానికి ప్రాసన దానికినీ, రీడిగారునీ దానికిని కృత్యాదు మేమున్నది? అయినను నే నుబ్రహ్మత్యయ్యగుగారు ఆ యుత్తరమును సిద్ధులేక ప్రాసిననీ మేద్రాసు మొయిలో వారాప్రతిక సిద్ధునిచ్చి యనినది.

రీడిగారు మరల అనుచున్నారు. “ఈ యభిప్రాయము, యాధ్యక్షులగుచున్న కాలమునందు నాకుగలదు. ఇండియాను మనతోపాటు చూడ నెత్తురుగాక, మనకు కొట్లకొలిది నైనికులను నలయనప్పుడు ఇచ్చివీరినదే యని నమ్ముదు. ఇండియా మనలకు ఆపత్కాలమందు కాపాడుసమయము కచ్చికప్పుడు, అట్లు జరిగియును. కాదు తంపు నైనికులకంటే నొప్పునీయలకు మనము ఎన్నడును చూచి యుండము.”

మహాజనులారా, చిత్తగించినారు గదా? వారి యాపత్కాలమున వారిని కాపాడుటయెడల, జోను, కాకేమి? పూర్వాపూర్వములకు లేక ఇచ్చామటము గాని, ఎప్పుటి కైన మనకు బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమునకు గలను లాభము తెలిసికొనకుండురా? మనమును వారును ఆంగ్లము చేయని నేడు రీడిగారు పోల్చిచున్నారు. వేలకొలిది మనవారు కాపాడే తెల్లటివారగుట మనమును వారును ఒక్కటేమేముట. శిష్యులందరూ వారి కెంత యాదరణయో చిత్తగించుడు.

రీడిగారు ఇంకను చెప్పెడి చిత్తగించుడు: “ఇక్కడ దేశములకు స్వరాజ్య ముండవలయునని ఈ సభవారు తీర్మా

నించినారు. ఇండియాకు కూడ, బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యములోని దగుటకు, స్వరాజ్య మొసంగుట సమంజసము గదా.”

రీడిగారుకి మరియొక సభ్యులు “కానివోన ఆఫ్ లార్డెస్, ఇండియాకు స్వరాజ్యము నిచ్చెదరా?” యని ప్రశ్నించగా, “ఇచ్చితీరవలె”ని రీడిగారు చెప్పిరి. స్వరాజ్య మునకును, మనము నైనికులను పంపుటకును గల సంబంధమును చూచితిరా? ఆస్ట్రేలియావారి మాటను, యూనైటెడ్ స్టేట్స్ వారిమాటను, బ్రిటిషువారు ముఖ్యముగా నీ యాధ్యక్షులలో కొట్టిపార చేయలేదు.

మనము శక్తివంతమైన నైనికులను జరిపెట్టవలె నని మన గవర్న మెంటువారు చెప్పియున్నారు. వారికి జీతము లెక్కువచేసి, వారిలో తగినవారికి సేనానిపదవులను కూడ నిచ్చెదమనిరి. ఈ సువర్ణకమున, వారికి అయిదులక్షల నైనికులు కావలెను. ఈ శ్రోత్తసేన మూలమున సువర్ణకమునకు మరి పదికొట్ల రూపాయలు క్షయము చేయవలసియందును. నిగోధనైనక సేన యనిన గవర్న మెంటువారికి నిష్ఠములేదు. మనలో కొందరు ముఖ్యులకుకూడ, నచ్చలేదు. కాని, యిప్పుడు కావలసిన సేనయే కాకుండ, కొట్లకొలిది మన భారతీయులను ఏటేట నైన్యములోకి దీసికొని వారికి యాధ్యక్షమును నేర్పుట మిక్కిలి గోచరినది. అట్లుచేసినయెడల అనవరము వచ్చి నెప్పుడెల్లను వారిలోనుంచి ఎప్పుడు మనమ్యులను యాధ్యక్షమును వినియోగపర్చుచుండవచ్చును. అట్లుచేయుట గవర్న మెంటువారికి గౌరవహానికము కాదు. ఇంగ్లాండులోను, వారి కాలనిలోను, నాగరికతగల ఇతర దేశములలోను అట్లు చేయుగా నిక్కడ కూడ నేలచేయరాదు? మనవారి పౌరుష ప్రతిజ్ఞలకు వినియోగములేకుండ నింతవరకుచేసిన హేతువున నిష్ఠాంధులనను కోరుట ఇక్కడ మరింత యనవరము కాదా? ఐచ్చిక సేన ఇతర దేశములందు పనిచేయవచ్చుడు ఇక్కడ మాత్ర మంతగా పనిచేయునా?

మహామౌరీ, అంటువ్యాధులు, మనవ్యవసాయము డౌను ము మొదలగువానివలన లక్షలకొలిది మనభారతీయులు చచ్చుచున్నారని గదా! అట్లు చచ్చుటకంటే స్వరాజ్యభిలాష గల వారై చిన్న దేశములకు స్వతంత్రరాజ్యము లేకుండ యాధ్యక్షుల చేయుచున్న మన దొరతనమువారిని చేరి మృతికొందుట మంచికాదా? ఈ యాధ్యక్షుల గల పద్యమొకటి మన భారతీయులందున్నది.

మొన్న కంటకరమునజరిగిన రాష్ట్రసభలో, ఈ సమస్య గురించి సభ్యులు యనవరమైన, వాక్కులహమును, చేసిరి. స్వరాజ్యమిచ్చెదమని ఇప్పుడు వాగ్దానముచేసినగాని నైనికులను జరిపెట్టుట యనవర మేమని సభ్యుల నేకులడిగిరి. కాని, మహాజనులారా, ఒక్కయంతమును తమరు చిత్తగించుడు. స్వరాజ్యమునకు యాధ్యక్షులచేయు సామర్థ్యము మొదటిది కాదా? అదిలేనిదే స్వరాజ్య మెట్లు? నైనికుల నిర్వహణయనని దొరతనమువారు మనల: నడుగుట మన స్వరాజ్యభిలాషకు లాభకరముకాదా? ఈ రూపకముగా గవర్న మెంటువారు మనకు మహాదోషకారమునే చేయుచున్నారు. “వీరభోజ్యము నుమ్ము రాజ్యము”ని నలుడు పుష్కరునితో ననినది నిజము కాదా? మరియిప్పుడు మనమేల వెతుకదీయవలెను? నడికట్టి పనిచేయవలసిన సమయముకాదా? మన జాత్తి సార్వభౌముల వారి యాజ్ఞను కరసానహించి తిరకణకుడిగా పనిచేయుట మనభారతీయులు లేమకు గౌరవము చేసుకొనుటయే. మనకు రాజభక్తియూ, దైవభక్తియూ సమానములే. తెండు, తెండు. నామగమాలలను వెదకి బలాధికులైన యావమల నుత్సాహ పరచుడు. ధనమే ముఖ్యమైనది నమ్ముచుండు పాశ్చాత్యుల నుంతుకాలము యాధ్యక్షుల పట్టుటకు వచ్చుచునే యుండును. రాక రాక వచ్చిన యిటువంటి తరుణముయొక్క లాభమును పొందుటకు మన మనమనించినయెడల అలాపము మనదే. స్వరాజ్య మిచ్చెదమని దొరతనమువారు ఇప్పుడు వాగ్దానమును చేసిన నేమి? చేయకున్న నేమి? జాత్తి సార్వభౌముల వారి యాజ్ఞను మన్నించుట మొదటపనికే నేనుకొని మన మింకను జీవచ్ఛరములము కాచునియు, యాధ్యక్షంగమున మన పూర్వులకు కనపడిన శాస్త్రమును, మనమును కనపర్చగలమని రాజభక్తియూ, దేశభక్తియూ మనలకుజూచి, యితరులు నేర్చుకొనవలెనని, ప్రపంచమునకు కనపర్చవలెను. ఇక్కడ యధికారమును వహించిన శిష్యులు మనయెత్తుములకు లోడుపడని నాడు, మనమును నచ్చు మింకను లేకుండ వారు ఆకాశము నుంచి దిగబడినవారను అభిప్రాయమును ఇంకను కనపరచి, దూరముగా అగ్ధాంగీకారులై యున్న నాడు, వారికి పశ్చాత్తాపము గలుగు దినము వచ్చుతీరునని గట్టిగా నమ్మువలెను. ఇది

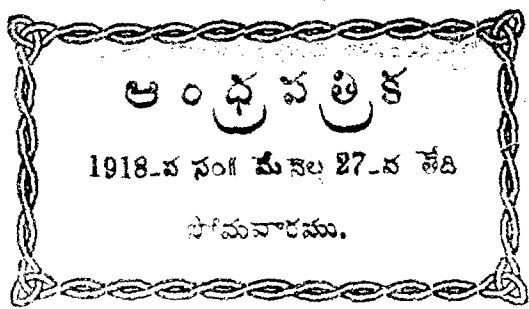
యూధయతారక మైనపని. లోకతారక మైనపని. ప్రపంచమున కాశ్వతముగా నెమ్మదిగలిగి, యాధ్యక్షులులేకుండ నుండుటెప్పుడు? మన భారతీయు లాయుధపాణులై యున్న నాడే. అంగ్లేయుల రాజ్యములో మనము యాధ్యక్షుల చేయుటకు అనకాశ మివ్వలేదున్న నేమి? రామాయణవీరులను, భారతయోధులను మనము ప్రతిదినమును పురాణకవణలతో స్మరించుచున్నదే. అదంతయు కృత్యమగునా? మన పౌరుషము నిద్రించుచున్నది గాని కృతినొందలేదు. ఇప్పుటి సమయము మన పౌరుషమును పురికొల్పుచున్నది. కాని మహాభారత కాలము వరకు మనము పోవులే? బొబ్బిలివారికినీ, విజయనగరమువారికి జరిగిన యాధ్యక్షముల బోరిన చువనీరుల పౌరుషమును ఏకవి వర్ణించగలము? అంతకు నెమ్మడు పరాక్రమమును ప్రపంచమున, నెన్నడును, ఎవరును, కనపర్చిరా? కనపర్చుట సాధ్యమా? ఆ వీరవంశస్థు లిప్పుడు లేరా? క్షత్రియులు, కైలవనీరులు, కచ్చుకీరలు, తెలగాలు, సీతలు మొదలుగా గల వీరవర్ణములే యున్నవి. పరాక్రమము వారికి నాగ్ధపాతతో బోసినదే. వారందరు నుత్సాహముతో నీసమయమున పనిచేసినయెడల జగ్గునీలంటి దేశము లెన్నికలసిన నేమి, కంఠలో కలపకుండునా? ఆ వర్ణములే కాకుండ, బ్రాహ్మణులు కూడ పౌరుషము గల వారే. గ్రాణాచార్యులవారు బ్రాహ్మణులుగాగా? ఆపేరు స్మరించినమాత్రాన బ్రాహ్మణులును ముందరును పెట్టవలసిన వారే. స్వరాజ్యము విషయమై తరువాత చూడవచ్చును. నేను కూడను స్వరాజ్యభిలాషకలవాడనే. ఇంగ్లాండుకు బోయి స్వరాజ్యము గురించి పనిచేయుటకు దేశమునుచోసభలో నెన్నకొనబడిన వారిలో నేనొకడను. జూనులో వెళ్లదలచుకొనినవారిలో నొకడను. కాని యిప్పుడు మొదటి కర్తవ్యాంశము నైనికులను జరిపెట్టుట. మన యాంగ్లేయు యాధ్యక్షులను పనికివారను అపకీర్తనచిచ్చుమున్నది. నైన్యములో మనలనుకూడ తీసికొనవలెనని మనసభలో మనము తీర్మానించుచుంటిమి. ఇప్పుడు మన మాయపకీర్తి పోగొట్టుకొని లిక్కిన వారి మాత్రము మనమును యాధ్యక్షుల పని యగపర్చుట యొకటి అశ్వింసరమైనది. ఇది మొదటి యంశమైనను, చర్చనీయములైన యంశము లింకను ఎన్నియో యున్నవి.

మనము కలతలు పెట్టుకొనక, పరస్పరమైత్రి గలిగి, దేశభివృద్ధికి మూలాధారమైన స్వరాజ్యమును సంపాదించ పనిచేయవలెను. చాలకాలము మహమ్మదీయులను, హిందువులకు నుండిన స్పృహపోయి, ఇప్పుడు ఏకమనస్కులై స్వరాజ్యమునకై పాటుబడుచున్నారు. కాని సంతోషించ వారంభించగ నే, మనవ్రెసిడెన్సీలో బ్రాహ్మణులను, బ్రాహ్మణేతరులను వైషమ్యమును కలిగించినారు. స్వరాజ్యము ఆక్రమలేదని చెప్పుచున్న నామికులు అతిస్వల్పసంఖ్యాకులు. వారట్లునుటకు హేతువేదన యుండవలెనుగాదు. స్వరాజ్యమే మనకులభించిననాడు బ్రాహ్మణులకు అధికారముంతయు చిక్కి బ్రాహ్మణేతరుల నందఱు హింసించెదరట! వారికి కొన్ని ప్రశ్నలు చేయవలసియున్నది. ఇప్పుడు అట్లు జరుగుచున్నదా? జరుగుచున్నయెడల, వారిని కాపాడుట కేమిచేయుచున్నార? బాధయే లేనా, ఇప్పుడులేదని ఇటువైచి యుండునను భయమేల యుండవలె? బ్రాహ్మణుల చేతిక్రింద బ్రాహ్మణేతరులు పనిచేయుచున్నపుడు, బ్రాహ్మణేతరులచేతిక్రిందను బ్రాహ్మణులు పనిచేయుచున్నప్పుడు, ఒకరివలన నొకరికి కలుగుచున్న బాధ లేమున్న? సామ్రాజ్యకా సుసభకు నవాబు సయ్యద్ మహమ్మదు సాహేబు గారిని సభ్యులుగా నెంచుకొనినప్పుడు హిందువులలో తగినవారు లేకపోయిరా? మహమ్మదీయులు ప్రత్యేకము నొకరిని ఎంచుకొన నధికారముండగా ఇతరులు ఆయనను ఎంచుట ఎందుకొనిరి? అట్లునే పార్సీలైన నరే దిన్నా ఎవర్ని నాచాగారిని బొంబాయి ప్రెసిడెన్సీగా ఎంచుకొనునప్పుడు హిందువులలో నవేక్షకులు లేకుండిరా? మహాజనులారా, మతభేదము లేకయే రాచకీయములలో మనము యోగ్యతను ఎంచుకొనినచో, ఒక్క మతములోని శాఖలవారి యెడలమాత్ర మా వైషమ్యముండునా! మనకు స్వరాజ్యము వచ్చినయెడల తమకు నష్టము కలుగునను భయమున్నవారు మనలో మనకు కలతలు పెట్టదలచియుండ, ఆ సనతితల్లి మాటలకు విశ్వసించి మనదేశమునకు మహాదోషకారముచేయు మనము ప్రాణాగ్రదముగా నెంచదగిన స్వరాజ్య ప్రాప్తికి వ్యాపూతము కలుగజేయవచ్చునా? మనలో మనకు భేదభావమున్నందున స్వరాజ్యము మనకిచ్చిన ప్రమాదమని చెప్పి మనకు అది రాకుండుననుచు చేయు సుతకట్టినవారిమాట మనము విశ్వసించవచ్చునా? అట్టియుక్తి అప్రతిపాదితమని కాదు. ఏలన, చిరకాలమదేశమునకు స్వరాజ్యమివ్వవైయున్నారగదా,

సావరన్ అండుకం పేరి వారి
తామర తైలము.
ఈతైలమును 2 కొజులు తామర, ఏనుగునీ,
దురద, తీట ఇటుమంటి చర్మవ్యాగులకు వైద రాచిన
యెడల మాయమైపోవును. శుణములేదన నడబ్బు
చాసగు చేయవచ్చును. బుడ్డి 1-కి (క్రొవం అ. 12.
8 బుడ్లకు పోయ్యినిప్పును వత్తరా తేవు
వ్యాపారులకు 100-కి 25 కమిషను ఇచ్చవచ్చును.
యేనంటులు కావలయును.

సావరన్ అండుకం పేరి.
(1189) కిచ్చాతేశ్వర ఆగారం, విజయవాడ.

మా ర్గ మె ది?

మాంటానూగారి సంస్కరణములు కొలది దినములలో ప్రకటింపబడునని, భారతీయు లెల్ల నును చంద్రునికై చకోరకక్షులవలె వేదియు న్నారు. సంస్కరణ ప్రచారము సంక్రామసమస్య యిది అంధకు ట్రెముకత్రిక పూర్వ నామో గించి, సంస్కరణ ప్రకటనము వెంటనే గావించ బడవలయు నని వెల్లడించి యుండెను. ఈ లెరుగు మున ప్రకటించబడు సంస్కరణములు ప్రజాశయ ముల సంతృప్తికరక గలుగుననిగ ను దవలెను. ప్రజాశయములలో ముఖ్యములు మూడు గలవు. (1) శాశ్వతము ప్రజలకు లభించుట (2) రాజ్యాంగసభ శాసననిర్మాణసభకు బోలడి యుండుట. (3) శాసననిర్మాణసభలయందలి సభ్యు లలో నధిక సంఖ్యాకులు ప్రజాప్రతినిధు లుండుట. ప్రజా ప్రతిపాలనమున కీ మూడంశములును తక్కువ సరియగుచున్నవి. ఇవిలేనిచో, ఎట్టి సంస్కరణము లును ప్రజల కావలె యధికారమయినను పనిగ జాలవు. ఈ సత్యమును ప్రజలు గ్రహించుట భావ్యము. కాంగ్రెసు సంస్కరణములందీమూడు సూత్రములును ఇమిడియున్నవి. అందుకనియే, ఇవి ప్రజల కనిపపుకోర్కె-లని, కాంగ్రెసుసభ వా రిన్ని దినములనుండియు నువ్వుపించుచున్నారు. ఈ సత్యము మాంటానూగారికిని నివేదించబడి. ది. ఇంతకు తక్కువ సంస్కరణములను ప్రజల గీకరిం చుటలని బోకమాన్య తిలకు, గాంధీ, బిసెంటు మొదలగు నాయకు లెల్లగై ఇంతకుమున్ను చూటియుండిరి. ప్రజాశయముల సంతృప్తికరక సంస్కరణముల నొసగిన జేమకరమే ఇందుచే ప్రజలలో ప్రబలెడి యత్సాహమునకు మేర యుండదు. రహస్యాహము మితిమీరి, శత్రు విజృంభణము నరికట్టుట సులభసాధ్య మగును. అందు నైముకత్రిక సూచించిన సత్య లితిములన్నియు వెంటనే చేయవలెను. ఏకారణము చేసయినను, మాంటానూగారి ప్రకటనమున ప్రమాదుసూత్రము లిమిడియుండక బోయినచో, ప్రజలకత్తవ్య ముద్దియో యోచించుట ముఖ్యప నరము. మాంటానూగారి ప్రకటనావంతర మీ విషయము నాలోచించుటకు ప్రత్యేక కాంగ్రెసు నుమాసభ గూడునని, కామను విలువత్రిక వెలుపు చున్నది. సంస్కరణముల స్వభావ మెట్లున్నను ప్రజలు స్వదేశరక్షణమునకును, సామాజ్యరక్ష ణమునకును శక్తివంచన లేక యిదివరకు వలెనే రాయములేసి పీరెదరు. ఆ విషయ మెట్లుండ, మాంటానూగారి నొసగిన సంస్కరణముల సంగీక రించి, మిగిలిన ప్రభావ సంస్కరణములను నెమ్మది నెమ్మదిగ సంపాదించవలయునా, లేక యీసంస్క రణముల సంగీకరింపక, కిసినపువరము లగు కాంగ్రెసు సంస్కరణముల పీఠుగాముననే స్వకరి పాలనమునకు ప్రక్రమ సోపానముగ ప్రసాదించి తీరవలయునని ప్రభుత్వమువారిని గోరవలయునా యని, ప్రజలు యోచించుట భావ్యము. ప్రజల కిష్ట ముద్దియో యోచించి, దేశాభిప్రాయము లొనగించుకొని ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసభ గూడులో

కల వెలువలయునని ఈ వారపు కామనువీలు కత్రిక గోరుచున్నది.

మిదివర బోకమాన్య దెలిపినట్లు, త్రిశ శ్లోకీకరింపకలకలనినాదముతో స్వకరిపాలనము నొసగి తీరవలయునని భారతీయులు ప్రభుత్వము వారికి వెలుపుచో, వారి వగము నిచ్చి తీరెదరు. ఫలితమంతయు ప్రజల దృఢనిశ్చయముపై నాధా రపడి యున్నది. ఈ విషయమై తిలకు, బిసెంటు మొదలగువారి సంక్షిప్తముగ నిదివరకు దెలిపియే యుండిరి. కాని కామను విలువో బిసెంటుగారు ప్రాసిన యభిప్రాయ మిదివరకు నాయకు లనుర దించిన యభిప్రాయములకు భేదముగ నున్న దేమో యని సందియము గలుగుచున్నది. స్వకరిపాలనా సంపాదనమున కింతకన్న మంచి సమయ ముండ నేరదు. మన కోర్కెల నాంధ్ర ప్రజలకు వెలుపుట కవకాశములు నాయభారపు నిమేషముచే తొల గించబడినవి. ఇందుకుదోడు ప్రజల దృఢనిశ్చయ మునకు నూడ లోటు గలిగెనేని, సంస్కరణ సంపాదనమునకు మార్గమే గాన్పించును. కామను విలువత్రికలో బిసెంటుగారు తమ ప్రస్తుతాభి ప్రాయము దెలిపిరి. ఆ యభిప్రాయము తిలకు గారికి నూడ గలదని సూచించిరి. మాపాయిలో న్నాల్గవంత సంస్కరణముల నిచ్చుచో, మీరంగీ కరించెదరా యని తిలకుగారిని ప్రశ్నింపగ, 16 అశాలమాత్రమే సంగీకరించెద గాని, చేతికిదిక్కిన 4 అశాలను ఉపయోగించి 16 అశాలను సంపా దించుటకు బ్రయత్నించెదనని తిలకుగారు హామ్య సిందిరట. ఆటులనే బిసెంటుగారును "సంస్కరణ ములు చాలనిచో, నొక మూల నుండచూ కూర్చుండవలయు. గమ్యస్థానము చేరుటకు లభిం చిన ప్రతి సంస్కరణమును సాధనముగ నుపయో గించెదము. మాన్యో సంగీకరించెడి భారతీయులు సూతన శాసననిర్మాణ సభలను బహిష్కరించి, అవి ప్రతికూలురతో నిండుట కవకాశ మిచ్చును. బోకమాన్య తిలకు మాటివారిని శాసననిర్మాణ సభల కంపి, వారిద్వారా నిండు సంస్కరణముల సంపాదించుటకు ప్రయత్నించెదము..... సంస్కరణము లెంత తక్కువ గ నున్నను, సూతన శాసనము క్రింద జేమారవలసిన లాభ ముల నొకదాని నయినను జూపివలెన నూడదు. 16 అశాలకు బదులుగ నాల్గశాల సంగీకరింకము. కాని దానిని మనకురావలసిన దానిలో నాల్గవ వంతు భాగముగ మాత్ర మంగీకరించెదము. ఈ విషయమును నిర్ణయమునకు రాకముండే లేకొంది, ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసమావేశము గూడు లోపల ప్రజాభిప్రాయము వెలుపుట భావ్య"మని ప్రాసిరి. కాంగ్రెసు సంస్కరణములలో నాల్గవ వంతు సంపాదించుటకే యంతరాలము వట్టిన, మిగిలిన భాగమును సంపాదించుట కెంతకాలము వట్టినో యూహించ నశక్యము. స్వకరిపాలనము జేరువరకు ఎన్ని పురుషాంతరములు గడువవల యునో ననలే శెప్పబాలము. బిసెంటుగారి యభి ప్రాయమునకును, కాంగ్రెసు సంస్కరణ ప్రతి పాలుర యభిప్రాయమునకును విశేష భేదము గాన్పించుట లేదు.

బిసెంటుగారు గాని, తిలకుగారు గాని తమ యభిప్రాయముల ని సమయమున మార్పుకొనన మార్పుకొనవచ్చును. ఇం దాభ్యర్థ ముద్దియను తను. కాని, బోకమాన్య తిలకుగారిదివర క్రిక్తి యభిప్రాయమునే వెలిబుచ్చిరిని వెలుపుట మాత్ర ము సత్యదూరమని చెప్పకతప్పును. తిలకు గారు భారము నిరాకరింపబడిన పిమ్మట, వారు వ్యధా సునకు తిరిగి వచ్చివును గారీలాస చుదిరమున 21-వ తేదిన ఈ విషయమై ఉపన్యసించియుండిరి.

న్యాయుండియో వత్రికలో ప్రచురింపబడిన ప్రకా రమే, వారి క్రింది విధముగ నుదన్యసించిరి.

"ప్రభుత్వమునా దివరకే తమ విధానమును నిర్ణయించిరి ఆ నిర్ణయము మన మనుకొనిన దాని కన్న చాల తగ్గిపోవును. అది నాల్గశాలయినను జేలదు. కొందరు ఎనిమిదశాలవర కె నచ్చునని దెలి పెదరు. కాని నాల్గశాలు గూడ చేతికిరావని నేరల చెదరు..... కొంతమంది యింకను, ప్రభుత్వమునే తేలివచ్చును అంగీకరించి, భవిష్యత్తును గూర్చి వారి వాగ్దానముల పై నాధారపడి యుండవలయు నని దెలిపెదరు. ఇది భాజనీతి యనియు వివేకమనియు, వారి యభిప్రాయము. ఎంతసేపైనను ప్రభుత్వము వారిలో వాదించవచ్చును. కాని ప్రభుత్వమువారి మాత్రమే యిచ్చెననుని దెలుపుచో, వారిచ్చి సంతకరకు వందనములతో సంగీకరింపవలయునని ప్రజలకు వెలువలయును. ఇది మీ సిద్ధాంతము. రెండవవత్తుమువారు, మా కిచ్చికది నిరాకరించి దృఢనిశ్చయముతో నున్నచో, పరిస్థితుల గుర్తొ చి ప్రభుత్వమువారు ప్రజలు గోరన దంతయు నిచ్చెనని నుచువుచున్నారు. రెండు వత్తుములవారి యభిప్రాయము లీ తీరున నున్నవి. ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశమే ప్రబలచో, రెండువత్తుములు విడిపోవచ్చును. పరిస్థితు లీ గ్రమమునకు వచ్చినవి. ఇంతవరకు స్వరాజ్యా దోశనములో మనో బని చేసినదాని మునుండి యికమీద విడిపోవచ్చును. వారి యాధారము జూచుకొని ప్రభుత్వమువారు తమ రయకొనిన విధానమునే ప్రవే పిట్టవచ్చును. ఇట్టి స్థితిలో ఏ మార్గ మవలంబించవలయునో మీరే నిర్ణయించవలయును..... మీకచ్చెడి నాల్గవ భాగమును మీరంగీకరించెదరా, లేక అంతయు నొక్కచూరే యిమ్మని వట్టుబట్టెదరా? ఇంతవర కును, ప్రజ లీ సమయమున దృఢప్రవృత్తి యుండ వలెనని, నొక్కి చెప్పబడలేదు. మన నాయకులు గోందరింకను ఇటునటు నూగులాడు చున్నారే. వారియెడల నాకు గౌరవ భావము గలదు. సమ యమునకు దగిరటాల నిలువబడలేక పోయినచో, వారటలనే గావించవచ్చును. ఇందు వారి లోక మెన్నియనులేదు. వారు స్వభావముచేతనే కురుచ వారు. కాని తమకొరకు యితరుల పాదములను కొట్టివేయ నూడదు. నాచేయి వారికంటెను వైకి బోవచ్చును. తగినంత వైకి బోనిచో మరెయొక చేతిని నే నోడుజేసికొనెదను. అందుచే వారి సమ యమున యితరులను మాత్రము ముందునకు జనకుండ నాటంకపడుక గూడదు. నాయకు లీ విషయమై జ్ఞాపక ముంచుకొనవలయును. అభి ప్రాయ భేదముల సహించుట నా కిష్టమే. కాని అధికసంఖ్యాకుల యభిప్రాయము కొనసాగి తీర వలయును. అధిక సంఖ్యాకులు హాంసూలుగోగు చో, వారికి స్వకరిపాలనము లభించి తీరవలయును. నాహేతువు లింతే. నేను నిశ్చయబుద్ధితో నుండు నెడల, నేను కోరినదంతయు లభించును. నేను దృఢహునప్పుడై యుండవలెను. ఒక అంగుళ మిటునటు చలించనూడదు. ఇట్టి సమావేశమున మన కనుకూలముగ తీర్మానింపనియెడల, ప్రభుత్వ పక్షమనియు ప్రజలపక్షమనియు రెండు వత్తుము లుండును." సభాధ్యక్షురాలయిన బిసెంటుగారు తమ అంగీకృతవ్యాసమున ముందన్న పోహట ములో పుదాను రాత్రిము తిలకుగారి సందేశము నకు భిన్నముగవ ర్తింపదని వాగ్దానము చేసెద"నని నుడివిరి. ఇట్టి యభిప్రాయములచే తిలకుగారు రాయభారమునకు వెడలక పూర్వము గూడ ముద్రానులో నీ తీరున దెలిపియుండిరి.

"కాంగ్రెసు విధానము మనకనినపు కోర్కె. మే మార్గదేశమునకు వెడలిన పిమ్మట మీరు

మీయభిప్రాయమును మాన్పినదల, చాలా ప్రమాదము సంభవించును. మీ యెదుట సభాకారవర్గము మీ రాకరకముల నుండిన పిచ్చులు, కొలది సంస్కరణములతో సంతృప్తి చెందినందు, మీరు దృఢముగా నుండవలయును. మేము ఇంగ్లండు నకు వెడలి జాతీయాశయముల జెలుపవలయునని మీరు గోరుదురేని, మీ కేమాత్రమును చలించ గూడదు. మీ కిట్టి దృఢ భావము లేదని వెలుపలే మాకలుల జెలుపుట మంచిది. 10, 12 సంవత్సరాలలో దేశీయులు సామాన్య రక్షణమును గావించుటకు తగినటులుగ, ప్రభుత్వమువారు ప్రథమ సంస్కరణములను ప్రసాదించి తీరవలయును.

పాఠకుల సౌకర్యార్థము: విశేష దూరము తలకుగారి వాక్యముల బొందుపరచితిమి. ఎంతయిచ్చిన అంతటితోనే తృప్తిచెందవలయు నని తలకుగారు చెన్నపురిలో జెప్పిరిని జెలుపుట ఎంతవరకు ధర్మమో పాఠకులే నిర్ణయింపగలరు. ఈ తరుణమున ప్రజల హక్కు నిర్ణయమునైన నహిందూ దేశపు భావిదళ యంతయు నాధారపడి యుండును. ఈ తరుణమున ఏ మాత్రము చలించినను, చేతికొనిన ఫలమును జారవిడుచుట యగును. కడవలో జరిగెను ఆంధ్రసభ లీవిషయమే సక్రమ నిర్ణయమును గావించి, దేశమున కంతకును మార్గదర్శకము లగును గాక!

డాక్టరు నాయుడుగారి ప్రయాణము: నిన్నటివరకు

నిన్నటివరకు గోల్కొండపరమున గూడిన సభలో డాక్టరు నాయుడుగారి ప్రయాణమున కంగీకార మొసగుటచే ప్రజలలో గలిగిన ఆశాభంగము సామూహముగ వెలిబుచ్చబడినది. డాక్టరు నాయుడుగారు తంజావూరు బ్రాహ్మణేతరసభలో సమాసమునందే స్వరాజ్యవాదులను పరిధివించుట కాంగ్ల దేశమునకు వెడలెదనని చెందమానముల క్రిందటనే చెలిపియుండిరి. జన్మిను దినవత్రిను నిర్వహించుటయే గాక, నాయుడుగారు దేశమందంతటను ఉపన్యాసముల నిచ్చియుండిరి. ఢిల్లీ సమావేశమునకు వెడలినపుడు నారు మంచి ఆరోగ్యములో నుండిరిని సభాధ్యక్షులగు శర్మగారును, రామస్వామయ్యగారును చెలిపియుండిరి బకవేళ ఆరోగ్యము నిమిత్తమే నాయుడుగారు కాంగ్ల దేశమునకు వెడలెదని తలచినను, ప్రతికూలదృశ్యమునకు నాయకులగు నాయుడుగారు కాంగ్ల దేశీయులలో దురభిప్రాయములను నాటబ్రయత్నింపరని ఎంచుటకు నిలుడడు. అట్టి ప్రయత్నములు గావించబడుననియే మెయిలుపత్రిక వ్రాసింది. నిన్నటి సభలో, నాయుడుగారికి ప్రతికూలాంధోనము నకు తగిన యవకాశ మొసగ గూడదని, కోరబడలేదు. స్వరాజ్య వాదులకును, తదితరులకును ప్రభుత్వము వారు సమానావకాశముల నొసగవలయుననియే, సభ వారు తీర్మానించిరి. ఈ సమయమున లేనిపోని కలవరమున కేక మిచ్చుట సమంజసము గాదని, ప్రభుత్వము వారు గ్రహించుట భావ్యము. తిరస్కృతులయిన స్వరాజ్యరాయబారులు జిల్లాల్లరునుండి బాంబాయి కే తెంచిన దినముననే నాయుడుగారు కాంగ్ల దేశమునకు పయనమగుట వింతగ నున్నది. స్వరాజ్యరాయబారుమును నిషేధించుచు యుద్ధ మంత్రివర్గమువారి తీరున ప్రకటించి యుండిరి.

“ప్రభుత్వ కార్యదర్శి గారి ప్రకటనముచే, ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారి వహానావారభావము వెల్లడి

య్యినది. ప్రభుత్వ కార్యదర్శి గారి వివేదిక మూలంబొకటకు చున్న సమయమున, నవ్వచా యాకముగు ఆంధోనము మూలమున ప్రభుత్వము వారిని బలవంతపెట్టుటచే, కార్యదర్శి హిందూ దేశమాను దర్శించుటకు వెడలిన ప్రయోజనము వ్యర్థ మగును.”

స్వరాజ్యాంధోన మిట్టి స్వప్నములతో గూడుకొన్నచో, ప్రతికూలాంధోనముగూడ పట్టి పక్షము కలిగించుట సహజము. అందుచే ఆవకాశ మిచ్చుచో, నాయుడుగారిని, తలకుగారిని సమానావకాశముల నొసగవలెను. లేనిచో ఉభయముల సమానముగనే నిషేధింపవలెను. నిన్నటిసభా తీర్మానము జూచినపిమ్మట నయినను, నాయుడుగారి అంగీకారవత్తము నొంగ ప్రభుత్వమువారు రద్దుజేయుట భావ్యము. లేనిచో దేశీయక్షమముల వారికిని సమానాంగీకార మొసగుట ధర్మము. నాయుడుగారి కారోగ్యమే ప్రధానమగుచో, ఇందుకు శాంతి భూయిష్టమగు హిందూ దేశమున కన్న యుద్ధపరిస్థితులచే కలవరపూరితముగ నున్న ఆంగ్ల దేశ మధికముగ నుపయోగించు ననుట విశ్వసనీయము గాజాలదు.

ఆంధ్ర మహాసభలు

ఉత్తరము డలములనూడి, ఎడలభయముచే నాంధ్రసభలకు ప్రతిఘటించి విశేషముగ చారని, ఆ ప్రాంతములలో దిగిన విద్యార్థులు లోకరుమాకు జెలుపుచున్నారు. ఇది కడు శోచనీయము. ఈ వత్సరము ప్రథమాంధ్రరాష్ట్రీయసభ జరుగ నున్నది. వచ్చి మాంధ్రదేశమున ఆంధ్రమహాసభ జరుగుట కిదియే ప్రథమ సమయము. ఆహ్వాన సంఘమువారు రధికిసంఖ్యాకు లేతెంచెదరని ప్రయత్నముల నొప్పుచున్నారు. ఈ వత్సరమున అనేక కఠిన సమస్యల గూర్చి యోచించి పరిష్కరింపవలసి యున్నది. దాక్షిణాత్యుల నేకులు, ఆంధ్రులు తలుల తీర్మానముల గావించెదరో యని ఆతురము జూపుచున్నటుల మాకు జెలియును. ఈ తరుణమున ఆంధ్రులు సమయమునకు దగిన చాకచక్యము జూపకున్నచో వ్యర్థ లగుదురు. సందిగ్ధ తరుణమును జార విడచినవా రగుదురు. స్వచ్ఛ అసాకర్యములను లక్ష్య పెట్టుట కిది సమయము గాదు. ఈ సమయమున అలపభావము వహించుట ఆత్మ వివాక కరము. సందిగ్ధతరుణముల జారవిడిచి యిదివరకే ఆంధ్రుల నేకావకాశముల బోగొట్టికొనిరి. మీరుమిక్కిలి సభల నెలులయినను విఫలపరచుటకు కొందరు ప్రయత్నముల గావించుచున్నారు. ఏ విధమున జూచినను, ఆంధ్రుల సకసంఖ్యలతో నే తెంచి, ఆంధ్రసభలను జయప్రదములు గావించుట అవసరమని తోచుచున్నది. లేనిచో, ఆంధ్రులికమీద తలయెత్తికొని తిరుగుటకు నీ యుండదు.

మందు వెల కిర లేని శ్రీ బాట్టి స్వామిగారి జన్మ దినముగాన వెల వొంగబడును. కాని అదిసమయ యుద్ధపరి కత వైశ్యపక్షము, విందులు మున్నగునవి జరుగవు. మంచి ములన పతాకములచే నలంకరింతుడు. యధావకారము జన్మ దినగౌరవ కుదర్చు పద్ధతులు కాకు వెలవలంపడునని నింలా మంది తెలియవచ్చినా.

కింపు కాన్పురుందరి మోదరాబాదు నగరమున కళ భావయం దుడుదినమున ప్రకటించుట హిందూ కులకా సంపాదకుని య 200) య : తీసింపవలసినదని మేజిస్ట్రేటుగారు తీరపుచేసిరి. పత్రికా వ్యాసములు కొన్నిటిని మేజిస్ట్రేటుగారు తీసింపించు సంపాదకుని బాధ్యమున నొప్పుచి యున్నాడు.

అట్టియోచన ప్రవర్తింపకేగుట.

అవస్థయు, మే 28:— సుల్తానుగారు 29 వ లేకిని అట్టియోచన ప్రకటించి సంతోష పూర్వకముగ వాద రింది. వాద యల్లిజోటకు తోయిరి.

కాలక సంజాతి మండల సభ:— వార్తల సంజాతి మండల సభము, హుస్సే సాహిత్యాధికరణము, కాను 1, కిర లేకిని పొంపేటలో జరుగును అని కార్యదర్శియ బి.వి.కా.రామమూర్తి, కి. కిర లేకిని నరసయ్య గారల మాకు తిరిగి వెలిపిచున్నారు.

బొంబాయి నగరమున 28 వ లేకిని ముచ్చులు నిట్టుముక భట్టియారిడెను. సాయంకాల మరుసటికి మంధవప్పి నరేయ ధిన్న లగిచెదరి. రాత్రి 1 గంటకు వర్ష మారంభ మయ్యెను. ఉత్తము కి గంటల వరకు అవర్షవృష్టు కర్షించుట తెల్లవా రుసటికి ముచ్చులు ముచ్చు నునెత్తక ఆక సము స్వచ్ఛమైయడెను.

ఇంగ్లీషు మేజిస్ట్రేట్ హిందూసంహారావార్యవ మున విచ్చుచున్న 1915 సం యు నింలాయందు చేయుదిన తీర్మానముకొని ఎక్కు చేమియూ లేదని సభాకర్షిని స్థానిక ద్వరహారములలో స్వభావమున కనంపగగి అధికారముగలి గి ముంద్యుంపుములను విక్రయములలో నిల్ల యుండుటకు వీలు గావని ప్రాకినది.

రెండవ యధ్యక్షుడయ్యెను:— అచానవాబు, యంత్రకా రాధికానలు యుద్ధమున కొనగిన విరాళముల మొత్తము నుమారు 80 లక్షలు యంత్రకాబాధికారుల సమాధము కధ్య తులైరి అంతలాలు కొరాఖాయిగారి పట్టుదలవలన విద్రవ్య మంతయు నాయుడుగారిని నెమ్మొంది. అంతలాలుగారు రిక్త లక్షలు విరాళ మొసగి యున్నారు.

హైదరాబాద్ కిక్కిరిస్తామయమకు విరాళము:— విక్రయ విక్రయమునకి ప్రచారముగా మహారాజావారు కి లక్షల రూప్యములకు విరాళమునిచ్చిరి. ఇంతియగాక యాంత్రిక కాన్పురుధతుల నిమిత్తమై ప్రతిసాయన మహారాజావారు 25 లక్ష రూప్యముల కొనగలరు. భవనముల మున్నగునా నిమిత్తము విరాళముల సమకూర్చి ఆయుర్వేదవైద్యముగిగా గల విషయముల గూర్చి విత్తములతో సలహాజేయుటకు రుండిక మాంత్రిక పూర్వమిక రహాయిక కాన్పురేతలరు చేరుగార్త కలకత్తాగిరమునకు విచ్చేరి.

భారతీయ సంఘోధమండలి:— మండలివారి ఆంధ్ర వార్షిక మహాసభ పూర్వాదరణమున 28 వ లేకి ఉదయమున వామదేశీకాన్పురుగారి యధ్యక్షమయింద సమావేశమ య్యెను. హైదరాబాద్ గావూ శ్రీమంతులూ సా హెలుగారు ఇందూరు ముమారు 40 మంది సభ్యుల సభకు విచ్చేసిరి. సభాధకుల క్రియలపై లభ్యమైన యితిహాసంసంసంభ ము సుప్ర సిద్ధతలులు వాగిములు సభాభవమున పుద్బంపబడెను. గతితర్కపు వివేదికయు నామొడింపబడెను. మందు రత్నపు ఆయ్యయ్యయ్యయ్య ప్రదేశ వెట్టబడింది. విచ్చుట ఉపన్యాస ములు జరిగినవి. సభ 27, 28 లేకిలకురావ జరుగను.

ఆంధ్ర మహాసభలు.

దేశ, మే 28:— కడపయందు జరుగనున్న మహాసభ యిది ఈ వెల కిర లేకిని సమావేశమగును. సభామండరము పూర్తిజరుచున్నది. ప్రతినిధుల కడులలోయెత్త కొన్నిగృహ ములు ఏర్పాటు చేయబడినవి. ప్రతినిధులు అధిక సంఖ్యాకు లుగ వచ్చెదరని యాహించుటకు యున్నది. 28 వ లేకి సాయం క్రయమునకి విచ్చివచ్చు మువారు రైలుప్రేమకువర్త ప్రతినిధుల కొకరు నేదియందురు. తా మేయెండ్లలో వచ్చెదరా ప్రతి నిధులు తెలుపుబ్రాగిరులు. కడపపురము ప్రస్తుతము సౌభ్యక ముగ నే యున్నది. కార్యదర్శి - (కె.వి.కె.)

అట్టియోచన ప్రవర్తింపకేగుట.

భారతీయ రాయబారులకు స్వాగతము

చెన్నపురి పౌరుల ఆత్మీయక సభ.

హోమరూపుల పక్షమున ఆంగ్లేజీయులకు రాయబారులుగా వచ్చి జిబ్రాల్టరునుండి బ్రిటిషుయుద్ధపురికగ్రము వారి యుద్ధపులవలన ప్రయాణింపబడిన గలిన పరిస్థితిని చిహ్నించుచున్నది. వీరి ప్యాసుపోర్టుల రద్దు చేయబడి హోమరూపులకు ప్రతిపక్షముగా పనిచేయుచున్న డాక్టరు టి. ఎస్. నాయరుగారికి ఇంగ్లండు వెడలుటకు ప్యాసుపోర్టు ఉపయోగపడదు. తిరిగి మాతృదేశమునకు రమ్మిరముగా చేరిన రాయబారులకు స్వాగతమును సమర్పించుటకు వీరి ప్యాసుపోర్టుల రద్దుచేయబడి నాయరుగారికి ప్యాసుపోర్టు నొసంగి యందులకు ప్రభుత్వమువారిని అందించుటకు నిన్నటి సాయంత్రము 5 గంటలకు గోల్డ్ ఫీల్డ్ వసుమత హోమరూపుల పక్షమునను, చెన్నపురి మహాభవన సభ మునను, గొప్పసభ జరిగెను. పురప్రముఖులను, ప్రేక్షకులను పెక్కుమంది సభకు వలంకరించిరి. గౌ. రా. బి. వి. ఎస్. శర్మగారధ్యక్షత వహించిరి.

డాక్టరు. సర్. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యముగారు

బి. ఎస్. శర్మగారిని సభాధ్యక్షత వహించుటకు గోరుచు ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులను గూర్చియు, రాయబారులకు జరిగిన యవమానమును గూర్చియు హోమరూపుల పక్షమున ప్యాసుపోర్టుల రద్దుచేయుచు, హోమరూపుల ప్రతిపక్షమున పనిచేయు నాయరుగారికి ప్యాసుపోర్టు నొసంగుటలో ప్రభుత్వమునాయుచేసిన అన్యాయమును గూర్చియు ఇట్టి పరిస్థితులలో తాము చేయవలసిన కర్తవ్యమునుగూర్చియు చక్కగ చూపుచుండిరి.

పిమ్మట మువ్వల సారములు ప్రావ్యముగా వందేమాచరణమును పాడిరి.

బి. ఎస్. శర్మగారు.

సభాదేశములను గురించి యిట్లు పర్యవేక్షించిరి:— నేడు నేను ఈ సభాధిపత్యమును సంతోషసంతాప మిత్రమభావములతో వహించుచున్నాను. మనరాయబారుల సాహసోన్ముఖతలతో వహించిన యవకాశమునకు సంతోషించుచున్నాను. మనరాయబారులు తప్పక విజయి చెప్పవలసియున్నది. వారు మాతృదేశమునకు అత్యంతాభిమానములను తమ విధ్యక్షధర్మమును నెరవేర్చుటకై, ఎన్ని యిడుపులనైన బడి కష్టములనొప్పు ప్రాణత్యాగమున నైనను ఇచ్చగించి, భవమునకు గాని ప్రాణమునకు గాని సరకుచేయక మాతృదేశమునకు గాఢాభిమానముతో ఇంగ్లండుదేశమునకు రాయబారమును గొంపోవుట కంగీకరించిరి.

కొన్ని అనివార్యములగు కుటుంబపు ఇబ్బందులవలన జోసెఫ్ గారు తమ దేశమునకు వెళ్లి పోవుటవలన వారిని నేను గౌరవించు భాగ్యము మనకు గలుగును. కాబట్టి మీ యందలి పక్షమునను ఇచ్చటి రాయబారులకు మన స్వాగత నొసగుచున్నాను. యుద్ధ పరిస్థితులు నానాటికి మిక్కిలి మైన భయంకర రూపమును చాల్చుచున్నవి. ప్రభుత్వము వారు తమ గర్వ ప్రయత్నములను యుద్ధమువీధి కేంద్రీకృతము గాచించుటకై దేశమునంద కాంతిలేకుండ కాంతిని నిల్పవలసి యనేక పర్యాయములు మనలను గోరియుండిరి. అట్టి యుద్ధకేసులకు నెవరును వ్యతిరేకాభిప్రాయము చెప్పరు. మన మందరమును కత్తి వంచనలేకుండ మాతృభూమిని సంరక్షించుకొనుటకై సంసిద్ధులమై యుండవలయును. కాని ఏయడుకాదును తాను ఎందులకు యుద్ధమునకు పోవలెనో తెలిసిన గాని పోకు. ఒక జేత స్వాతంత్ర్య సంపాదనకై పోరాడవలయుననిన ఆస్వాతంత్ర్య మన నెట్టిదో దాని యవధము కొంచెము తెలిసి యుండవలయును.

ఈ రాయబారులు సామెతలచేయుటకు ప్రతిపక్షములను వెడలించుటకును కారణములు ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారికి ప్రతిపక్షము అవస్థిపాత్రల సంపుటయే యని విదిత మగుచున్నది. అయినను ఇట్టి అన్యాయపునర్యకు కారణములను పూర్తిగా తెలిసి గొననిన నీయున్నది. మాంటాగ్యుగారు ఇంగ్లండునకు వెడలిక. వారు సంతకర్తలు వారి యనుమతితో నికయును హిందూదేశమును బ్రిటిషు పరిపాలనా విధానములను అందరినందరినందరి, అచిరకాలములో తెలియజేసెదరని తెలియచున్నది. ఇటీవల "టైముస్" పత్రికయందలి ప్రధాన వ్యాసముగూడ ఈ యభిప్రాయమునే కల్పిం. చుచున్నది. కాని వదిలిపెట్టి యితర ఆంగ్లో యుండియును పత్రికలు మాత్రము

హిందూదేశాభివృద్ధికై గావించుటకు నెట్టి సంస్కరణముల నైనను ఒప్పుకొనమని అధ్యంతరములు పెట్టుచున్నది. ఈ రాయబారులకు సంగ్రహములనుగూర్చి పెక్కుమంది పెక్కు ఆభిప్రాయములను గలిగియున్నారు. ఇట్టి సంస్కరణములవలన పరిపూర్ణ స్వరాజము పొంద లేమని యభిప్రాయము గలిగినవారు కొంతమంది. అట్టివారు ఆరాజక వర్గములో చేరినవారు. వారిలో మనకు బనిలేదు. మరొకవంతు ప్రస్తుతము మాంటాగ్యుగారి సంస్కరణములు తప్పి కరముగా నుండవలసియు, ఈ తరుణమున పోనియ్యక నిశ్చయమునకులే నిలువబడి, బ్రిటిషు ప్రభాస్వాత్యము సహాయముతో ఆకాంక్షమున కవకాశములేకుండ కావలసిన సంస్కరణములు సంపాదించగలమని దృఢపక్షము గలవారై యున్నారు. మాండవ తేగవారు మాంటాగ్యుగారు గాని యిండియా ప్రభుత్వమువారు గాని యియ్యభిప్రాయ సంగ్రహములలో నైనను తృప్తిపొందువారు. నాల్గవతేగవారు హిందూదేశమున కొనగలమని ఎట్టి సంస్కరణములైనను తమకు తప్పక ఆసంతృప్తి గలుగజేయునని చాటువారు. ఇంగ్లీషువారు, వైద్యు, సివిలందు మిలిటరీ గెజెట్టు, మదరాసు మెయిలు, జస్టిసు మొదలైన ఆంగ్లో యుండియును పత్రికలన్నియు నాల్గవ తేగకు సంబంధించిన వని చెప్పుచున్నను. ఈ ఆంగ్లో ఇండియను పత్రికల గాక స్థానిక ప్రభుత్వములలో కూడ కొంతమంది ఈ యభిప్రాయములే గలిగియున్నారు. హిందూదేశమునకు రాజకీయ సంస్కరణములవలన కలిగియున్న అవమానముని కొంతమంది ప్రశ్నించుచున్నారు. ఈ తరుణమున తప్పిపోయి హిందూదేశము మరికొంతకాలము వేదముండవలసిరచ్చినయెడల మనకట్టి స్వాతంత్ర్యమును లభింపజేరదని నిశ్చయముగా నమ్ముచున్నాను. (నిశ్చయము, నిశ్చయము, అనుకేలు) ఇంగ్లండుదేశములో సిద్ధియైన పక్షమువారు ఆందోళన సల్పుచున్నంతకాలము మాంటాగ్యుగారు ఉదాత్తతమగు నాంగ్లప్రభుత్వముచేత గూడ తమసంస్కరణముల సం గీకరింపలేదులు దుర్లభమని నమ్మును. ప్రభుత్వమువారు తొంత యుద్ధారముగా నున్నను ప్రభాస్వాత్యము ను, వారాపత్రికలును వ్యతిరేకముగా నున్నంతకాలము ఎట్టి సంస్కరణములైనను సంగీకరింపవలదు దుర్లభము. ఇట్టి యామహా సందిగ్ధతరుణమున మనరాయబారులను హిందూదేశపు నిజస్థితిని గురించియు, సిద్ధియైన పక్షమువారి అబద్ధపుత్రకటములను వెలిబుచ్చుటకును వెడలించుటకు, సిద్ధియైన పక్షమువారికి సహాయముగా నుండుటకు టి. ఎస్. నాయరుగారిని వెడలించి చుట్ట లో ప్రభుత్వము వారి ప్రావృద్ధియు నువ్యక్తమగు చున్నది. ప్రభుత్వము వారిని మనము కోరునది నిష్పక్షపాత వర్తనము ఇరుపక్షములను సమానముగా గౌరవింపుడని కోరుచున్నాము. టి. ఎస్. నాయరుగారిని ఇంగ్లండు వెడలించి చుట్టలకు విచారములేదు. అతడచ్చట మాకు వ్యతిరేకముగా మాట్లాడెనన్నను విచారములేదు. కాని న్యాయాన్యాయవిచారణమునకై యిరుపక్షముల వాదములను వినుట యవసరము. ఇరుపక్షములను నిష్పక్షపాతముగా వినినగాని బ్రిటిషుప్రభుత్వముగాని ప్రభాస్వాత్యముగాని సరియైన న్యాయ విచారణము చేయలేదు. కాన ప్రభుత్వమువారు విస్తారము తెలివి తక్కువ తనమున ప్రకటింపక నిష్పక్షపాతబుద్ధితో వర్తించి తిరిగిమన రాయబారులు వెడలుట కనుమతి మొసంగిన బాగుండును. టి. ఎస్. నాయరుగారు రాజకీయాందోళనము గావించుటకు గాక దేశోగ్యమును బాగుచేసికొనుటకై యింగ్లండు వెడలుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇండియన్ సర్వీసున్నదో మీకే తెలియగలదు. దేశోగ్యము కావలసియెడల హిందూదేశమునందలి ఏ ప్రదేశమున మీకి చాలినది లేదా? ఆస్ట్రేలియాకు గాని, దక్షిణాఫ్రికాకు గాని వెడలక యింగ్లండునకే ఏల వెడలవలయును? ఇంటియ గాక మీ జస్టిసు పత్రికలో తాము ప్రత్యేకముగా తమ యాందోళనమును సులభులకై యింగ్లండుకు వెడల నొప్పుచుంటిమని ప్రాసించుండిరి. కాబట్టి వారు ఆరోగ్యమునకై వెడలుచున్నారను మాట నట్టి యబద్ధము. అటు కంటి ప్రతి కక్షులకు ప్యాసుపోర్టుల నొసంగి ప్రభుత్వము వారు వెతుపాతము చూపించుట సమంజసము గాదు.

బి. వి. రంగస్వామయ్యగారు తాము పడిన కష్టముల గూర్చియు తమకు గావించబడిన యవమానమును గూర్చియు నుపన్యసించిరి. జలాంతరాము: నలని ఆపాయము మధ్యధరా సముద్రమునందు దైవాధీనము లన తప్పిపోయినదనియు, జిబ్రాల్టరు దాక వెలని ఎచ్చట ఒక అరగంటకన్న లో ఆకారణముగనే తాము ఓడ దిడింపబడినది యి ఎచ్చట సాములేక వెక్కు ఓడుమలపాత్రైతి మనియు, జిబ్రాల్టరు నగరము

నందు తమతో మాట్లాడి గౌరవించిన మిత్రులను సి. వి. డి. యుద్ధోగులు వెంబడించి భయపెట్టుమంది రనియు చెప్పిరి. ఈవిధముగా 815 లక్షలమంది భారతీయులచే నేకగ్రీవముగా నామోదించబడినపంపబడిన ప్రతినిధులను ఇట్లు గౌరవములతో తమ్ముకు మాత్రమేగాక 815 లక్షల భారతీయులను గూడ ఆగౌరవపరచి వారనియు, తాము హిందూయనగరము ప్రవేశించగానే నాయరుగారు ఇంగ్లండు వెడలిరని ప్యాసుపోర్టు లొసంగబడినవని వింటిమనియు అమాటవినినంతనే ఆగ్రహము నకు మితిలేదని తాము బ్రిటిషుప్రభాస్వాత్యముతో హిందూదేశపు వాంఛలను, ఆశయములను, దేశమునిజస్థితిని వెలుపుటకు వెడలితిమిగాని వేరుగాదనియు ఈవిధముగా ప్రభుత్వము వారు వెతుపాతబుద్ధి జూపు తగదనియు నుడిచిరి.

మంజేరి రాయయ్యగారు

కూడ తమ యనుభవములను గురించియు కష్టములను గురించియు నుపన్యసించి, స్వరాజ్యప్రసాదమును గలుగువరకు ఎన్ని యిక్కట్లులు సంభవించినను వాని నన్నిటిని సరకుచేయక తెక్కుమించిన రాయబారములు ఇంగ్లండు వెడలుమందుట యవసరమని నొక్కి వక్కాణించిరి.

బి. వెంకటయ్యగారు

యుద్ధపురి వర్గమువారు రాయబారులను ఇంగ్లండు వెడలినవ్వకుండ జిబ్రాల్టరునుండి సామెతలచేయుట అన్యాయమని చెప్పి సభ వారు ఇట్టి చర్యను అంగీకరించుచున్నారను తీర్మానము ను వహించి రాయబారము యొక్క చరిత్రను సారముగా చెప్పెను. వారు అన్యాయముగా జిబ్రాల్టరునుండి సామెతలచేయబడి అచ్చట 16 దినములుంచబడినందువలన 980 రూపములు ఆవరసముగా వ్యయమయినవనియు, ఆసామ్యము మంత్రిగ్రహముయొద్దకుండి కనూలు చేసినవనియు, అట్లు చేసినచో తన మనస్సుకు కొంతకొంతమును సంతృప్తియు కలుగుననియు చెప్పెను.

ఈతీర్మానమును ఆర్. శ్రీనివాసయ్యగారు అనువదించి, చిదంబరంపల్లి గారు బలపరచిన పీఠప సది సర్వజనాంగీకృతమయ్యెను.

అయ్యాలయ్యగారు

డాక్టరు నాయరు గారికి ప్యాసుపోర్టు నొసంగినందులకు ప్రభుత్వము వారిని సభవారు అందించుచున్నారను తీర్మానము నువహించిరి.

సత్యమూర్తి గారు

తీర్మానము ననువదించుచు తాము స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించి తమ సుతతివా రందఱును గూడ స్వాతంత్ర్యము ననుభవించవలయు ననిన దామందరము స్వాతంత్ర్యమును చూపించుటకు సంసిద్ధులై యుండవలయు నని చెప్పిరి.

ఎ. రంగస్వామయ్యగారు

తీర్మానమును బలపరచిన పీఠప తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. అన్ని రాజకీయ సంఘములకును ఇంగ్లండు వెడలుటకును అచ్చటి ప్రభాస్వాత్యముతో తమ ఆశయములను గురించి నివేదించుకొనుటకు సమానహక్కు లుండవలయు నని యాసభవారభిప్రాయపడుచున్నారను తీర్మానమును సి. వి. రాయస్వామయ్యగారు రుపపాదించిరి. బి. వి. వాడియా గారు రుపపాదించిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. పిమ్మట అధ్యక్షులు వైరీర్మానములను ప్రధానమంత్రిగారికిని హిందూదేశ కార్యదర్శిగారికిని, రాజప్రతినిధి గారికిని చెన్నపురిగవ్వరు గారికిని తంతిమాలకముగా తెలుపవలయునని యొక తీర్మాన మధ్యక్షునిచే నుపపాదించుటకు అంగీకరింపబడెను.

పిమ్మట

డాక్టరు. సర్. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యముగారు

అధ్యక్షులకు వందనము లొసంగుచు ఇట్లు పర్యవేక్షించిరి:— నేనిప్పుడు పర్యవేక్షింపబోవు విషయము వైరీర్మానముల కట్టి సంబంధము లేక పోయినను తద్విషయావశ్యకతను ఇట్టి చెప్పవలసి వచ్చినది. హిందూదేశమునకు జర్మను శత్రువులవలని భయము నానాటికి హెచ్చుచున్నది. కాబట్టి మన ప్రాణములను గృహములను రక్షించుకొనుటకు సంసిద్ధులమై యుండవలయును. మనలో మనకు చిన్నవిషయములవై నెట్టి అభిప్రాయభేద మున్నను సమయము వచ్చునరే అందరమును ఏకీభవించి పనిచేయవలయును. సత్యమూర్తిగంటి పిన్నవయస్కులకు నేను చెప్పిన విషయము లంతగా రుచింపక పోవచ్చును. ఎట్లయినను శత్రునాశనమువలన మన ప్రాణములను మనము రక్షించుకొనుట తత్వంతావశ్యకము. మీరందఱును మా కంటి ముసలివారైన కావదుటకై బి. వెంకటయ్యగారు చెప్పి టలుల వెటసి నేనలో టలుటకు సంసిద్ధులకండు. నేనలో నేరినట్లయిన మీకేమును మీరు సంరక్షించుకొనగలరు. అధ్యక్షుల కభివంధనము లొసంగబడిన వెనుక సభ ముగిసెను

FORECAST: - Extension of rain in Central Province and decrease in Upper Burma.

లంపను, మే 26 :—తెప్పి నెట్టు జనరలు స్టోక్స్ గా
రికి బద్ధులగు మేజరలు జనరలు బద్ధులైయులుగారు (ఫ్రాన్సు
పందలి విగ్రహమునైనను) బద్ధులైనాకాకును తెచ్చెడు జన
లగు నిశామింపబడిరి.

[illegible]

The Great War.

(Reuter's Agency)

Great Britain

The Irish Rebellion.

Government Statement.

LONDON, May 26.

The Press Bureau has issued a statement regarding the Irish rebellion. It says that the revolutionary movement statement consisted of two series of activities, the first were the German attempts to incite rebellion and the second were preparations in Ireland to carry out these attempts. It is possible to give detailed account of connection between Sinnfein leaders and Germans in the period prior to the abortive Easter Rebellion in 1916. But a full statement of all subsequent facts in Government's possession would not be in public interest, because they reveal the names of those assisting Government and also the channels of communication through which the German Government was acting.

The story begins on 6th November 1914, when Herr Von Zimmermann transmitted through Count Bernstorff, a message from Sir Roger Casement asking for a messenger, if possible native born American, to be sent to Ireland with a word that everything was favourable. Casement also asked for an Irish Priest to be sent to Germany to recruit Irish war prisoners. Father John Nicholas, Irish born American, reached Germany and transmitted the messages to America in January 1915. Von Papen reported in December 1914, that verbal assurances sent to Ireland in response to Casement's requests had produced excellent impression. The plot opened at the beginning of 1916.

Count Bernstorff's despatch of 10th February, included an extract from a report of John Devoy, head of Clongael. Devoy wrote that action in Ireland could not be postponed much longer because he feared that leaders would be arrested. Devoy added that it had been decided to begin action on Easter Saturday and urged that arms and munition should reach Limerick by that date. Bernstorff, following the usual practice, surreptitiously attached a note to the message passed by the American Government to Berlin, fixing on Easter Saturday and urging prompt despatch of munitions. Von Jagow, replied on 4th March that arms would be landed in Tralee Bay. Bernstorff sent a message on 4th March that the Irish agreed and he was sending a messenger to Ireland with full details. Bernstorff also telegraphed a code for use between Germans and the Rebels, while arms were in transit, and explained that a submarine might safely enter Dublin Bay as far as Pigeon House without encountering nets. Von Jagow on 26th April intimated that arms would be sent and a special code word used nightly as an introduction to German wireless press service. Bernstorff informed Berlin that numerous private wireless receiving stations existed in Ireland. Urgent messages from America to Berlin on 18th and 19th of April, fixed the delivery of arms for the evening of Easter Sunday, pressed for the landing of German troops and asked for an air raid on England and a naval attack on the English coast. These attacks actually occurred between the 24th and the 26th.

It was the declared hope of the rebels and their German and American friends to blockade the Irish ports against England and establish German submarine bases in Ireland. The Rebellion broke out a day later than the schedule. German support miscarried and it ended in complete failure.

The British Government has the clearest proof that Irish volunteers had long been in communication with the German authorities and received money through Irish American Societies.

The Leaders again in Communication with Germany.

Soon after the rising it became clear that Sinnfein leaders were again asking Germany for help. Berlin sent a message to Washington on 17th June, that they were ready to give further help if the Irish would only say what sort of help they required.

Bernstorff in a despatch on 19th June described the rebellion and stated that £1000 had been provided for Casement's defence. Bernstorff on 25th July sent a message that reorganisation of rebels was making progress and that he had remedied their lack of money. Bernstorff on 8th September enclosed a memorandum from the Irish Revolution Director resident in America containing detailed proposals for a fresh rising contingent on Germany sending an expedition with sufficient military force to cover the landing.

Germany was to fix the time and the advantage of submarine and zeppelin bases in the west of Ireland was mentioned as an inducement. Bernstorff was evidently having difficulty with his tools and on 24th October he warned Berlin not to allow Captain Boehm then living at Rotterdam to write to Irishmen in America because the letters were apt to reach wrong people. We subsequently arrested Boehm in British waters. Bernstorff in a despatch dated 4th December mentioned that Irish leaders in America was pressing for a reply to their proposal of 8th September. Von Zimmermann on 31st December replied giving the quantities of munitions it was proposed to land between 21st and 23rd February 1917 adding that it was impossible to send troops. Bernstorff replied on 13th January that the Irish committee declined the proposal on the ground that the rising were useless without German troops. After America's entry into war communication between German government and Sinnfein leaders was temporarily broken but the Devoy messenger service to America and Ireland was not affected. A clue to the new line was possible in Ireland in the speeches of the Sinnfein leaders at that period. Valera addressing the convention of Irish volunteers on the 27th October 1917 said he would never advocate another rebellion without hopeful chances of success. Proper organisation would result in half a million fighting volunteers. There is no hope of success except through the German invasion of England and landing of troops in Ireland. They should be prepared and leave nothing undone towards that end. Valera in January 1918 said that so long as Germany was England's enemy and England Ireland's enemy so long would Ireland be Germany's friend.

For a considerable time it was difficult to obtain accurate information of German Sinnfein plans but it was definitely ascertained in April 1918 that a plan for landing arms in Ireland was ripe for execution. The Germans were only awaiting information from Ireland regarding the time and place. The British authorities warned the Irish command regarding the probable landing of an agent from Germany from a submarine.

He actually landed on the 12th April and was arrested. The new rising depended largely on landing munitions from submarines. Evidence exists that the rising was planned to follow a successful German offensive on the west front as Britain would then presumably be stripped of troops. Documents found in Valera's possession showed that he had worked out in great detail the constitution of his rebel army and hoped to muster half a million trained men.

There is evidence that German munitions were actually shipped aboard submarines at Cuxhaven at the beginning of May and German submarines had for some time been on duty on the west coast of Ireland on other errands than the destruction of shipping. It will be seen that negotiations between the Sinnfein executive and Germany were virtually continuous for three and half years. A section of the Irish-Americans were at first intermediary for discussions but since America's entry into the war communications with Germany tended to be more direct. The second rising planned for 1917 only broke down because Germany was unable to send troops. Plans of 1918 rising were maturing in connection with the German offensive on the Western front and new shipment of arms from Germany was imminent.

The important feature of every plan was the establishment of submarine bases in Ireland in order to menace the shipping of all nations. In these circumstances no other course was open to Government if useless bloodshed was to be avoided and duty to Allies fulfilled but to intern the authors and abettors of this criminal intrigue.

Early Publication of Evidence.

Strong Case for Instant Action.

LONDON, May 26.

The "Times" understands that the Government hopes to publish part of the evidence on which the Sinnfeiners were arrested establishing beyond question Sinnfein's complicity with the enemy. It is claimed that there has been no avoidable delay. The subject is very delicate. Notwithstanding the authenticity of the evidence and the character of its source it is specially desirable that the enemy should not learn the precise manner in which the information was obtained. Since his return to London, Mr. Shortt has been in the closest touch with the War Cabinet. It is understood that the Premier and his colleagues are greatly impressed by the strength of the case for instant and decisive action.

PREMIER ON THE WAR.

Submarines Conquered.

Shipbuilding Exceeds Sinkings.

LONDON, May 25.

Mr. Lloyd George receiving the freedom of the City of Edinburgh to-day was accorded an ovation. In the course of a speech the Premier reviewed the situation of the war. He reminded his audience that since the Government took office it had had to deal with two adverse circumstances, namely the collapse of Russia and unrestricted submarine warfare, but the brave men of the navy and mercantile marine had at last, thank God, conquered these pests. By day and night in fair weather and in full they tracked them down. (Cheers) He read an Admiralty statement showing that we were sinking more submarines than the enemy was building, and we and the Allies were building ships faster than the enemy could sink them. There was a record destruction of submarines in April. (Cheers) Illustrating what Russia's collapse meant to the Allies, the Premier mentioned that even at present America had not given one fifth of the fighting strength which the enemy had received owing to that collapse. Submarines would still be troublesome, but no longer a peril. "As the determining factor in winning of losing the war you can rule out the submarine." (Cheers) It was the failure of submarine that accounted for the present offensive to which the enemy had been driven as the last resource. The Allies had to bridge the chasm between the collapse of Russia and the coming of America, a yawning terrifying gulf, whose spans were being built under the heaviest fire.

Eve of a Great Attack.

"We are on the eve of a very great attack. No man ought to boast about the outcome, but those who know best are full of confidence about the result. The fact that we are fighting as one instead of three or four is going to be of great help and strength." It was a race between F. M. Von Hindenburg and President Wilson. This was not the time to harass men charged with the destinies of the nation. (Cheers). If we thought by any safe or honourable means we could have averted the struggle or secured an earlier termination, he should not have been at present so burdened and weighed down with anxiety, but he could say that the Government had neglected no possible means of finding if there was an outlet from the horrors of the struggle.

Extremists.

There were two types of extremists. The extremist who was crying for peace when there was no peace. That man was not a real friend, but an enemy of peace. He encouraged the enemy and depressed his friends. Then there was the war extremist who regarded every thought of peace as treason. The path of sanity and safety which the Government ought to tread was between these two. (Cheers). There were in Allied countries and Britain a considerable number of people who thought that peace could be achieved without victory. He thought there were fewer of them now. (Cheers). These people in Russia constituted the majority, and the result had been disastrous for that great country. What had been Germany's reply to the temperate and moderate pronouncements of peace aims of President Wilson and Great Britain? The first reply was the most violent offensive launched with the avowed determination to annihilate the British army, and the second answer was seen in the state of Russia. Some people paid too much heed to the speeches of enemy statesmen, and these people said, "Why don't you respond to these appeals?" The Premier added:—"We did answer, and the moment it was answered the response came from German cannon. Why? He did not think German and Austrian Statesmen were deliberately deceiving, but because they did not count in the least in these countries they were asked by military chiefs when it served their purpose."

He did not think German and Austrian Statesmen were deliberately deceiving, but because they did not count in the least in these countries they were asked by military chiefs when it served their purpose.

Helpful Criticism Welcomed.

In conclusion, the Premier said he welcomed criticism but it must be helpful, not malignant. He had no party organisation behind him to record his achievements or palliate his shortcomings, but so long as he did his best to win he was sure of the support of all parties. (Cheers). No more intrigues or cabal could have placed him at the head as Chief Director of the British Empire and maintain him there for eighteen months, an ordinary man of the people without rank of social influence, or special advantages. He was there by the will of the people, and he was confident that he had behind him men of all creeds and parties who placed the honour of their native land and the freedom of mankind above the triumph of any faction. (Loud cheers).

Phases of Fight against Submarines.

In the course of his speech, when receiving the freedom of Edinburgh, Mr. Lloyd George, referring to how Britain had met the submarine menace, said that the Government's problem had been to save the windpipe of the Allied armies, namely the British mercantile marine. Every Government department was to deal with it. Shipping had to be reorganised and the Scotsman had brilliantly achieved that task. (Cheers). Then we had to reduce our needs and cut down imports by millions of tons, and increase the home production of ores, timber, and food. He paid a tribute to the patriotism of farmers and landowners.

Since 1916, we had increased tillage in the United Kingdom by four million acres and doubled the shipping output, and this year we hoped to treble if not quadruple it. (Cheers). He paid a tribute to the skill, ingenuity, and resource, and, above all, invincible valour of the sailors of the Navy and Mercantile Marine, whose thrilling deeds gave new heart to the people and enriched our history and character. (Cheers).

The Greatest Battle Ever Fought.

The coming battle would be the greatest ever fought on earth, and on it depended greater consequence for the human race than on any battle ever fought. He was glad to think that they had at the head of the forces of freedom a man of General Foch's genius. (Cheers). The Premier emphasised that everything must be done to keep up the spirit, morale, determination, and unity of the people, so long as the struggle continued. He remarked that the lesson of Russia was to trust not over-much in formulae. "Make no mistake, we are dealing with a ruthless Prussian despotism that is out for plunder, pillage, and loot". Germany did not intend to bring the war to an end till its basket was as full as it could hold. That had been its policy towards Russia. Let those who imagine they could secure the world freedom and security, without breaking the Prussian Military power remember what Lenin the Russian democracy. (Hear hear).

An Armed "Cruiser" Torpedoed.

LONDON, May 25.

The Admiralty states that the armed mercantile cruiser "Moldavia" was torpedoed and sunk on 23rd May. There were no casualties among the crew but 56 of American troops aboard are missing and it is feared that they were killed by explosion.

A Cruiser Submarine Torpedoed.

LONDON, May 24.

The Admiralty states that one of our Atlantic escort of submarines on return to its base reports that while proceeding to meet a convoy on the 11th inst. in the latitude of Cape St. Vincent it sighted and sank a German submarine of the so called cruiser type. Heavy sea was running and there were no survivors. Another enemy submarine was sighted but escaped its fate by swift diving. In view of this being the first Cruiser Submarine destroyed it has been decided to depart from the usual rule of not announcing the destruction of individual enemy submarines.

British Mission to America.

Arrival at Washington

LONDON, May 25.

The British mission headed by Prince Arthur of Connaught has arrived in America and has proceeded to Washington.

Prince of Wales' Speech in Italy.

LONDON, May 25.

ROME. - The Prince of Wales speaking on the celebration of the anniversary of Italy's entry into war assured the Italians of the constant sympathy of the British Dominions.

LONDON, May 25.

The Press Bureau states that Major-General Burtchell has been appointed Director General of Medical Services of British Armies in France in succession to Lieutenant-General Sloggett.

Rubber Output.

LONDON, May 25.

The "Times" says, that in spite of existing restrictions the output of plantation rubber in 1918 will be nearly two hundred thousand tons. Taking American consumption at eighty thousand tons and British and French as forty the thousand approximate surplus at the end of the year will be eighty thousand tons. The situation seems to point in the case of Malaya certainly to a speedy initiation of the system of complete control. The Straits and Malay states authorities cannot allow the rubber industry to drift into financial chaos. It is the duty of these authorities to move quickly in the direction of formulating an effective system of control over the output of every rubber growing property. Should they fail to do so representatives of rubber industry in London would be justified in putting the strongest pressure on the Colonial Office in order that the well nigh intolerable position might be speedily ameliorated.

After-War Care of Disabled.**Allied Conference Views.**

London, May 26. At the close of the Inter-Allied Conference on the Care of Disabled Soldiers after the War, the Duke of Connaught said the keynote of the Conference was that though a pension was necessary and should be liberal, it was only a part and in no wise the principal part of the State's duty to disabled men. The great aim of all of them was to rehabilitate him and give him a chance again of becoming useful and happy and make him as physically fit to enable him to return to his old trade or teach him in a new trade suitable to his condition. The old days of the neglect of the hero from the battle-field were gone for ever. The Allies and Dominions stood shoulder to shoulder in the fight for justice, liberty, and right, and stood equally together to repair and rebuild sufferers in the mighty conflict. (Cheers.)

Butter Ration Increased.

LONDON, May 26. The Press Bureau states that in view of the surplus of British-made butter available, the weekly ration of butter and margarine will be increased by an ounce, making it five ounces.

Exchange of Prisoners.**Anglo-German Negotiations Proposed.**

LONDON, May 26. Reuter learns that the British Government had decided to open negotiations with Germany through Holland for the purpose of extending the present arrangement for the repatriation and internment of civilian combatant prisoners. The exact scope of the negotiations has not yet been determined.

Record Riveting.**Ke Anglo-American Riveting.**

LONDON, May 25. Much interest is being taken in the record-breaking riveting competitions in British and American shipyards. A Barrow riveter, Moses, yesterday drove 5,394 rivets in nine hours, 1,019 better than the new record established at Baltimore a week ago and 265 better than the new record at San Francisco on Wednesday. Moses worked on a nine-inch howitzer and there were a thousand anxious onlookers, including representatives of the army and navy. The Mayor of Barrow congratulated the champion, and a director of Vickers presented him with twenty-five pounds. A number of women workers sacrificed their meat ration in order to ensure Moses his squad ration of beef. Moses used a riveting machine styled "Little David" after Mr. Lloyd-George.

Britain's Air Policy.

LONDON, May 26. At the Overseas Club the Air Minister, acknowledging the cheque for £13,500 subscribed by the members, said that the Dominions' splendid contribution towards our armies had almost become a byword, and British gratitude and appreciation for it was never failing. But the contribution of Overseas fellow-countrymen towards the success of the fighting air forces was greater than in any other field of warfare. Sir A. Weir specially referred to the very large enthusiastic and courageous quota contributed by Australia and Canada, and proceeded to sketch the rise of the air force since the beginning. Outlining his policy he said that every effort and energy would be devoted to the further development of the air force and acceleration in many fields of aerial activity, which could eventually contribute to the success of the war.

Celebrations in London.

LONDON, May 26. Empire Day was celebrated throughout London, flags being flown on the principal buildings and all schools celebrating the occasion during the forenoon with special instruction and patriotic addresses, drawing attention to the essential unity of the Empire and the freedom of its institutions among all its subjects. A half holiday was afterwards given to all school children. The girls were dressed in white and wore red, white, and blue colours, while the Union Jack was almost universally carried. School managers visited the schools together with the local Mayors, while many soldiers revisited their old schools, and wounded soldiers were entertained at many. The day was celebrated on the London Stock Exchange and in commercial markets by the singing of the National Anthem, and with orders for soldiers and sailors, airmen and nurses.

Celebration in France.**Tribute to British Naval Supremacy.**

LONDON, May 26. PARIS. British Empire Day celebrations in France have evoked enthusiastic articles in the French press which emphasises the failure of the German efforts to separate the French and British and says France will single her power with the Empire solidly united for the mantle of her power. Empire Day becomes a celebration in honour of right and civilisation, a festival of noble people in the fight against barbarians. The press welcomes Mr. Kipling, who has always been the voice of the Empire at the side of Lord Derby in the Sorbonne where M. Dauchel referred to the British people as the founders of civil and political liberty and now the bulwark of European freedom. Germany he said had united France and Britain for ever. M. Miller had explained how the mastery of the sea had been assured by the British navy and said that the French Maritime League, of which he was President, was proud to associate itself with France's tribute to Great Britain. M. Leygues speaking for the French Government said the naval factor was decisive and thanks to the maritime supremacy of Great Britain the Entente could look to the future without concern. Lord Derby responded and was loudly cheered.

French President's Message.

LONDON, May 25. The Press Bureau announces that M. Poincaré has sent a message to the King, saying:—The whole of France is associating itself with the celebration of Empire Day. Meetings have been held in all the principal towns, when the magnificent war effort of Great Britain, the Dominions, and the Colonies was explained. The President eloquently refers to the Anglo-French bonds of union and the common ideas and sacrifices.

The King's Reply.

The King, replying, acknowledged the generous impulse inspiring France to honour Empire Day, and pays a tribute to the splendour of France's achievements, and her glorious heroism which cannot fail to be crowned by a lasting union of the hearts of the two peoples.

British Press Comments.

In an editorial article on Empire Day, the "Daily Telegraph" emphasises the war disappointments of last year, but records as a counterbalance the undiminished confidence with which our allies, with little exception, await the new onslaught, together with the encouraging outlook afforded by the magnificent outburst of American military ardour and the close unity of France and Italy with Britain.

"Times" on Imperial War Cabinet.

The "Times" says: Empire Day reminds us that the Premier of the Dominions for the second year in succession are "entrusted" to attend an Empire War Cabinet where only they can acquire knowledge of the more intimate problems of the Empire, war and peace alliance of nations. The "Times" comments that British Ministers are certain to profit by intercourse with their overseas colleagues, to take larger views. The "Times" hopes that the criticism expressed in certain Dominions last year that their representatives had been wasting time will not be possible this year. The "Times" says: "It should be common knowledge now that the Imperial War Cabinet is the executive Government of the Empire, in other than local relations, by a body of representatives of its constituent States. India has a part in it. The emergence of the Imperial War Cabinet was an improvisation demanded by immediate and future needs. Such developments are never popularly understood at the outset, but with time the instinct of the people will adapt itself to appreciate them. We are confident that this is now a case with the Imperial War Cabinet."

French Journalists' Message.

PARIS. The Association of Paris Journalists has telegraphed to the British Institute of Journalists associating itself with the testimonies of gratitude to the British nation which will be given to day throughout France on the occasion of Empire Day.

French Press on the Day.

PARIS.—Newspapers publish very warm and enthusiastic leading articles on the occasion of Empire Day, drawing attention to the solidarity of the Empire in alliance with France and other allies. The "Matin" says Empire Day becomes a celebration in honour of right and civilisation, a festival of noble people in their fight against barbarians.

At Bombay.

BOMBAY, May 25. The Empire Day was observed as a public and a bank holiday in Bombay. Flags were flying on all public buildings. Bombay Hindus celebrated the day by holding a meeting and Harkirtan at Javerang and offering prayers at the temple for the success of the British arms.

Colonies**Pacific Islands and Australia.**

MELBOURNE.—The acting Premier Mr. Watt in a speech here said Messrs Hughes and Cook, Australia's representatives at the Imperial Conference, would tell the Allied Statesmen that a withdrawal from the Pacific Islands would mean danger, even ruin, to Australia hence the Empire or the Allies must retain the Islands.

N. S. Wales Recruiting.

SYDNEY.—Recruits last week in New South Wales were a record for two years largely exceeding the State's quota.

Newfoundland Parliament Prorogued.

St. John's (Newfoundland).—Parliament is prorogued. Conscription law becomes operative from the midnight of May 25th.

America**U. S. Shipping Output.****2 Ship a Day.**

DETROIT.—Mr. Schwab, Shipping Controller, stated that the equivalent of a ten thousand-ton ship would be delivered every working day in May.

Enemy Businesses Seized.

NEW YORK.—The Custodian of Alien Property has seized seven corporations, mostly located in Massachusetts, which are the principal representatives in America of the German Government, including Wolf and Sons, said to be owned by Wolf and Boehne, one of the largest cotton houses in the world.

Increase in the American Armies. And New Taxes.

WASHINGTON.—Mr. Mead after consulting President Wilson informed Congressional Leaders that new

revenue legislation was imperative including increased income and excess profit taxes besides taxes on unnecessary business and luxuries. The Military Committee of the Senate unanimously voted in favour of a large expansion of American army and ordered favourable report on a resolution urging the increase of the army by three millions.

Russia**Poles Ordered to Disarm.****Fight Follows Refusal.**

LONDON, May 26. A telegram from Moscow, dated the 17th, says:—A newspaper despatch from Kieff states that the Germans sent an ultimatum demanding the disarming and disbanding within twenty-four hours of the second Polish Army Corps quartered in the vicinity of Kieff, but the General Commanding refused. The Germans thereupon attacked the Poles, who resisted. The result is hitherto unknown. It is reported that fifteen thousand were engaged on their side and that casualties were numerous.

A despatch from Vitchek says: Prince Leopold of Bavaria ordered the disarming of Polish Legionaries in the Minsk Government, but the Legionaries refused.

Intervention in Siberia.**A French Comment.**

PARIS. The "Echo de Paris" commenting on the Russo-Japanese treaty hopes that the hour is approaching when Germany must transfer divisions from the west front to Siberia. It declares that President Wilson's scruples are the only remaining obstacle to Chinese-Japanese intervention in Siberia, which is diplomatically justified by the bolshevik repudiation of Russia's debts.

Central Powers**The "Vindictive" Moved by the Germans.**

LONDON, May 25. Mr. Archibald Hurd states that naval activities at Bruges are practically at a standstill owing to blockading of Zebrugge but it is known that enemy has managed to move the stern of the "Vindictive" at Ostend, sensibly increasing the fair way. The "Daily Express" says:—The Germans have slowed the "Vindictive" and are dredging the channel thirty feet wide and two and half feet deep. The "Times" says, though the "Vindictive" has been moved and is now lying close to pier, the Germans are not using Ostend harbour.

General**Allied Progress in E. Africa.****German Headquarters Occupied.**

EAST AFRICA.—An official message says:—Direct communication has been established between General Edwards and General Northey's columns. General Edwards has occupied Nanyung, hitherto the German headquarters, the enemy retreating south-west in the direction of Mahua. We engaged the main body of the enemy between Nanyung and Mahua and drove them westwards.

Socialists and the War.**Bulgar Reply to Allied Socialists.**

LONDON, May 26. The Bulgarian Socialist party's reply to the Inter-Allied Socialist memorandum drawn up in February which is the first official reply received from the enemy, has reached London. It accepts the general proposals of the memorandum and even the majority of the suggested territorial adjustments. Although the reply maintains ethnographically that Macedonia should be united to Bulgaria, it seems probable that the Bulgars would be willing to agree to Macedonian autonomy. The reply hopes that German socialists will reply to the memorandum in an equally moderate and conciliatory manner.

"Beyond All Endurance".**Dutch Comment on German Action.**

AMSTERDAM.—Giving evidence before the Shipping Council enquiring into the sinking of the Dutch steamer "Catharina" the Dutch shipping inspector characterised the German action as inexcusable and beyond all endurance.

Swedish Minister Leaves Japan.**Unneutral Conduct Alleged.**

LONDON, May 26. A telegram to the "Daily Express" from Tokio says:—The departure of the Swedish Minister, M. Wallenberg, accompanied by fourteen prominent Swedes, caused speculation. Allegations of unneutral conduct are made. No diplomats were present at the station when M. Wallenberg left.

Western Front**The Delay in the German Offensive.****The Allies Stronger Than Ever.**

LONDON, May 25. [7-15 A. M.]—The pause in the German offensive is the subject of much comment. Reuter's correspondent at the British Headquarters says: The overdue attack is most assuredly coming but every day of the pause finds the allies better prepared. Their confidence was never higher while the tramp of incoming American troops is almost monotonously reassuring. The British are in no way passively awaiting the German onslaught and daily and nightly raids take a heavy toll of enemy man-power. Reuter's correspondent at French Headquarters dwells on the difficulty of determining where the enemy will attack owing to the new method of employing assaulting masses brought on the

batfield a few hours after artillery preparation. He mentions that Germans on 20th March had only four divisions in line out of twenty three ready to move under Voss's command. The remaining nineteen were at distances varying from five to sixty miles from the attacking front.

One division brought upon the eve of the battle marched twenty miles into action. Until the morning of the attack the defence was unable to determine the sector against which this enormous mass of troops would be launched. Situation to-day is unchanged. The number of divisions in the enemy line is known approximately but the density of the enemy front does not afford a clue to his intentions. Fortunately with unity of command the masses of British and French and American reserves will be available for instant service wherever the front is threatened.

Story of the Bombing. One of Germany's Blackest Crimes.

LONDON, May 26.

Correspondents emphasize that the bombing of our hospitals by aeroplanes on Sunday night was one of Germany's blackest crimes against humanity during the whole war. Some hundreds of casualties were caused amongst nurses, patients, and orderlies. Taking advantage of the brilliant moon, the Germans deliberately flew over a big hospital camp which they had frequently seen in the day-time and which was most conspicuously marked with red cross signs and flags. Successive squadrons dropped their biggest bombs on the camp. It was a tragedy of the most frightful kind. Nearly all the hospital outpatients contained badly wounded men, men with open wounds, fractured limbs, and shattered skulls. The Germans dropped a great number of bombs in the midst of the huts. One of the bombs was of the largest size and made enormous explosions leaving great craters. Other bombs were fired with shrapnel which swept the wards, murdering on a big scale.

Superb Heroism of Nurses.

Throughout this terrible time the raid, occupying two hours, not a single nurse sought cover. They moved up and down the wards, encouraging and helping the patients, attending to the gravest cases and lingering at the bedside of men already suffering from shell shock. The heroism and superb devotion of these women have never been surpassed throughout the war and no eulogies could fairly pay a tribute to their conduct and pitiless scenes in spite of their own inevitable secret terror. The Germans attacked with all the ferocity of which they were capable, and Sunday's devilishness rivals the "Lusitania" and Cavell murders. Some raiders flew very low and raked the hospital tents, huts, and staff quarters with machine-guns. A German Captain who was amongst the raiders and who was brought down when challenged, could not say he saw no "Red Cross." But he did not deny that the place which was one of the hospitals deliberately bombed last year, was a well-known landmark to all German aviators.

The Allies' Only Answer.

LONDON, May 25.

The "Times", commenting on the hospital outrage, recalls the German proverb that, "One has never done learning." The Germans are bent on teaching the world that the highest classification of mankind into human beings and Germans was scientifically exact. The latest Hun experiment is on a par with all the atrocities which have caused the German name to stink in the nostrils of humanity since the war began and will cause it to stink while memory endures. To outrages of this kind there is but one answer: fierce and relentless war upon Germany and their kind till they are utterly vanquished and then ostracism from the society of civilized nations. The Government must bring home the atrocious crimes to the enemy deliberately and persistently until every man, woman, and child understands that German is a synonym for all that is hateful upon earth. Upon "Scientific felons" who know neither rule nor chivalry, let there be among the Allies a ban outlasting in duration and intensity, and even in remembrance the chastisement which the Allies are more than bound to inflict upon them.

German Bombing of British Hospitals. Great Impetus to American Red Cross.

LONDON, May 25.

NEW YORK. Dastardly German bombing on British Hospitals in France has given a marked impetus to the Red Cross campaign. Thirteen million sterling has been collected in four days. This colossal result which with the buoyancy of Wall Street demonstrates financial resources of country.

An Enemy Raid.

LONDON, May 26.

(10-40 P.M.)—In to-night's communique F.M. Sir Douglas Haig says: Under a heavy barrage the enemy made a raid in the neighbourhood of Becquency. A few of our men are missing. French and British patrols brought in a few prisoners on various parts of the front.

Airmen's Weather Breaks. British Bombing Activity.

In a communique with regard to aviation F.M. Sir Douglas Haig says:—The long fine spell ended at eleven in the morning on 23rd May. Before the weather broke, we dropped eight tons of bombs on aerodromes in the neighbourhood of Tournai and billets. We brought down three enemy machines and drove down two out of control. Three British machines are missing. During the night, in spite of the high wind, we dropped over seven tons of bombs in the neighbourhood of Peronne, Fricourt, and Bapaume and hutments and woods in the Somme area. All of ours returned. We dropped nearly a ton of bombs to-day on factories and the railway at Hagendengen northward of Metz. All our machines returned in spite of attacks by aircraft and considerable anti-aircraft gunfire.

Successful British Raids

LONDON, May 25.

(1-20 P.M.)—A British communique says: We raided trenches in the neighbourhood of Hamel capturing forty prisoners and two machine-guns. We took a few prisoners in a successful raid northward of Lens. There was hostile gas shelling eastward of Bethune and increased enemy cannonading in the Struselee sector.

Aviators Delay Offensive. Splendid Exploit of British.

LONDON, May 26.

(11-10 P.M.)—Reuter's correspondent at British Headquarters, telegraphing to-day, referring to the work of aviators in delaying the German offensive plans a day or two ago, says: An enemy division lost several hundred horses in consequence of an aerial attack and was rendered practically immobile. Following our numerous aerial triumphs, enemy aviators are showing less and less inclination to fly over our territory, our reconnaissance and photographing machines can normally venture several miles behind the German front at present, without encountering other opposition than anti-aircraft shells. Our bombing squadrons are displaying a rapidly mounting wave of activity, flying at all hours, while the Germans only fly by night. During the fine weather, which has now broken up, our airmen carried out many splendid exploits, unhesitatingly attacking hostile formations of great superior strength. For example, recently two of ours attacked seven Germans and again eleven of ours attacked an enemy formation of twenty-eight machines. In the former case the Germans were beaten off, leaving two of their machines wrecked.

British Aerial Successes.

LONDON, May 25.

A British official message from Salonika says:—Naval airmen raided Drama aerodrome on the 12th May. They observed one enemy machine afloat and two others enveloped in smoke. They also raided the aerodrome at Hudova to-day, damaging buildings. On other dates we drove down four enemy machines.

LONDON, May 25.

(4-40 P.M.)—The French communique says: Enemy raids south of Hangard and another in Vosges were repelled. We made a successful raid on enemy lines west of Noyon and in Woivre taking a number of prisoners.

LONDON, May 25.

(9-50 P.M.) The British communique says:—There was active hostile cannonading to-day in Villers Bretonneux sector.

LONDON, May 26. (1-30 A.M.)

PARIS.—Last night's communique said: There is nothing to report except intermittent artillery fire north and south of Avre. Thirty thousand kilos of bombs were dropped on various stations and camps in enemy zones.

Palestine Front

The Palestine Communique.

LONDON, May 25.

The Palestine official communique says:—We raided an enemy post on the right bank of the Jordan near Umme-shibet killing and taking a number of prisoners. We brought down three aeroplanes in the neighbourhood of Nablus and Latrun. Arabs raided a Turkish Post on the Hedjaz railway at Wadijordan taking thirteen prisoners. Arabs also conducted other successful operations in the Southern Hedjaz in the vicinity of Medina destroying a section of the track and capturing a convoy of three hundred camels attempting to enter Medina.

Indian Telegrams.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS

(BY WIRE.)

Simla

The King's Birthday.

SIMLA, May 27.

It has been decided to declare the 3rd June 1918 a public holiday in celebration of His Majesty the King-Emperor's birthday, but there will be no entertainment, reviews, salutes, dressing of ships or other celebrations. Flags will be flown and the usual honours' lists will be published on that date.

A Delhi correspondent telegraphs that Moulvi Hadrat Mohan of Aligarh, who was sentenced to two years' imprisonment in 1916 for refusing to obey the order of internment on conscientious grounds, was released from Meerut Jail on the 22nd May and he intends memorialising the Local Government regarding certain conditions still to be imposed upon him. He has voluntarily decided not to go to Aligarh and to reside at Khator in Meerut District.

Calcutta

Hindu University.

A Generous Donation.

CALCUTTA, May 25.

His Highness the Maharaja Sahib of Patiala has sanctioned a generous donation of Rs. 500,000 to be contributed to the general fund of the Hindu University and in addition thereto an annual grant of Rs. 24,000 for the establishment of special chairs for electrical and mechanical engineering. The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya has come to Calcutta accompanied by Mr. Nag Professor of Industrial Chemistry, to collect further funds for buildings and equipment and to consult experts regarding the constitution of a Faculty of Technology including Engineering and Industrial chemistry and also for the development of the Ayurvedic Department of the University.

Calcutta Marwaris.

Meeting to Make War Loan Successful.

CALCUTTA, May 26.

An influential meeting of the Calcutta Marwari community was held this evening for the purpose of considering steps to be taken to make the War Loan successful. The leaders of the community explained the necessity

for Marwari community to subscribe liberally to the War Loan. An Executive Committee was formed to take up the work of popularising the war loan and it was unanimously resolved that only those who were prepared to subscribe for the loan at least one lakh of rupees each would be admitted as members of the executive committee. Twenty-two members accepted the condition on the spot and joined the committee.

Bombay

Indian Historical Association Meets.

POONA, May 26.

The sittings of the sixth annual gathering of the Bharat Itihasa Sanshodhak Mandal or the Indian Historical Association, Poona, commenced this morning. Mr. Vasudeo Shastri Khare of Miraj presiding. Over 40 members and several distinguished visitors including Sir Mant Kobe-sabab of Indore and Raja Dharmpal attended. In the hall were exhibited pictures, coins, and other things of historic importance secured by researchers like Messrs. Rajwade, Patwardhan and others. After the adoption of the last year's report and the next year's budget, a number of interesting papers were read. The sittings continue for the next two days.

The Monsoon at Bombay.

BOMBAY, May 26.

The monsoon current has strengthened near Bombay and conditions on Friday pointed to the arrival of monsoon. The day was cloudy, conditions becoming threatening in the evening at 1 o'clock this morning rain came down. There were smart showers at frequent intervals up to 5 A.M. The morning is clear.

Monsoon conditions were more marked at 9 A.M. this morning. Early this morning the shower was good and widespread in the Bombay coast and at 9 A.M. a rough gale accompanied by a shower indicated the sure approach of the monsoon. The sea continues moderate to rough on the western coast.

United Provinces

Personal Appeal to European Men.

To Subscribe to the War Loan.

LUCKNOW, May 26.

The "Pioneer" believes that the Government of U.P. is giving special attention to the question of support of the new war loan by all classes of Europeans. It is felt that while the loan was splendidly supported by big firms and men of large incomes, Europeans on small salaries did not appreciate the value of the old Fabian tag from each according to his ability. It is therefore probable that a personal appeal will be sent to every man of the community pointing out his personal duty of investing in the loan to secure a future for his family.

The Local Self-Government Resolution.

Press Comments.

LUCKNOW, May 25.

Referring to the Local Self-Government resolution in the "Indian Daily Telegraph" says:—The resolution is both right and comprehensive and may be regarded as a noteworthy attempt to lay a solid foundation for the new fabric which the British Rule is rearing in India. Proposals call for the co-operation of the Local Government and local bodies, while the introduction of Panchayats, should make the proper basis that they are part of a vast organisation, the success of which depends on the character of the administration in the village.

South India

Portland Cement Firm in South India.

Government Contract to a Karachi Firm.

KARACHI, May 25.

The "Daily Gazette" understands that the Government of India have recently issued license under the control of Capital Act to a leading Karachi firm to raise up to thirty lakhs of rupees for the immediate construction of a large Portland Cement Works in South India. The plant it is believed, is coming from America.

Latest Telegrams.

The Irish Arrests.

LONDON, May 25.

Speaking subsequently at a Luncheon in Edinburgh the Premier referred to the brilliant achievements of Scottish divisions in the battle. He wished he could say of Ireland what he could of Scotland. Irishmen had fought brilliantly as always but the vast majority of manhood of Ireland unfortunately had held aloof. It was not relevant to say that England treated that country badly in the dim past. This was not England's struggle. It was Belgium's, Serbia's, Poland's and the small Catholic Nationalities in Austrian Empire. It was the struggle of France, the trust the most loyal and the most steadfast friend that Ireland ever has. He was sorry to say that Ireland had not merely sulked but many Irishmen seem to have been away by that military autocracy which oppressed small nations. He had seen evidence of conspiracy with the German military authorities. There was no doubt regarding the duty of the Irish Government. Had Government shirked action they would have deserved impeachment. Much evidence because it gave away the sources of information and no taunts would drive the Government to publish the last part of the evidence. Arrangements had been concerted for a great rising in Ireland, at a moment which seemed most critical for the Allies. The moment the German high command commenced the present battle in France was deemed the time for stimulating the rising. Evidence in possession of the Government convinced him that Irish Nationalist leaders were not cognisant of the plot. Opportunity would be afforded to Irishmen voluntarily to come forward and participate in the war and he was hopeful that the response would be worthy of the best and highest traditions of the people.

LONDON, May 25.

The thrilling moment in Mr. Lloyd George's first speech was when he called for cheer for the Navy which was responded to with ringing sounds.

సాహిత్య సంగ్రహము

(రెండవ పేజీ)

పశ్చిమ రంగము

ఆంగ్ల రచనాంగము

శత్రువులు ముట్టడించుట.

లండను, మే 24:—బొంబాయి పరిసరమున వైరి సేనలు ముట్టడించు. ఈ పోరాటమున మా వైరివల గొం దకు గానరావచ్చును. ఆంగ్ల సరాసుకొనబడినములు కొం దకు శత్రు సైన్యములు బంధించిన వని కీల్లు మార్షలు సర్ డగ్లసు హేనుగారు ప్రకటించిరి.

ఆంగ్లేయుల బాంబులను వేయటం.

వైమానిక దళ సంచారమును గూర్చి మార్షలు హేను గా కీల్లు వివరించుచున్నాడు:—నిన్నటి ఉదయము 11 గంట తో వాతావరణము క్షుణ్ణముయ్యెను. అంతకు బూర్వముననే టోర్పెడెయియున్న గుడ్డలముపై కి టన్నుల బాంబులను వేసితిమి. ఆంగ్ల విమానములు మూడు గానరావచ్చుచి. శత్రు విమానములు రి గూర్చుబడినవి. రాత్రియందు వాయువు తీవ్రముగ వీచి తుండీను మాదిమానములు వాయుమండలమున సంచరించుచు వైరోహ, ఫేకోరు, సోమరంగములయందలి బాంబులను పడవేసి నవి. మెల్లన కుత్తరభాగమున కి పైల్ల దూరమునకుండు హేగన్ డైగెలాలో యనుపదార్, యంత్రాలయములపైని టన్ను బాంబులు వేయబడినవి. శత్రు విమానములు ముమ్మడించుచు, వైరులు ఫిరంగులు గాలించుచు, మానవము లన్నియు నెట్టిమాదమున బంధించుటలైనవి.

కందకమును ముట్టడించుట.

లండను, మే 25:—ఆంగ్లేయుల ప్రకటనమున నిట్లు వివరింపబడింది:—హేమెలు పరిసరమున నుండు కంద కములను ముట్టడించి 40 మంది శత్రు సైనికులను బంధించి టిము. మరఫిరంగులు కొన్ని మా యధిపతులైనవి. తన్ను ఉత్తర భాగమున నొనర్చిన మట్టడించు శత్రు సైనికులను పలువుర బంధించితిమి. శత్రువులు తూర్పుభాగమున వైరు లన్నిగోళ ములను బయోగించిరి. ప్రాణము రంగమున వైరి కింఛి దళములు విజృంభించెను.

జర్మనీ వారి యవగ్రంధము

వైమానిక దళము అవరోధము కలుగుచుండుట.

లండను, మే 24:—ఆంగ్ల ప్రధానస్థానముల నుండిన తైలరు విలేఖకు డిల్లు తెలియజేయుచున్నాడు. —జర్మనీయు లొనర్చుచున్న అవగ్రంధమునకు మన వైమానికములు విఘ్న ములు కల్పించి తిమ్మలమున ముట్టడి కాగ్యముల నాలస్యము నర్చుచున్నాడు. వైమానికము శత్రు సేన నొకదాని నొందించి నందన ఆదలి గుర్చియ ల సేకములు నష్టములయ్యెను. అందు తలన ప్రైగ్మను మోగిపోయెను. విమాన సంగ్రామము తెన్ని టి యందో మేము విజయమును పొందియున్నాము. అందుచే శత్రు విమానములు మా ప్రదేశములకు రానిచ్చగించెను. ఛాయా పటముం గ్రహించి, శత్రువుల గుట్టు మట్టులను గనిపెట్టుటకు మా విమానము తెలిమారము శత్రు సైన్యపంక్తుల యందు చొచ్చుకొను. జర్మనీయులవీ: వై ఎన్నిగోళములను ప్రయోగించురే గాని తమవిమానము మెక్కువైన వీటివైం పకున్నాడు. జర్మనీవారి విమానము లొక్క రాత్రిభాగముననే పరిచరించి, మా విమానములన్ని కాలములయందును వాయు మండలమున సంచరించుచు ను. ఇటీవల మాది మానములు రెండు జర్మనీవారి విమానములు 7 కిలోమీటరుల దూరమున వేరొకరిని విమానములు 28 కిలోమీటరులదూరమున వైరొకరిని సంగ్రామమున తమ విమాన ములు రెండింటిని విడిచి వైట్ జర్మనీయులు పారిపోయిరి.

ఆనువృత్తులను ముట్టడించుట.

లండను, మే 25:—బ్రిటిషరంగమునుండి రూటరు కేఖయొక్క వ్రాసుచున్నాడు. ఈ సేల 19 వ తేదీ రాత్రి తమ విమానములు కొన్ని బ్రిటిషు ఆనువృత్తులపై బాంబు లు వేసెను. ఈ మట్టడించు 20 విమానములు పాల్గొని యైతేలియు చున్నది. విమానములు చాల

దిగువకు వచ్చి ఆనువృత్తులపై బాంబులను వేసెను. కొన్ని నం దలకంది మరణించిరి. అనేకులు గాయముల నొందిరి. తెల్లని నేలపై స్పష్టము గ్రాములు వారిక కనబడలేదనుట ఆనువృత్తులు విమాన ఫిరంగులవలన ఒక విమానము నేల గూర్చుబడినది. అం దున్న మువ్వల వైమానికములు ఖైదీయైబడి బాంబులమీద దీసెను తప్పించుకొనుటకు ఉదకరణములు దగ్గర నున్నను ఆ ఉపచారిములు తమ స్థానములను కదిలివేయక 2 గంటల ముట్టడిని భరించిరి.

విమాన యుద్ధము.

లండను, మే 24:—విమాన యుద్ధమును గూర్చి జన రల్ హేగ్ గారు ఇట్లు ప్రకటించిరి:—విమానకాలల మీదను ముఖ్యప్రదేశముల మీదను 18 టన్నుల బాంబులు వేయబడి ను 14 విమానములను నేలగూర్చితిమి. రెంటిని పాడుచేసి పద ప్రోకితిమి. మరటి రి విమానములు కనబడుటలేదు. మనరాత్రి విమానములు బ్రూడెనుకొని రిగ్యునకాలలపైసెను, సోమరం గమునను 11 టన్నుల బాంబులను వేసెను. ఒకరైలుబండి మీదబాంబులు పడి బండియంకిపోయెను. మాన్ హేక్ పుర మును నుజల ముట్టడించి క్లౌన్ ఆనువురముపై 24 బాంబుల ను వేసితిమి. నిన్నటిరాత్రి ముట్టడించిన మండియంన గృహ యులు చాల కనబడెను. కూర్పొట్టు ఆనువురముపై విద్యుచ్ఛక్తి కాలపై బాంబులను వేసితిమి. ఒకబాంబు బాయిలరుమీద పడినది. ఇంకోకటి ఇంకోక కొట్టుపై పడి ఆదిరి విశేషముగా వచ్చెనట. ఇంజను పాకలనుండి నుంటులు కన్నడెను. మనవిమా నములన్నియు నురక్షితముగా తిరిగివచ్చినవి.

బ్రిటిషు రంగము

లండను, మే 24:—(రాత్రి 12-40) బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించిరి. నిన్నటిదినము శత్రువులు మన పంక్తిని 70 వ కొండ కుత్తరమున ముట్టడించిరి. మనలో కొందరు కన్నులు పడినవి. ఆపులే ఆడవియొద్ద శత్రువులనుట్టడిని క్షణపరచితిమి. లాబానీకి వైపులని మేము జయప్రదముగా ముట్టడించి కొం దలు కైదీలను పట్టుకొంటిమి. ఈవేగిని కామినీను కాలన కుత్తరమున స్వల్పయుద్ధమునందును కొందలు కైదీలను పట్టు కొంటిమి. రాత్రియందు తెన్నుకు పశ్చిమమునను, గిజెన్, కెఫ్టుబుర్లు ప్రాంతమునను శత్రు ఫిరంగులు తీవ్రముగ పనిచే సెను. శత్రువులు నీయప్పి ఆడవియొద్ద మనస్థానములపై విష వాయువును ప్రయోగించిరి.

పరాసు రచనాంగము

పరాసు రంగము.

లండను, మే 24:—(సాయం 4-25) పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి. మెక్సికో నెంటు జార్జెనుకు ఆగ్నేయమునను నోయనుకు పశ్చిమమునను శత్రువులు ముట్టడినల్పిగాని మన యగ్నివృక్ష మన వారి ప్రదేశములన్నియు క్షణములయ్యెను. మెంజెలలో కొందరికి ఆగ్నేయమునను వాస్తవ నందును మేము శత్రుపంక్తులను ప్రవేశించి కైదీలను పట్టుకొంటిమి. రజరంగమున ననేక స్థానములందును స్వల్పమును శత్రువు యుద్ధము జరిగినది.

పరాసువారి ప్రకటనము.

లండను మే 25:—హంగార్లు దక్షిణభాగమునను, వాన్ డెములయందును వైరొకరిని ముట్టడింపి తొలగగొట్టు బడినది. నోయను పశ్చిమభాగమునను, ప్రాంతయందును శత్రు పంక్తులపై గిరినీ శత్రు సైనికులు పలువురను బంధించితిమి

శత్రు శత్రుస్థులు

లండను మే 24:—విల్లిరు బ్రిటానురంగమున శ త్రు సైన్యములు ఫిరంగులను గాలించినవి ఆంగ్లేయులు ప్రకటించుచున్నాడు.

ఇటలీ రంగము

ఆంగ్ల యువ గాజు.

ఇటలీకి పోవుట.

రోం, మే 24:—ఇటలీ యుద్ధమున ప్రవేశించిన దినప ణ్టి నందగ్గమున జార్జిరాజుగారి ప్రత్యేక రాయబారిగా ఆంగ్ల యువ గాజు అచ్చటికి వచ్చిరి.

ఇటలీయందు ఆంగ్ల యువ గాజు

రోం, మే 24:—ఇటలీవారికి ఆంగ్ల దేశమునకును గ బంధ బాంధ్యములను బలపఱచుటకు జార్జి గాజు తన కుమ రుని (యువ గాజును) ఇటలీకి పంపిగని ప్రకటించబడినది రైలువేగమునకు బయట జనోవా ప్రభువు ఇటలీ ప్రధానమంత్రి ఇకిర మంత్రులు బ్రిటిషురాజువారి రాజకీయ ప్రముఖులు మున్నగువారు ఆంగ్ల యువ గాజును స్వాగత మొసంగిరి. వీధు లందు పతాకములు కట్టబడెను. వైనిమము, కెకోస్టాన్సులు కోమునగర వీధులందు బాయజగ నిలిచి యుండిరి. వార్తాపత్రిక లన్నియు ఆంగ్ల యువ గాజును కుత్సహించినను స్వాగతము నొసంగుచు వ్రాసినవి. ఆంగ్ల యువ గాజు బ్రిటిషు రాయబారి ఆతిథిగా నున్నాడు.

తూర్పు రంగము

బ్రిటిషు వైమానిక విజయములు.

లండను, మే 24:—సహానికా బ్రిటిషు అధికార సం దేశము—మే 12 వ తేదీని దాగ్రిమానికాలయముమీద నానికా వైమానిక లొక దాడి నొనరించి. శత్రుగ్రాహన మొకటి నుండిపోవుచుండుటకు వారు చూచిరి. మర రెండు పొగతో చుట్టవేయబడినవి. వారు హ్యునోవావద్ద మున్న వైమానికాలయముమీద నేడు దాడి నొనరించి. హంగరులకు నష్ట ములు గలిగెను. తక్కిన రోజులలో మేము నాలుగు విమాన ముల నేల గూర్చితిమి.

ఆఫ్రికా రంగము

తూర్పు ఆఫ్రికా; మొంట్రిమండలి బెద్దత్తము

లండను, మే 24:—తూర్పు ఆఫ్రికా అధికార ప్రకట నము:—జనరలు ఎడార్డుస్, జనరలు వాన్ డెగ్ జులకు ప్రత్యక్ష రాధారి మార్షలు లేవరచలించెను. ఇంగిలలో జర్మ ను ప్రధాన కార్యాలయముగ నుండిన నానియూ జనరలు ఎడర్డుస్ గారొకరిమందుకొనిరి. శత్రువుల మామందికాగ్నే యముగ వేనుకకు బోయిరి. నానియూ మామందాయలద్యము మేము శత్రువుల ప్రధానములను నెదిరించి వారిని పశ్చిమకు తరము వైచితిమి.

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికా.

లండను, మే 24:—చర్చి గాన్ వాట్టంతు సంఘ సభయందు (ఎడిన్బర్గు) నిన్నటిదినము ఒకమిగిలది జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికాను గురించి చెప్పెను అది నుజల జర్మనులచే కావలయునా (కాదు, కాదు అవధ్యము) లేక అంతర్జాతి యమై యుండవలెనా బ్రిటిషునావై ముండకలెనా (బ్రిటిషు వారివై యుండవలెనను కేసు) అనిచర్చించిరి. జర్మనుతూర్పు ఆఫ్రికాయందు కొందరితో ఉత్త ప్రాంతపురములు సల్పగా “దానిని నుజల జర్మనుల కొనకుట యుచున్నదా మక” మని ప్రజాభిప్రాయమై యున్నట్లు తెలిసెను. అక్కడి నేకీయులకు జర్మనులు అపరిమిత మగు కేషులను పంపించుచుండిరి. “28 కొండా డెబ్బలదేశ”మని వారు చెప్పుచుండుచు. ఇప్పుడు వారు పొఖ్య మనుభవించుచున్నాడు.

శత్రుకర్తాలయములను బుట్టుకొనుట.

న్యూయార్కు, మే 24:—నికేయుల ఆస్తుల అధికారి మెసఫసిట్టుకర్తను 7 కార్వోరేషనుల నుట్టుకొనిరి. అమెరి కా దేశమునందలి జ్యోతులప్రధాన ప్రాంతములుగానున్నవి. అందు లొకమునందలి ప్రత్తికర్తాలయము లన్నిటికంటెకు పెద్దదియగు పూల్పురపువారి కార్వోరేషను గూడ పట్టు కొనబడినది.

యధోపకరణ కర్మాగారములు.

హామింగ్టన్, మే 25:—దేశీయులకు వివరయోగము లగు ఉద్యోగములలో నుండి కిగిన మున్ను నొందినవారంద టును జూలై 1-క తేదీకుండి ఉపయోగకరముగ పనులపైస ను పనిచేయవలెననియు కన్న సేవగా తొలగించెను ప్రావో ఘ్టుమార్షలు ప్రకటించెను. ఉపయోగకరముల ఉద్యోగములందు తెరిసివా రందఱును సేవలోనికి రావలసి యగును. ఇందుముల ముగా యుద్ధపరికర నిర్మాతములు కనలసిరి కార్మికములు లభించుట నులభమగునని తెలపబడుచున్నది. వివరయోగము లగు ఉద్యోగముల జాబితా ఇంకను కృత్యములను యధో పకరణ కర్మాగారములందు పనిచేయుటకు కార్మికములను అత్యవసరముని ప్రావోఘ్టుచెప్పెను.

అంధరు, మే 22:—ఇంగ్లండు బ్యాంక్‌లో చేప్పబడిన నేనునూ యాంధ్ర ప్రశ్నముల మొత్తము మే 17 వ తేదీ నాటికి 6980 లక్షల పానులు. తపాలాఫీసు యాంధ్రప్రశ్నములవలన చచ్చిన మొత్తము 285 లక్షల పానులు. సేవింగ్సు బ్యాంక్ సరి ఫీట్‌లు 1950 లక్షల పానులు.

ఇంగ్లండు బ్యాంకునందు సంస్కరణములు

లండను, మే 24:—హంకాంగ్ హంకాయ్ బ్యాంకింగ్ కంపెనీ యొక్క లండనునందు మేనేజరుగానున్న గెర్రీ చార్లెస్ ఆడిన్ గారు ఇంగ్లండు బ్యాంకునందు గణ్యులుగా నుండుటకు నిష్ఠాన్వితములైరి. ఇంగ్లండు బ్యాంకునందు సంస్కరణములకిది శుభ సూచకముగా నుండునని తలంపబడుచున్నది.

లండను, మే 24:—రాష్ట్రసంఘమువారిట్లు తెలియబరచుచున్నది.—బ్రిటిష్ పారిటీ చేయబడిన వెన్న చాల మిలిటోయిని గణక ముందువారునుకు మరయొక అవున్నవెన్న అధికముగ నీయబడును. అంతటితో వారునుకు 5 డౌన్లు కాగలదు.

బ్రిటిష్ మార్కుకొనుట.

లండను, మే 24:—పార్లమెంటు మార్కుకొనుట నిష్పంఘించుట మొదలగువానిని గూర్చి చాలెడు మార్కున జర్మనీలో నుత్తరప్రత్యుత్తరముల నడపుటకు బ్రిటిష్ దొరతనము వారు తీర్మానించినది బ్రిటిష్ గారికి తెలియజేయెను. రాయ్ బోర్డును తొలగివేసి జేయబడునో ఇంకను నిశ్చయింపలేదు.

క్రూసరు జలాంతర్గామి ముంపుబడుట.

లండను, మే 24:—నాకా దళాధికారులట్లు ప్రకటించుచున్నది:—అంగ్లజలాంతర్గామి యొకటి 11-వ తేదీని కేట్రంటు విస్సెంటు ప్రదేశమున కొన్ని నాకల ననుసరించుచు జోవుచుండెను. జర్మనీవారి క్రూసరు జలాంతర్గామి యొకటి మనయంతరించున కనురయ్యెను. వెంటనే మనయంతర్గామి దానినిముంచివేసెను. పోలీస్ అండ్ గ్రామినిగ్లూడ ముంచవలసి నదేగాని అది తప్పించుకొని పారిపోయెను. క్రూసరు జలాంతర్గామి ముంపుబడియొక్క ప్రారంభముగాన, యంతరించునది యొక క్రూసరు జలాంతర్గామి కన్నములలో పోకటింపబడుచుండును.

మేకులకొట్టుట.

లండను, మే 24:—బ్రిటిష్ అమెరికా నావికా కర్మాగారములందెవ రెక్కడు మేకుల కొట్టుచునది పందెము వడెను. పందెము చాల ఉత్సాహవంతముగ నుండెను. మోజె నువలూలో వాస్తవ్యుడు నిట్టిదినము 9 గంటలలో 6,894 మేకులకొట్టెను. ఒక వారములో జాలకొండట బాల్టిమోరులో నింతకంటె 1,019 మేకులధికముగ కొట్టుబడినది. బుధవారమునాడు కానప్రాన్సిస్కోలో మోజెనుకంటె ధికముగ 265 మేకులు కొట్టుబడెను. మోజెనుగా రొక మోజెనుకంటె పుట్టెనని. అందు చేయమంది ఆరురతో చూచు ప్రేక్షకులంకిరి. వారిలో నైనిక నావికా ప్రతిభలును గలరు. బాలోమేయ గారు మోజెనుకంటెనందిరి. విక్టర్ బుగ్గస్ సామి 25 పానులపాను మతి నొసగిరి. మోజెనుకంటెనంత ఆహారము పెట్టునిమిత్తము ఆడవాండ్రలో కొందఱు తమ ఆహారమునందు కొంతభాగమును మిగిల్చి వానికిచ్చిరి. మోజెను మేకులు కొట్టినవానకు లాముడు బాల్టిగారిమేట “లిటిజుడేడ్” అని పేరు పెట్టిరి.

బర్మాండు

లండను, మే 22:—సిన్ ఫెయిన్ గులలో నొక డను మాడిగానీమా డ్రీడ్ డబ్లిన్ లో నరెప్టు చేయబడెను. వేల్పు ఉత్తరభాగమునందలి ప్రాంగుచీర్ల ననేకమంది సిన్ ఫెయిన్ గుల్కు నిర్బంధింపబడిరి. ఒక్క మాస్టీ వియజా దొరసాని మాత్రము హాలోలో నున్నది.

బర్మాండు ముంత్రి.

లండను, మే 24:—వార్టర్ లాంగ్ గారు రాజప్రతినిధి అతిథిగా డబ్లిన్ కు వచ్చిరి. దేశమునందు మరికొందరిని బంధించిరి.

బర్మాండు సిటి.

లండను, మే 25:—డెయిలీ న్యూస్ పత్రికా డబ్లిన్ విశేష తెలిపిన ప్రకారము సిక్స్ థీనరులను ద్వీపాంతర వాసులకై పంపుటకు స్పెషల్ గారే కారకులని విరివి ప్రజలు తలచుచున్నారు.

ఫ్రాన్సు

ఫ్రెంచి బెలియములు

నాకింగ్, మే 24:—బెలియను సహాయక నాకల అల పూర్తిచేయుటకు ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారంగీకరిం

చిరి. బెలియను, ఫ్రెంచి వారలకు కాదునీక, ఆహారసామగ్రిలో సగపాటు సోపగుటకు (గ్రేటుబ్రిటన్ అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు నిశ్చయించుకొనెను. రాబోవు 90 దినములలో 9000 టన్నుల ఆహారసామగ్రి వంపబడును.

బెలియము

బెలియను ప్రకటనము:—లాంజెమ్యు, మెర్క్యుల వద్ద భయంకరముగ అన్వేష్యకీరంగి యుద్ధము జరిగెను.

జేబుజే ముట్టుడి.

అమర్తాం, మే 24:—జేబుజే ముట్టుడియందు నాకాశ్రయమునకు సమీపముననున్న యుద్ధోపకరణముల నిలువ ప్రేరిపోయెననియు, క్రిష్టి విమానకాలము పడిపోయెననియు 15: విమానములు భృంశునయ్యెననియు, ఒక చోటలు యుద్ధమున్న కీరంగి స్థానముకు ప్రేరిపోయెననియు, తెలియబడినది. జేబుజే ముట్టుడి యొకవేళ కొందఱు నైపులు జేబు కిక్కి పంపబడిరట.

హాలండు

జర్మను డిప్లొమరులు.

అమర్తాం, మే 24:—బుధవారమునాడు హాలండును చేరిన డిప్లొమరులు కొన్ని పశ్చిమరంగమునకు బోవుచున్న మిత్రమండలి సేనానాకలయందీ తప్పించుకొని వచ్చితిమని చెప్పెను.

జర్మను క్రొర్యము; డచ్చి వ్యాఖ్యలు.

అమర్తాం, మే 23:—డచ్చిడ కేధిలీనా యెల్లు ముంపుబడినదియు వెలుపును డచ్చి నావికాపరిశోధనాధికారి నావికాసంఘమువారి కర్పించిన తమ వాఙ్మూలమునందు జర్మనుక్రొర్యము తుంతక్యము కాదనియు, దుర్నివారమునియు చెప్పిరి.

రష్యా

మాస్కో, మే 22:—టిట్లినావారాత్రిక ఇట్లు ప్రాయమున్నది:—కురుక్షేత్రమున కర్మమును పెద్ద యాయందు ముందున కరిగి నుజుబులాకును, యెర్మియాసరస్సునకు దక్షిణ మందున్న ఉష్మానును ఆక్రమించు కొనిరి.

అమర్తాం, మే 25:—రుష్యానుండి వరలిన జర్మనీనైటి చెప్పినకథనమును “వాసిస్టి జయిటంగు” పత్రిక ప్రకటించుచున్నది. అట్లే జనబలుకార్మిలాపు, అల్లెపు గారలను ఫిబ్రవరి 26వ తేదీన సెవోబ్రెన్ స్కర్ బోల్షెవ్కులు చంపుచుండగా జూచెను. ఇద్దఱును కుపావలతో గాల్పబడిరి. ఇది నిర్ధారణచేయ బడలేదు.

పోలీసు నిరాయుధుల జేయుట

లండను, మే 24:—మాస్కోనుండి 17 వ తేదీ నిట్లు తలపెట్టుచున్నది. కీపుకుండి ఒక వార్తాపత్రిక ప్రకటించి ఇట్లు తెలుపుచున్నది—కీపుగగనము పోలీసు రెండవనైపుముకు 24 గంటలలో విడదీసి నైపుల నిరాయుధుల చేయవలయునని జ్యూరు బుత్తరపు నొసగిరి. కాని అచటి అధికారి తిరస్కరించెను. అంత జర్మనులు పోలీసు నెదిరించిరి. పోలీసులు వారి నెదిరించిరి. ఫలితమేమైనదియు నింతవరకు తెలియలేదు. ఒక్కొక్క ప్రక్కను 15000 మంది యుండినదియు ననేకమంది మరణించినదియు తెలియుచున్నది.

లిటోవిక్కునుండి ఇట్లు తెలుపబడుచున్నది:—మిక్కున దొరతనముననున్న పోలీసువిజయనరీలను నిరాయుధుల సేనరింపవలయునని బవేరియా యువరాజు లియోపాల్డు గారు తుర్తు సెప్పిరి.

నార్వే

నార్వేవారి ఓడను ముంచివేయుట.

క్రిస్టియానియా, మే 22:—నార్వేవారి చేపలపడవలను జర్మనులు విశేషముగ ముంచివేయుటకు గూర్చి అనేకులు అనేకవిధముల ఫిర్యాదు చేయుచున్నారు. ఈవిషయమును గూర్చి బెర్లిన్ లో నుత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవని విశేషము తెలియజేసెను. మన చావల వ్యాపారము నిట్లెంత కాలము వారు నునయోడల ముంచివేయుచున్నను జర్మనుల కిచ్చివేయుదునని ఒక ప్రతినిధి చెప్పెను.

జపాను

స్వీడను ముంత్రి.

లండను, మే 24:—టోక్యోనుండి “తెయిలీవెన్స్” పత్రికనుండి కలిగియున్నది.—స్వీడను ముంత్రి ఎం. వాలెంబర్గ్ గారు 14 వ స్వీడను నామకలలో గలనీ బయలుదేరి పోవుటకు వెళ్లుచుండి వెళ్లువిధముల నాలోచించుకొనిరి. తటస్థిత్యమునకు విశోధముగ నుండు సేరములలో పంపబడినది. ఎం వాలెంబర్గ్ గారు బయలుదేరినపుడు రాజకీయవేత్త రెవ్వును స్వీడనువద్ద నుండలేదు.

ఆసియా

చీనా జపాను రాష్ట్రముల సమాధానము

పీకింగ్, మే 22:—పీకింగ్ నుండి యిట్లు తండ్రి వార్త వచ్చినది.

ఈ నెల 15 వ తేదీన చీనావారికిని జపానువారికిని సంధి జరిగినది. జర్మనీవారు తూర్పుదేశముల యందు ప్రతేకింప నున్నామన నా ప్రమాదమును తొలగించ నుద్దేశము దొరతనములను కలసి మంచేయవలయునని వై సంధి ప్రకటన విధింపబడినది. ఆక్రమిత స్థానములయందు చీనావారు జపాను వారి కార్యవిధానమును తోడ్పడుదురు. జపాను వారిందు లకు ప్రతిగ చీనావారి చర్యలను మున్నగువానిని గౌరవింపుచు నున్న కార్యములు నుగియగ నె ఆయాస్థానములను వీకుదురు. చీనావారి రాష్ట్రమున కావల చీనానైపుములను పయోగింపవచ్చును. ఈ యుద్ధ కార్యములయందు చీనావారి తూర్పు యువవారి నుపయోగించు నదియు మానునదియు ఉభయ దొరతనములుచేసి నిశ్చయించును.

చీనా జపానుల సంధి

లండను, మే 23:—చీనా జపాను రాష్ట్రములకు జరిగిన సంధి అంగ్ల దొరతనమువారిని సంతృప్తిపరచెను.

సిచ్చీరియా; జపాను.

స్పార్కింగ్, మే 22:—“ఎకోడిస్పార్కింగ్” పత్రిక చీనాజపాను సంధిని విమర్శించుచు నిట్లు ప్రాయమున్నది.—జర్మనీదేశము పశ్చిమరంగమునుండి సిచ్చీరియాకు కొన్ని దశమల సంవత్సరము దిన మాసన్న మగుచున్నది. చీనా జపాను దేశములకు సిచ్చీరియా వ్యవహారములను ప్రవేశించుట కొక్క ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారి మాటలే అడ్డము గలిగించుచున్నవి. బోల్షెవ్కులు రుష్యామునముల బెర్లిన్ ని రాకరించుటవలన వారిల్లు ప్రవేశించుట రాజకీయముగ న్యాయముగనున్నది.

ఆస్ట్రేలియా

కాంత మహా సముద్రదీవులు; ఆస్ట్రేలియా.

మెల్బోర్న్, మే 25:—ప్రధానమంత్రి పనిచేయుచున్న వాల్టర్ గారిట్ల నొక యువన్యాసము నొసగుచు, ఆస్ట్రేలియా యుద్ధ సభా ప్రతిభలు చూచినను, కుక్ గారలు మిత్రమండలి రాజకీయవేత్తల కీరితిని చెప్పుచు రని చెప్పిరి. కాంత మహాసముద్ర దీవులనుండి వెళుకకు మరలుట యన్న ఆస్ట్రేలియాకును తన్మూలమున మిత్రమండలికిని విధియు, నాకమును గలగ గలను. కాన నా దీవుల తమ స్వాధీనమున నె ఉంచుకొనవలయును.

డిట్టోయిలు, మే 24:—నావికాధికారి స్పాన్సరు గారు మేముసమున పోతి (పరిచేము) దినమునకు నొక (10 వేల టన్నుల బరువుగల, నాకచోష్టన నిర్మితబడునని చెప్పిరి.

అమెరికా

సేనావికయపు బిల్లు

లండను, మే 24:—అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములందు యుద్ధవిషయకార్యదర్శి యగు వేడెరుగారు సేనావికయపు బిల్లును సంస్కరించుచు తాముజనుప్రదముగా నునుగూర్చి తర్ఫీదు చేయగలిగినంతమందిని సమక్షాత్పరచి ప్రెసిడెంటు కధికారి మొసగుచు బిల్లునుదేర్చాటుచేసిరి. బిల్లును విడిచిపెట్టిన ప్రకారము 10 లక్షలయందని మాత్రము తర్ఫీదుచేసి నిర్ణయించుటకు ప్రెసిడెంటు గారి కధికారి మొసంగబడియుండెను. మొత్తమున ప్రకారము జర్మనీ నోడించుటకు 50 లక్షలయందని నైను 100 లక్షలయందని నైను ఇంక సెంతమంది నైను సమక్షాత్పరచి ప్రెసిడెంటు కధికారి మొసంగబడియుండెను.

సామ్రాజ్యదినోత్సవము.

లండను, మే 24:— లండను నగరములందరితోను సంతోషమున సామ్రాజ్యదినోత్సవము జరుపబడెను. ముఖ్యప్రాసాదములమీదను, పాఠశాలలన్నిటిమీదను పతాకము లెగురుచుండెను. ఉదయ 7 గంటలనుండి రాజధాని కైతేళి భవనములమీద ప్రత్యేకబోధకోశవ్యాసము లాసగబడెను. సామ్రాజ్యముయొక్క వికాసశక్తియు, అందలి ప్రజలందరి సామ్రాజ్యమునకును అయిదవ వ్యాసములందు విశేషముగ చర్చింపబడెను. బిచ్చికాయ లండనును రెండవ ప్రాంతములను సెలవొనగబడెను. బాలికలు తెల్లని గుల్లధరించి, ఎటువు, తెలుపు, నీలి రంగులదాల్చిరి. అందఱునుగూడ “యునైటెడ్ కింగ్డమ్” పతాకములను బూని, పాఠశాలాధికారులు స్థానికపురపాలకాధికారులతో గలసి పాఠశాలలను పరీక్షించిరి. వైనిటలలో ననేకులు తమతమ పాఠశాలల మరల పరీక్షింపబోయిరి. దెబ్బుల తగిలిన వైనిటలలో ననేకమంది పాఠశాలల కావ్యనింపబడి గౌరవింపబడిరి. లండను స్టాను. ఎక్స్‌జిబిషనును, మరెన్ని యిటలందును జాతీయగీతియతోడను, వైనిటలకును, నావికులకును, వైమానికులకును, దాడులకును బహుమతులిచ్చుటతోడను ఉత్సవము లాంధ్రంబునడిగెను.

(ప్రాన్సు)

ప్రాన్సు, మే 25:— ప్రాన్సుదేశమున పలుతావులందు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య దినోత్సవములు జరుపబడెను. ఇందును గూర్చి ఫ్రెంచిపత్రిక లెక్కింప గలరకమును దెలుపుచు ననేక వ్యాసములు ప్రచురించినవి. ప్రాన్సు బిటులకు భేదమును గల్పించుటయు నని జర్మను లొనరించిన ప్రయత్నములన్నియు విఫలమయ్యెను నని యొక వాగ్వివరణ ప్రకటించెను. మిత్తము ప్రాన్సు హృదయ పూర్వకముగ బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముతో దృఢముగ నేకీభవించునని వారు తెలుపుచున్నారు. వ్యాయానాగరికతల భావకాగ్రముగను, ఉదారస్వభావుల మూర్ఖుల నణచి విజయమొందిన జర్మనీయుగ ను సామ్రాజ్యదినము మారగదెను. వార్తాపత్రికలన్నియు సామ్రాజ్య ప్రధానపురస్కారములతో నొకరిని కీర్తింపగానిది ఆదరించినవి. అతడు సోషలిజంలో దెబ్బిప్రభువుగారి ప్రక్కను నిలిచెను. ఆనయమున ఎం. డిబ్బెయిలుగారు బ్రిటిషుపరిజలపౌర రాజకీయస్వేచ్ఛ కంటికిని మూలకారకులని చెప్పుచు వారి పుడు యూరోపు నాగరికత కంటికిని మెట్టెగొడగ నిలిచి యున్నారని పలికెను. జర్మనీదేశమిందండ ప్రాన్సుల స్థిరముగ వైశ్యమొందించెననియతడు పలికెను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముల పైన సమప్రాధికార మెట్లునిట్లుయై యున్నదియని వివరించుచు గ్రేటు బ్రిటును కీర్తిని ప్రాన్సు కృత్రికించు నపుడు పరామనావికాసామ్రాజ్యము డగు తానును తన సంఘమును దానితో గలియగలుగుట కంటేనియు సంతోషించుచున్నాడని ఎం. మిల్లెరాండుగారు వివరించెను. లెయిగ్ని గుగారు ఫ్రెంచి దొంగతనమువారి తరపున మాట్లాడుచు గ్రేటు బ్రిటునుయొక్క సామ్రాజ్యకార ధర్మమున మిక్కిమండలి వారు భవిష్యత్తును గూర్చి యేమియు విచారించ లేదనెను. దెబ్బిప్రభువుగారింద తీగి ప్రత్యుత్తరముల నొసరి. సభ్యులనుతోత్సాహము కాపిరి.

(ఫ్రెంచి ప్రెసిడెంటుగారి సంకేతము.)

లండను, మే 25:— వాటండ్లెగురు బార్లచక్రవర్తిగారి కీర్తిదండకము నంపించి వార్తాసంఘమువారు ప్రచురించుచున్నారు.— ఫ్రాన్సుదేశముతోయను సామ్రాజ్యదినోత్సవమున గలియుచున్నది. విశ్వగంగులన్నిటియందును సభలు జరుపబడెను. ఆనయమున గ్రేటు బ్రిటును, వలసదేశములును వేసినవహాపకములు బోధింపబడినవి. ఆంగ్లపరామల కృషియునుగూర్చియు, గమనాదర్శిత్యాగములను గూర్చియు ప్రెసిడెంటుగారు తానాహుతో సంగ్రహించిరి.

రాజుగారి ప్రత్యుత్తరము.

సామ్రాజ్య దినోత్సవము నెడలెంత గౌరవ భావమును జూపిండుంటి ప్రాన్సు సరికొల్పినయి. నెంతయు ప్రశంసించుచు చక్రవర్తిగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. అందు వారు ప్రాన్సు విజయముల విశేషముగ గొర్రాడి యభయ దేశముల హృదయముల నను తాత్పర్యముగ వైశ్య మొందింపక కృషిని చెప్పిరి.

(బ్రిటిషు పత్రికా వివరము.)

సామ్రాజ్య దినోత్సవ ప్రధాన వ్యాసమున “దెయిలి బ్రిటిషు పత్రిక” గతి కంకర్షణమునందు గలిగిన ఆకాశంకలము నుహసించి, అయినను నెంచుకొనుచుంట్లని దృఢపత్వా

గమున మనవైశ్యము లెచ్చుటను భేదింపబడకుండ క్రొత్తముగ మన కెదురు చూచుచున్నవనియు, మఱియు ననేకరీతి నైక సంరంభములను ఫ్రాన్సు ఇటలీదేశములు బ్రిటుతో మరల యధికముగ వైశ్యమొందుట కలనను ముందు గనబడుచున్న ఆదర్శము మఱితర ఉత్సాహకరముగ నున్నదనియు వ్రాయుచున్నది.

వైశ్యులతిక:— కలసదేశముల ప్రధానము రెండవ సంవత్సరపు సామ్రాజ్యయోధ్యసభ కేసుచున్నా రను సంగతిని సామ్రాజ్యదినము మనకు బాపకము తెచ్చుచున్నది. ఈ సభయంద జేవారు సామ్రాజ్యంతోవైశ్యఫలము బాగుగ దెలిసికొనగలరు. వలసదేశములలో గలసివారిద్దర తరాద్యక్షములతెలిసికొని బ్రిటిషుమంత్రులు చాల లాభము నొందగలుగుదురనుట నిశ్చయమని అది తెలుపుచున్నది. తనప్రతినిధులు నివ్వలముగ కాలపారణము చేయచున్నారని ఇదివరలో వలసదేశములందు చేయబడిన వ్యాఖ్య లికమీద వినిపింపఁని యది ఆశించుచున్నది. సామ్రాజ్యమునందలి వివిధరాజ్యముల ప్రతినిధులచే నిర్వహింపబడుచున్న సామ్రాజ్య యధ్యసభ స్థానికవిషయముల దస్సు కేక్కినవాటిలో సామ్రాజ్యపు కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వముగ మారినదని ఇప్పటికైన నందఱును తెలిసికొనవలయును. ప్రకృతావసరములకును, ముందు భవిష్యత్కాలములకును ఈ సభ యెంతేనియు నావశ్యకముగ మెంపొందినది. ఇట్టి మెంపులు ఆరంభమున నెన్నడును బాగుగ గుర్తింపబడలేదవు. కాని కాలక్రమమున ప్రజలు తమంతటనే వాని లాభముల దెలిసికొనగలరు. సామ్రాజ్యయధ్యసభ సంగతియు నిట్టిదియే యని మేము విశ్వసించుచున్నాము.

పరామ పత్రికావివరముల సంకేతము.

ప్రాన్సు, మే 24:— ప్రాన్సు పత్రికాసంఘము వారు బ్రిటిషు పత్రికాసంఘమువారి కిట్లు తిలకించెను. ఈసామ్రాజ్య దినోత్సవ సందర్భమున ప్రాన్సు అంతటను బ్రిటిషు ప్రజల ప్రశంసించుచు ప్రజలు వారికి తమ కృతజ్ఞతను తెలుపుటలో మేమును ఏకీభవించుచున్నాము.

పరామ పత్రికలు.

సామ్రాజ్య దినమున పరామ వార్తాపత్రికలు సంతోషకరములు నత్యాహుతములు ననువ్యాసముల వ్రాయుచు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము ఫ్రాన్సు మొదలుగాగల మిత్రమందలి సభ్యులను నెంతటివలన త్తరమైనదియని వివరించినవి. వ్యాయానాగరికత గౌరవమునక దివముగను, ఉదారమనస్కులు మూర్ఖుల నణచివేయ ప్రయత్నించిన పండుగగను సామ్రాజ్య దినముకై నెంచబడినవి మాటను పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

బొంబాయి ఉత్సవములు

బొంబాయి, మే 25:— బొంబాయి నగరమున సామ్రాజ్యదినము రాజకీయకావలందును బ్యాంకులందును నెలపుదినముగ భావించబడినది. నెద్దనెద్దకార్యాలయములమీద పతాకములెగురుచుండెను. బొంబాయిగొంది వులందఱును సభిజేసి యుత్సవముజేసిరి. కేసర్‌బాగులో మాఠీరైన జరిగెను. దేవాలయములందు బ్రిటిషువారి విజయము నిమిత్తము ప్రార్థనలు చేయబడెను.

ప్రాన్సునందు సామ్రాజ్యదినవర్ధంతి.

పారిసు, మే 24:— నెడు ఫ్రాన్సునందు దంతటను జరుపబడు సామ్రాజ్య దినోత్సవ సందర్భమున పరామ వార్తాపత్రికా నిర్వాహకులు బ్రిటిషు జాతీయదేశ కృతజ్ఞతను చూపుచు వార్తాపత్రికానిర్వాహకుల కభినందించుచు తంతి వార్త నిచ్చిరి.

లండను, మే 24:— ఎప్పటి యుత్సవములతో సామ్రాజ్యదినోత్సవము జరుపబడెను. నేనయందు పనిచేయుచున్న వారి దిద్దలు తీవల మందియిన, 1800 మంది గాయముల నొందెవారిను ఆల్బర్టుపాలలో సంగీతాది నోదములను గత్పెదరు. రాజుగారును రాణిగారును ఈయత్సవమును జూడ నచ్చెదరు. ఇ. కొకమానేతమునందు దేశభక్త సంఘాది సంఘముల వారు కూడుదురు. అప్పుడు హూవిన్నగారు 18500 పాసల చెక్కును (రికమామలవెల) కమానాంగవంత్రికి సంఘముల ప్రత్యక్షమున కవర్ణించెదరు. ఇతరపరిదేశములందు సంగీతాదుల 2000 మంది.

ఇటలీ యధ్యదినవర్ధంతి.

వాటింగ్సు, మే 24:— ఇటలీ యధ్యమున ప్రవేశించిన దినోత్సవ ఆనంద ఆపరికనపుమలందు జరుపబడినది. వాటింగ్సునందు జరిగిన యొకసభలో “జాతులక. మోక్షము కొఱుట జరుపబడు వహసంగింమును ఇదిగఱకుకంటె ఎక్కువ యత్సాహముతోను స్త్రీయులుగను జరుపవలె” నను నిశ్చితిభావమును దెలుపుచు ప్రెసిడెంటు విల్లముగారు ఇటలీవారికి పంపుచున్న సంకేతమును లాన్సింగుగారు పదిపిరి.

దక్షిణాఫ్రికాటపా:— దక్షిణాఫ్రికాట పంపబడుటపా ఈ నెల 29 వ తేదీ సాయంత్రము 6 గం. కు జనరలు పాస్టాఫీసులో కట్టివేయబడి కొలంబో మార్గముగా పంపబడును.

సుకృత లక్ష్మీనిలాసనభ:— వీరు మొన్నటి కని

వారము (25-5-18) సాయంత్రము 5-30 గంటలకు విక్టోరియా పురమందిరమున సారంగధర నాటకమును వ్రావిడమున ప్రదర్శించిరి. చిత్రాంగి సారంగధర పాత్రధారలు తమ ధర్మములను చక్కగ నిర్వహించి సభ్యుల మన్ననకు పాత్రులైరి. రత్నాంగికి రసపోషణము లోపముగ నుండెను. కవిరాయ పాత్రధారుడు నాటకమున కంతకు కళకము దెచ్చెను. ఈ పాత్ర తేవన్నతో శోధక నుండెడిది.

గంధ స్వీకారము:— న్యాయండియ రాజకీయ

గంధములలో 16, 17 వ గంధములకు, గుంటూరులో నాంధ్రమున ప్రచురింపబడిన తిలకుగారి చక్రాను యువవ్యాసమును, వందనములతో నందుకొంటిమి. న్యాయండియ ప్రచురణములలో జిన్నాగారు స్వపరిపాలనము గూర్చి మహమ్మదీయ మహాసభలో నిచ్చిన మహాపవ్యాసము గలదు. ది నెంటు గారు జాతీయ స్వత్వమును గంధమున, స్వపరిపాలనము భారతీయుల జన్మస్వాతంత్ర్యమున గూర్చి మధుర తెలివి వ్రాసిరి. గౌరవిలాసమున లోకమ్యాతిలకు గాంచిన యువవ్యాస ప్రాశస్త్యముగూర్చి దెలుప వివరములేదు. ఆంధ్రములో నీయవవ్యాసమును ముద్రించుట, స్వపరిపాలనోద్యమమునకు చేయుత నొసగ గలదు.

కెరీపురు వాస్తవ్యులగు మాలవిహాస్యము మొహానిగారికి మొహానివెను నిర్బూద వాసము విధింపబడియుండెను. గాని వారా యజ్ఞము మున్నెంపందను 1916 సం॥మున వారికి రెండు సంవత్సరముల కఠిన పరకము విధింపబ్బును. వీరి మాసము 22 వ తేదీని మీరతు చెధసాలకుండి విజదల చేయబడి రనియు, తమవై నింకను విధింపబడనన్న మాతులను గూర్చి వీరు స్థానిక పాలకవర్గమునకును మాడుగు సంప్రకొందురనియు, అరీపురుకు బోనక మీరతు మండలముగారి ఖాబాదారులో నా పురముండ వీరు నిశ్చయించిరనియు ధిల్లియండి తెలియచెప్పినది.

ప్రియర్నయగారు

పినిషలో బంధింపబడుట

“ఫర్ ఇండియా” యను నామేధితి పుస్తకమున రచించిన పినిషగారు పికిషలో బంధింపబడిన విషయమునుగూర్చి లెవరెండు ఆంధ్రానుగారు స్వ్యరిధులని విచారించుచు కలకత్తాకు మఱులచచ్చి కారణవివరములను దెలుపుటకు సాంఘాయలొని బ్రిటిషు కాన్సులు తంతివాస్త నిచ్చి. పికిషలోనున్న లండనుమిషనుకు చెందిన ఆర్. ఇ. ఇవాన్సుగారికికూడ ఆంధ్రానుగారు తంతివాస్తజంపిరి.

దస్తావారి దాడి:— ఇట్టికల కొండ దస్తా లొనరించిన దాడి వివరము లిదివరకు తెలియబోచిన కమాధామును దృఢబరచుచున్నది. దాడి దారులు సుమారు మూడు నాడుగు కందలమంది యుండిరి. వారు బాణములను కొలను, లాటిలను, బల్లెములను దాల్చిరి. అనేకమంది నాయకులందుండి, దొరతనము వారినండి జీతముల గగ్గించుచున్నవారు ముగ్గురుండిరి. దాడిదారు లన్నము పుజలకు గారి మరయే బ్రిటిషు పుజలను గాని బాధింపలేదు. బల్లపు దుస్తాయి పట్టుకొనిన తమ బాలికను విడపించు నొనటయే గాక వారస్త్రీలను నాకలను గొంపోవుటయే తమ యుద్దేశమని వారు తెలియజేసిరి. సుమారు 80 గురు కైదీలను పట్టుకొని వారు మరల కొండలకు బోయిరి. ఆకాత్రి వారు హతమందనదగ్గ పండుకొనిరి. అదివరకు వాముక్తిగదలు ప్రితులచే నావృత్తయొండెడిది. కొల్లెళును ప్రదేశమున కొకటి రెండు వైశ్యమారును నందుండెను. ఈదాడిదారులు బ్రిటిషువారి పుజమీద జరుపుటకమాత్రము నుద్దేశంబు బడలేదని దాడిదారుల చర్యల కలన సపష్టమగుచున్నది. వెళ్లెలనని కద్దవారు తమకైదీలలో భాగ్యకంతుడును పలుకుబడిగలవాడు నను లాహోబారను వానినిచంపిరి. అందలకచెట్టి రాజకీయవాద్యుని మధ్యరత్తిగ చెచ్చి 800 రూప్యముల పట్టపరకముతో నియంత్తు రాజీసామాచేసెను. అధనమంతయు బల్ల దాని కండ్లి కచ్చివేయబడినది. వెనిమిటి కేమియ నీయబడితెను. అంతాటిడు చాలకోపము మొంది నెసిత్తిర్చుకొన నిశ్చయించెను. కచ్చియొని పారిపోయిన వైదీలు చెప్పినమాటల ప్రకార మనె: మిక్కిముగ్గురు నేరకులను లెహోబారను నడిచి లెహోబారమున చెంపించిన తెలయచున్నది. మరెందఱును వైదీలు కచ్చియొనిరి. ఇంకననేకమందిగూడ కచ్చియొనిరి.

ప్రథమ భీమవరము తాలూకా

మహాజననభ

రాయకుమరు, 25-5-18.

(భూస్వస్థి కానుబంధము)

అంధ్రరాష్ట్రవాంఛ.

స్వరాజ్యమునకు ప్రథమ సోపానముగా జాతీయవిద్య దేశమునందంతట ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనమును దేశభావలలో విద్యావ్యాపన కును ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకును ఆంధ్రులలో పట్టుదల పెంచుకొనవచ్చును. ఆంధ్రమహాజననభ యేషి రాష్ట్రవిశ్వమును బోధించుచున్నది. పుస్తక భాండాగారములు అనేక గ్రామములలో నెలకొల్పబడి మాతృభాషను వాగ్దాతృకలకును జేయుతగినంత విద్యావ్యాపనకు సహకారిగానున్నది. హైందవదేశముయొక్క భావిస్థితి భాండాగారాభివృద్ధి ననుసరించుచుండగలదు. ఆంధ్రదేశిక ప్రతికను మిక్కిలి స్వరూప్రయాసలతోగల నిర్వహించుచున్న శ్రీకాళిహనుని వాగ్దేవరాయ పంతులుగారు ఆంధ్రోద్యమమునకు ప్రోత్సాహములను నున్నారు. బంధులతోను మనదపటిలోని జాతీయవిద్యాలయములను దేశమునందంతట వ్యాపించుచున్న రాజీపాతకాలలు పంచమ సాతకాలలను విద్యాభివృద్ధికి సహకారులై యున్నవి. ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు విజ్ఞానచంద్రికా మండలి మొదలగు సంఘములు దేశభాషాభివృద్ధికి నంతయు శ్రమచేయుచున్నవి. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రమునకు శ్రీ కేశవశర్మగారి యాత్మేపణలే మనపట్టుదలకు కార్యదీక్షకు సుపయోక్తములుగ నున్నవి. మన తమిళసోదరులు స్వరాజ్యముపట్ల ఆంగ్లో యిండియనులు కనబరచు ప్రేమనే ఆంధ్రరాష్ట్రమునకై కనపరచుచున్నారు. ఇది సమాజము. కుటుంబపరిపాలనావిధిని కనిపెట్టడడిగి నవ్వకు జ్యేష్ఠభ్రాతృ తాపదీపకరు యాజమాన్యము వహించియున్నందున నీవు పనిపాదపు ఇంక కొంతకాలము వాస్తవిక సాధనముని కోరుటయు అందువల్ల కార్యములు పాసగి వ్యాపనసభలకెక్కువయు చూచుచున్న లోకానాథులపైన సంకతియేగదా. రాష్ట్ర స్వరాజ్యములపట్లను మనకట్టి ఆకర్షణకరములే గలుగుచున్నవి. రాష్ట్రాలస్వరూప సాధించుటకుమందే స్వరాజ్యసమస్యను సాధింపవచ్చునని తోచుచున్నది. స్వరాజ్యమును పొందుటకు ఆంధ్రరాష్ట్రవాంఛ అకపరచయినది. వ్యాపకమృత్యుచయినది.

బ్రాహ్మణేతరోద్యమము.

సముద్రమధనమున విడుమును అపృథికుమనములచేరన గుల యుద్ధములకు మును స్వరాజ్యవాంఛయు స్వరాజ్యవాంఛనల్ల బ్రాహ్మణేతర సమస్యను ఆంధ్రరాష్ట్రవాంఛయు బయలుదేరెను. గన్పట్టుచున్నది. బ్రాహ్మణేతర అను పదమునకే మెక్కువద్రు అక్షేపణ గలదు. ఈ యుద్ధమును కేవలము స్వరాజ్యదేశీయతతో మాత్రము బ్రాహ్మణేతరసంఘములను సహకారపరిచిన తిప్పలేదు. కాని ఈయుద్ధమును గుండురించిన దేశభావమును జూచిన తెరచాటున తెల్లబొమ్మయింది. కీలు త్రిస్త్రమట్టు కిందరహమనించుచున్నారు. కొందరిది నాయుడ తెట్టిగార్ల నిర్మాణముననున్నది. క్రియతో బ్రహ్మజ్యేష్ఠము ప్రధానముగా నేర్పడిన యుద్ధమునని జన్మింపవలెనని బ్రాహ్మణులను గురించి వ్రాసుటకు మేము ప్రసంగమే చాలును. విరుద్ధమైన ఇతివృత్తము ద్వేషించుట కేప్పడిన యెడల అది సక్రమకాలములో సంభవించగలదు. తమ లాభమునే చూచుకొని యితివృత్తముల కేవలముల పాలుచేయువారల కొంతకాలమున కాకాభంగు లగుచున్నారో అటులే ద్వేషప్రాధాన్యమైన యుద్ధములను సంఘమును విశేష కాలము భాదంపజాలవు. బ్రాహ్మణమునకులచే సంరక్షింపబడుచున్న రాత్రి హతకాలలను పంచమసాతకాలలను బ్రాహ్మణేతరులు సంరక్షింప బూనుకొన్నచో పిగు జాతీయవిద్యనును నశించిన వ్యర్థమును పునరుద్ధరణ జేయుటకు తమ విచారకాలము నుపయోగింపగలరు. అందువల్ల కీడులో మేలగును. పర్యవసానము: బ్రాహ్మణేతర సంఘములలో విద్యవ్యాపించి ద్వేషభావము నశించు తుడకు స్వరాజ్యప్రాప్తిని జెందుట కన్ని సంఘములను విశ్వము కాగలనని నమ్ముచున్నాను.

నిర: కు శాధి కారము.

ప్రస్తుత రాచకేయశిల్పిని 1907 సంవత్సరము నందలి శిల్పిలో పోల్చి చూడండి.

“ నిరంకుశాధికారులు కలిగించు కష్టముల నెల్లు నివృత్తి చేయుగలము. మనయందలి యజ్ఞానమును బోగొట్టున దెద్దియో అధికారులు గలిగించుకష్టము లడంచునదియు నదియే. మనకు విద్యుల్ల సాధ్యమును మంచికార్యములేదు. కాబట్టి మనము బూనినపని మంచిదా చెడ్డదాయను సంకతి మన మాలోచించవలెను. రాచకేయ నిరంకుశాధికారులను మంచిమార్గములందుంచుట చాలా కష్టమైనది. జవాబిప్రాయమును డక్టరీంచు రాచకేయ కిల్లాలమునకు కారణమగును. ఎవ్వరైనాజనుల కేవల నుజ్ఞానముకాక ఆపవడే నిరంకుశాధికారుల బలము తీసింపసాగును. గాజును ప్రజలను కలిగిన నొక క్షేత్రేర్పడుచున్నది. అట్టిక్షేత్ర ప్రాముఖ్యమైనది నొకటికే క్షేత్రానికి దేశ వానికికే హెచ్చుకలసియే యున్నది. తేనియెడల ప్రాముఖ్య క్రిందులగును. ప్రజాభిప్రాయము బయలుదేరు కేవలములందునిరంకుశాధికారులు కష్టములు గలిగించియెడల కేవలము కలవరమునకు కారణమగును. అగా ప్రజలబలము నణచివేళ వారు చేయు ప్రయత్నములకల్ల ప్రాముఖ్యమయిచుండును. ప్రజలలో సంకీర్ణమము లున్నంతవరకు వాటికేవలకే లోక వైపు ననే సమానము చేయబడుటకల్ల రెండవవైపు ప్రాముఖ్యని నిరంకుశక్షేత్ర చలనము కలుగుటలేదు. కాని ప్రజలలోని అంతః కలహములు మాన్పటకు ప్రయత్నములు జరిగి వికమత్త్యము హెచ్చుచుండ నిరంకుశ ప్రభువులకు కష్టము గలుగుచున్నది. కొన్ని నిరంకుశ ప్రభుత్వములు ఖచ్చమునే యాధారముగా గొని యున్నవి. కొన్ని కక్షకమున, మతేగొన్ని ప్రజలలోని యంతః కలహములను ఆధారపరచుకొని కాలము గడుపుచున్నవి. మన ఆంగ్లేయులు మొట్టమొదట మన దేశమునకు కక్షకమునమిత్తము నచ్చి మన యంతఃకలహములు తాచి యిచ్చట ప్రవేశించిరి. కొంతవరకు ఖచ్చధర్మమును కనపరచుచున్నారు. కాని సమయ కలిమి, శిక్షలు ప్రూరమైనకొలది కేశభక్తులసంఖ్య హెచ్చి, దేశభిమానము అన్ని మతముల వారీయందును ప్రవేశించి నిరంకుశాధికారుల కాయాసమును కలిగించుచున్నది. నిరంకుశాధికారులు కలిగించు కష్టములన్నియు క్రియముగ వానియంతట మార్గశిల్పి చీకటి నశించి నటుల మనవిద్యకేత్ర బోయి వారు మన స్వరాజ్య పరమాధికి అంతరాయములను కలిగించును. అట్టివాంక్షేత్ర ప్రాముఖ్యపరి కష్టము చలంపజేయుచుండును.”

నిరంకుశ చర్యలు.

వాక్యీవుల కేవాదు స్వాతంత్ర్యములేదో అనాడు మన దేశమునకు కష్టస్థితి ప్రారంభమైనదని తలంచవలెను. శిక్షాస్వల్పప్రకారము హద్దుమీరవారిని దండింపవచ్చును గాని దేశభివృద్ధికి భంగకరముగ జేయుటకు వాగ్దాతృవాది కార్యములు జనలలో ఆందోళన గలిగించగలవు. నిరంకుశ కార్యములు లేనిచో ఒకప్పుడు ప్రజలు హద్దుమీరురుని ప్రభుత్వమువారు తలంచవచ్చును. కాని నిరంకుశము ప్రారంభమైన వెంటనే యాందోళన అధికమై నిరంకుశపడవలసిన విషయమున కెక్కువ వ్యాప్తి కలగగలదు. ఒకప్పుడు నిరంకుశము వల్ల నూతన సమస్యలు బయలుదేరును. విసేటుగారి నిర్బంధ ప్రవాసమునకై యాందోళన బయలుదేరి సాత్వికనిరంకుశము అంతరించినది. బంగాళా విభజనవల్ల బహిష్కార పద్ధతి తలచూపినది. అనేక కలెక్టరీ కలెక్టరీలములకు కారణమైనది. నిర్బంధవాసపు కేజీలకల్ల దేశములో నశాంతిగలదు. దానిని పోగొట్టుటకై యెక్కువ ప్రయత్నములు దేశమందంతట జరుగవలెను. అందులో మన ఆంధ్రయువకులలో ఒకరగు దర్శి చెంచయ్య శ్రేష్ఠిగారి నిర్బంధమును గురించి ఆంధ్రులెక్కువగా శ్రద్ధుమొనర్చవలెను. తిలకు మొదలగు వారికి ఆంగ్లేయకేశపయమును నిరంకుశములకల్ల ప్రజలలో కలవరము హెచ్చినది. స్వరాజ్యదిక్ష అధికమైనది.

అభివృద్ధికి ప్రతిబంధకములు

ఉద్యోగ నియామకములు చట్టనిర్మాణము ధనాగారమును ప్రజలెప్పుడు తమ ప్రతినిధులకల్ల నడుపగలగుదురో అప్పుడు మనకు కొంత స్వేచ్ఛము చిక్కిన దనవచ్చును. స్వరాజ్యమునులభిసాధ్యమని తలంచవచ్చు. మనమిత్రులె మనశ్రేణులగుచున్నారు. మనప్రేమలెట్టి మనకన్న బాడుచుకొనుచున్నాము. ఇందుకు కొందరు స్వలాభాపేక్షపరులు వెళుకనండి తాళము జేయుచున్నారు. వారిని బాగుగా తెలిసికొనుడు. పూర్వచక్రప్రమాచిన మన యభివృద్ధికి గలిగిన యంతరాయములను గ్రహించవచ్చును. ఆంగ్లేయులు ప్రభువులను బట్టలు నేసికొనుట కేర్పకొని యంత్రసహాయమును పొందిన వెంటనే మనదేశపు సగులును బహిష్కరించిన పద్ధతి మొదటిది. అం

దుకు వారు చట్టములు చేసిరి. అభిమానసంఘములేర్పడి తీర్మానములు చేసికొనిరి. బహిష్కార యుద్ధమును మనమీద నుపయోగపరచిరి. అయ్యది ఆంగ్ల రాచకేయ ప్రపంచమునందు మనయొక్క శైశవాస్థి. డిఫో 1708 సంవత్సరములో హైందవపరిశ్రమలవల్ల తియ్యరగు బట్టల నాజూకు మన వ్యాపారముల నశింపజేయుచున్న దనెను. ఎడింబరో సంఘమువారు మాదిగప్రయి ఫరించినవారిని బహిష్కరించుటకు తీర్మానించిరి. ఇది 1775 సంవత్సరములో జరిగినది, 1700 సంవత్సరములో ఆంగ్లేయులెవరును మనదేశపు వికసనమున శత్రువులను ఫరించకూడదని ఆంగ్లేయదేశములో చట్టము చేయబడినది. సాధారణముగ స్వలాభమును పోగొట్టుకొనుట కిచ్చగించుట స్వాభావికధర్మము కాదు గనక మన ప్రయత్నముల కాటంకములు గలుగుటకు ముఖ్యకారణము లారయవలెను.

1888 సంవత్సరములో సివిల్ డిస్టర్బన్స్ ఆఫ్ థామసులలో ఆంగ్లేయులకు హైందవులకు సమానసత్తితి కల్పించి చట్టము చేయబడగా ఆంగ్లేయులు వెట్టింగోల రెండవది. ౧౮౯౦ వాసుప్రొవీ యీ విషయమును గురించి యిట్లు వ్రాసినాడు: “హిందూదేశమునందలి యాభివృద్ధి ఆంగ్లేయులలోను ఈ చట్టము అధికగ్రహమును కలిగించెను. అది యెంతవరకు పోయినదనగా రాజకీయపరిస్థితియం దెక్కువ ఆందోళన కలిగించుట స్థితి యేర్పడి అప్పట్లో హైందవులకు ఆంగ్లేయులకు కలిగిన వైషమ్యములు అనూములు విరోధముల కారకముగ నుండినవి.” ఈవిధముగ ఆంగ్లేయులను నీచికోర్కెల చట్టమునకు లోబరచినందున ఆచట్టమును కల్లచట్టము అని ఆంగ్లేయులు గొప్ప ఆందోళన గలిగించిరి.

బంగాళావిభజనమప్పుడు స్వదేశీకస్తుప్రోత్సాహమునకై హైందవులు చేసిన ప్రయత్నముల కట్టి అంతరాయములు గలిగినచో మీరెలింగిన సంకతి స్వానుభవములోనిది అది మూడవసంగతి. ఎవ్విధముగనైన ఎక్కువపదవి లభించవారు ఆపదవిని కదలుటకు చిక్కులు సంభవించినయెడల యెంతో పట్టుదలతో తమపదవిని నిలుపుటకు ప్రయత్నించుట మానవకోటిలో యాచుచున్నాము. రోజున్న అను సుప్రసిద్ధ ఆంగ్లేయచరిత్రకారుడు వ్రాసినప్రకారము స్వాక్షరీలకు సామ్యుఖ్యు వెట్టినవారు హైందవభూమియందు స్వదేశీకస్తుప్రోత్సాహ మధికినయిన కష్టపడుట నిశ్చయమేగదా. పది సంవత్సరములక్రిందల ఆంగ్లేయకక్షకసంఘములవారు, ఆంగ్లేయప్రతికాధిపతులు, వారి మిత్రులు మన స్వదేశీకష్టతెల్ల యాటంకములు గలిగించినదియు పట్టలలోనివారికే బట్టిలలోనివారికంటె యెక్కువగా తెలియును. వార్తాపత్రికలు రప్పించుకొనువారిపేర్లు, భాండాగారముల సవరణపేర్లు, రహస్యవిచారణకు బాల్పడిన కాలము. సామము కమించుగా! అప్పట్ను మన వాంఛించినో మెప్పుబడయుటకు తక్కువ ప్రాతలకు దిగిరి. అదియొక కాలము.

ఇప్పుడు స్వరాజ్యవాంఛ జనలలో జరించి స్వరాజ్య సంఘములు దేశమునందల్లకొనుటలో చిద్రసంక్షోభము చెందిన ఆంగ్లేయులు కొందరు వార్తాపత్రికలలో వెర్రిమొర్రివారలకు పిచ్చుక బెదిరింపులను గడంగిరి. ఇది నాయకవిషయము వాదదేసాహసము. చిరంజీవుని నిర్బంధించునంతవరకు నొక విధముగ వ్రాసి వెంటనే మహానీయుడైన ౧౮౯౩ సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారు నిలువబడి సంక్షోభము కలిగింప సాత్వికనిరంకుశ విప్లవులు పొడగట్ట ఆపత్రిక తేలింగి నిర్బంధనిధామున కొన్ని మార్పు లవసరమని వ్రాసినవి. ఈ వ్రాతలు 1906 సంవత్సరములో డబ్లిను పత్రికలు వ్రాసినసంగతిని భూతకమునకు దెచ్చుచున్నవి. “లాంకామైనవర్తకులు వెంటనే హద్దు మేటువారిని ప్రార్థించి హిందూదేశములో ప్రస్తుతము ఆచరణలోనున్న బంగాళా విభజన పద్ధతిని మాన్పించునని కోరుటకు సంసిద్ధులైయున్నాడు. దీనికి కారణము హిందూదేశములోని స్వదేశీకష్టతెల్ల లాంకామైన వ్యాపారమును దిక్కునాచేయు చున్నది.” మొదట పురికొలుపుటకును తరువాత మార్పుటకును స్వలాభాపేక్షయే నీని ప్రేరేపించుచున్నది. మనమాయుధమును ములో గనర్చు మెండువాటి హైందవులు అనూనము కలిగింపగిట్టురు. కాని ఇండియా కార్యదర్శిగారు ప్రశ్నేకము మన కొరికనే స్వరాజ్యమును గురించి బెదిరికొనుటకై ఎనదేశీయ నియ నచ్చి తిరిగి మురక్షితముగ తిల సీని కేరస.

యుద్ధసమయమునందే విద్యుదును స్వరాజ్య మిగ్గుటకు నపుడు దీనిని మనమేల కోరకూడదు! ఇంకా ముప్పుని సంకల్పనలకు వైగాకాంగ్రమునాను అతకోధముల మనహక్కులను గురించి మనకు కావలసిన మార్పులను గురించి ఆందోళన

చేయుచున్నారు. జిల్లాసంఘములు ముఖ్యముగ మనజిల్లాలో నడచిపోయిన పనిచేయుచున్నవి. కాని 1906 సం. లో దాదా భాయి నాథోజీగారు ఆంధ్ర స్వరాజ్యపరిషత్తుని బోధించుట టయే గాక సుకమాన్యోదయము మాసపత్రికని కానించుకొనిరి. అప్పటినుండి స్వరాజ్యమునకు అంతు సోపానము లనందగిన దేశభాషాభివృద్ధికిని బాషా ప్రయత్నాభివృద్ధిని భాగమునకు దేశ మందు వ్యాప్తికొనినది. స్వరాజ్యపరిషత్తును బాధించుచు కాలగ్రే ను మాన్పించుట కొన్ని పద్ధతులను గవర్న మెంటువారికి నివే దించి యున్నది. ఇట్లుండ బి.సె.యు గాత్ర క్రియ తలకు గంధి మహాశయిల సంకల్పనీకులను దేశమున బహుళముగ వ్యాపిం చినది. మనకు రాగల కొన్ని అంతరాయములు వచ్చినవి. కాంతివాదా వగలమునకు కలగరముగలిగినది. దేశమాపాదయ ప్ర కము సంచలించి. ఇట్లును హైదరాబాదు స్వరాజ్యము కలు గుటకల్లు ముఖ్యముగ భాషమును పొందువారు ఆంగ్లేయులేయై నను అధికారవ్యవస్థనుండలి మాన్యుటకల్లు వారిలో కొంత కలవర మునకు కారణమేర్పడుట సహజము.

ఇప్పుడు మనము పంచమరంగములో నున్నాము. ఇటీ వలి ఢిల్లీ సమావేశము మనకు శృంగీకరముగ లేదు. మనకుటే పో గాండ్రుట! చతుర్థరంగములోని యాంక్షోళన పంచమరంగ మునకు సహకారియైనది. మాంటాగ్యుగారి రాక మనయాశల నుల్లంఘించినది. మన ఆంగ్లేయ సోదరులను చుట్టికొందరిని చీకాటపరిచినది. మసిబూసిన మారేడుకాయ చందమున ఏవోకొన్ని మాట్లెంపురంజనలంటిని మాంటాగ్యు గారు మైడెక్ హాయపార్టీవారి నోదాస్సుటకు మన కొసంగినంత నె మైమగ్నక మనము గవర్నమెంటునుండి దృష్టియించకలేము. ఈ మధ్యలో మెయిలుపత్రికయొక్క పాట్లకు మితిలేదు. మన వారిలో కొందరు మన అభిప్రాయములనుంచి కొంతవరకు భిన్నులై స్వరాజ్యపద్ధతిలో కొన్ని మార్పులు గావలె ననుచు న్నారు. అలా లేదు చూలులేదు కొడుకు పేరుకు తగాదా. స్వరాజ్యము లభించిన తర్వాత వెళక బడియున్న సంఘములకు కావలసిన ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య సుసంస్థనుగుంచి యోచింప వచ్చును. ముందుగా మనలో మనము రొట్టెకై పోరాడుట సమంజసమా. వర్తకవ్యవహారములలో ప్రాథమికదశయందు సంరక్షణపద్ధతి మంచిదై అభివృద్ధి చెందినకొలది స్వేచ్ఛ వ్యా పారపద్ధతి యెటుల సక్రమముగ అడచిపోయిన రాచకీసు వ్యవహారములో వెళక బడిన సంఘములకు కొంతవరకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము ప్రాథమికదశయందు దశపరము. కాని అది విశేష కాలము నిలగజాలదు. అందుకల్లు బాటి మత వైషమ్యములు నశించుటకు మారు మెరుగలవు.

స్థానిక స్వపరిపాలనము.

హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి తీర్మానము.

సింలా, మే 24:—హిందూదేశ ప్రభుత్వపు విద్యాశాఖ కారు స్థానిక స్వపరిపాలనాభివృద్ధి కొరకు ఒక గొప్ప తీర్మా నమును ప్రకటించిరి. పురపాలన సంఘములందును గ్రామ బోర్డులందును ప్రజలచే సెన్న కొనబడువారి సంఖ్యను వృద్ధి చేయుటకును, స్వల్ప సంఖ్యాకులుగల సంఘముల ప్రతినిధులను ప్రభుత్వమువారు నియమించి స్వల్పసంఖ్య ప్రాతినిధ్యమును గూర్చుటకును, ప్రభుత్వోద్యోగులను నియమించి వారికి నోటుల నిచ్చి అధికారము లేకయే వారి అనుభవముల లాభ మును బొందుటకును ఈ తీర్మానమును శిఫార్సు చేయబడినది. తిక్కు వర్గీకులు జుగల వారికిని ఎన్ని కొను స్వాతంత్ర్యమును వృద్ధి చేసి కేటు చేయర్ల పత్రికలకు కనకాశము గలిగించుటకును ఏర్పాట్లు చేయబడును. ఎవో కొన్ని పురపాలక సంఘములు తిప్ప తక్కిన పురపాలక సంఘములకు అనధికార అధ్యక్షుని నియ మించుటకును, వెర్ల పట్టణములకు అనధికార (ప్రజానియుక్త) అధ్యక్షుని, అధికార సంఖ్యని నియమించుటకును గూడ శిఫార్సు చేయబడినది. ఒక పరిమితజాతు పన్నులను చేయుటకును, పట్టణముల తరహా చేయుటకును, ఏవో కొన్ని ఉద్యోగ ముల తప్పు ఇతర ఉద్యోగుల నన్నిటికిని ఉద్యోగులను నియ మించుటకును పురపాలక సంఘములు, తాలూకా బోర్డుల కధికార మొనగబడును. పంచాయతీలకు గ్రామారోగ్య ము, గానియజనులవిద్య మున్నగువాని వై సధికారము గలిగి దిన్నులిట, క్రిమినలు కేసులను విచారించుటకు సధికార మొనగబడును.

యొద్దసహాయార్థము వీతామా రాజానాద్యుండి 10 వేల రూ. 2400 ము. ఇ.మా.రా రాజానాండి 1000 రూ. అను వచ్చినవి.

వృత్తాంతములు

—(0)—

బొంబాయి ప్రభుత్వము వారు జూన్ 8 వ తేదీని మహాబలేశ్వరమునుండి పూనాకు వెడలుదురు.

రాజప్రతినిధిగారికి సహాయాంతరంగిక కార్యదర్శిగ నున్న బి. జి. గోల్లు బి. సి. ఎస్. గారు ప్రత్యేకోద్యోగమున వెడలి పోవుచున్నారు. వారి స్థానమున 9 వ హాంస్లెరు దళమున నుండిన కెప్టెన్ బంపేయిక్ రిచెన్ అను నతడు నియమింప బడును.

బర్మానుండలి ఇన్స్పెక్టరు జిల్లాలో పశువాద్యము తగ్గు చున్నదని రంగూను తండ్రివాస్త్రయొక్కటి తెల్పుచున్నది. రెండు పురములం దా వాద్యము నిర్మూలించబడినది. ఇతర పురములందును గాని నిర్మూలించుటకు పశుగోగ వైద్యులు ప్రయత్నించుచున్నారు.

మధ్యరాష్ట్రములందు (బీరారు సంస్థానములతోసహా) ఏప్రిల్లో 658 చుదిసేలలో చేరి. మధ్యరాష్ట్రములలో సేనలోచేస ఇతరరాష్ట్రముల సంఖ్య 129. ఏప్రిల్ నెల ఆఖ రువరకు 5368 చుదిసేలలో చేరి. ఇందు 4515 మధ్యరాష్ట్ర ములవాని 884 చుదిమధ్యరాష్ట్రములలోని ఇతర రాష్ట్రములు.

తెంగళూరులో తర్లకు లపరిమితభాషములు బడయుచు న్నారని సివిల్ అండు మిలటరీస్టేషను పురపాలక సంఘమువారు మార్చెట్టు కెనుట ఒకపాక కట్టింది అక్కడ కిరసనాయులు కంపెనీ ఏజంటుచే కిరసనాయులు అమ్మించుచున్నారు. వంట చెఱుట అమ్మించుటకు ఒక కంట్రాక్టరును నియమించు చున్నారు.

అలహాబాదుయొద్ద రైలుబండిలోనున్న మిస్ గ్రాహం అను నామెను క్రిందికి తోసి ఆమెమాతృకు కారణమునైనది చెప్పబడిన కేసు 28 వ తేదీని విచారించి మేజిస్ట్రేటు గారు బులాండ్ మో పోలీసు నూపరింపెం డెంటు గాని, లక్నోలో పోలీసు స్టేషను గానున్న మషరత్ ఆలీగారిని పరిశీలించి. కేసు ఇంకను జరుగు చున్నది.

కలకత్తా యందు సామాన్య దినోత్సవము జయప్రద ముగ జరిగినది. గోల్డెన్, పాతకాలలు, కళాకాలలు, పృథుక్వ కార్యాలయములు మూసివేయబడినవి. పృథుక్వాధీన మందిర ముల మీదను, విదేశీ రాయబారుల కార్యాలయముల మీదను నానల మీదను పతాకములు కట్టబడినవి. కొందఱు పాత కాలల బాయిరు నగర సంకీర్తనము గావించిరి. సాయంత్రమున నొక బహిరంగ సభ జరుపబడినది.

కలకత్తాలో సెక్ ట్రీ ఒక కార్యాలయమునందు ఉ ద్యోగురాలుగ ప్రవేశించి కార్యాలయమున సెక్సని యుద్ధ కార్యము కొరకు విడుదలచేసెనని తెలియుచున్నది. బాండ్మెన్ కామెడియన్ కంపెనీయందు చాల కాలము పనిచేసిన మిస్ నోలీయాలిం అను నామె కలకత్తానుండలి ఒక వెర్లకంపెనీకి ప్రతినిధిగ ప్రవేశించి వాణిజ్యజీవనము ప్రవృత్తమింది ఇతర స్త్రీలకు మ్యాదర్శకురాలయ్యెను.

డాక్టరు నాయుగారు—బొంబాయి క్రానికలు:— “జస్తిసు” పత్రికాసంపాదకులగు డాక్టరు నాయుగారు ఇం గ్లాండునకు బయలుదేరిరిని బొంబాయి క్రానికలు పత్రిక ప్రక టించు చున్నది. హోమయూ ప్రతినిధుల మగల సంపుటయో నాయుగారిని పిలిచి చేయుటయో చేయవలసినదని ఒక ప్రధా నవ్యాసమున నది వివర్ణించుచున్నది. అతడింగ్లాండున కేలబోవు చున్నదియు దొరతనమువారికి తెలియకబోయి యుండదు.

శ్రీయాశ్చర్య త్రము:— ఇది విశాఖపట్టణ వాస్త వ్యులగు పాడుగు రామబ్రహ్మయ గారిచే రచింపబడిన 5 అంకముల నాటకము. శైలిసులభము. నాటకాంతమున కొన్ని సంగీతములును జేర్చబడినవి. కథ రమణీయముగా నున్నది. వెల 0-8-0; వలయువారు అగ్రహారపు నూర్యనారాయణ (అనందబాల సరస్వతి ముద్రాక్షరకాల ప్రాప్రయిటరు విశాఖ పట్టణ) గారికి వ్రాసువలెను.

ట్రాన్స్మిస్ట్ కమాండరు కేసు

కెప్టెను, టి.ఎం. డిల్లెక్ అను ట్రాన్స్మిస్ట్ కమాండ రు తననాకవై క్వార్టరుమాస్టరుగా నున్న ఒక వై నాజీయో ని మాతృచేసెనని కేసు కరాచీయందు 28 వ తేదీని విచారంప బడినది. కడచిన నెల 26 వ తేదీని కెప్టెను మంతెన మీదికి వచ్చి చూడగా ఎవ్వరో పాడుచుండినట్లు వివరణింపెను. రెండు గంటలైనతరువాత కెప్టెను మగల అచ్చటికి రాగా మరల ఎవ్వ రో పాడుచుండినట్లు వివరణింపెను. అప్పుడొక చీకటికంటిని నాకను చాటిపోవుమండెను. అంతట పొగమంచు దట్టముగ క్రిమ్యిరట్టయ్యెను. ఇదిచూచి కెప్టెను భయపడిజర్మనీ నాక ను పట్టుకొని నాకమీదికి వచ్చె ద రే మోయ ని రెం డ వ ఉ ద్యోగి తో చెప్పి చాల బాగ) త్ర గ చూచుచుండెను. అంతట అతడు మంతెనదిగి తనగదిలో ఒక రంగ్రములో నుండి తొంగిచూచుచుండెను. ఇంక కొంతకాల ములో ఒక రివాల్వరుకట్టు వివరణింపెను. రెండవనాకోద్యోగి క్రిందికిదిగి చూచునప్పుడకి ఒక వై నానాసు (క్వార్టర్ మాస్టరు) తలలో రివాల్వరు నుండుకెగిలి క్రిందపడి యుండుట చూచెను. తరువాత మొదటి యుద్ధోగి వచ్చి అతడు జర్మనడని తలచి చంపితిని యొప్పుకొనెను.

28 వ తేదీని విచారణలో రెండవ యుద్ధోగియు, ముగ్గురు వై నా బాతీ యులును (నానికులు) సాక్ష్యము నిచ్చిరి. కరాచీ జూడిషలు కమిషనరు జూరివారితో యోచింపగా వారు ముద్దయు నిర్దోషియని చెప్పిరి. కమిషనరుగారు ముద్దయు కేసును స్థానిక ప్రభుత్వమువారికి పంపి ముద్దయని బాగ్రతగా నుంచుట టుత్తరుచిచ్చెను.

ఒక స్త్రీ మరు తగులబడుట.

రంగూను, మే 24:— రంగూను వార్తాఫోనుండిన “సిటీ ఆఫ్ మెడిడ్” అనుస్త్రీమరుమై ఈ దిన మొకచోట నిప్పుంటుకొనెను. 5-వ కొట్టుగడ్డ నిప్పు గన్నడెను. అకొట్టులోని సామాను అంతకుముందే తీసివేయబడినది. నాకోద్యోగియు నుగదంగియును ముగ్గురు కూలీలను క్రిందికి బిట్టవ పంపుయం త్రిమదగ్గఱకు పోయిరి. వారచటికిపోగనే ఆయంత్రము (వేలి వారికి గాయములుతగిలెను. వారు ప్రయాసముతోవైకిరాగలిగిరి. నాకోద్యోగి చేరుటకాలి చర్యముడి చాలకవ్వవెట్టెను. చా రిని ఆనుపత్రికపంపిరి. స్త్రీయలోనుండిన వేరుసేగ కాయల సరకు కాలిపోయెను. నిప్పునాపుయంత్రములు సహాయము వచ్చెను. ఈ స్త్రీమరులలో న్యాయాయునుండి తూర్పుఆఫ్రికా, చెన్నపురి రంగూను కలకత్తాలకు సరకులవచ్చుచుండెను. తూ ర్పు ఆఫ్రికాకు పంపవలసిన సరకులో పెట్రోలుగూడ ఉం డెను. మధ్యాహ్నము 2 గం. కు గూడ స్త్రీమరు తగులబడుచు నేయుండెను. ఈ స్త్రీమరు గ్లాస్గోలోని జి స్మిత్ అండు సమ్మ నారిది.

ఆపస్తద్యము, మే 24:— ఇటీవలి వైమానికపు దాడి వలన 85 గురు మరణించిరినియు 87 గురుకు దెబ్బలు తగిలిన వనియు కోలోనుగ జెట్టు పోకటింపుచున్నది.

మాస్కో, మే 24:—నోటులవిలువ ఇంతలోనే తగ్గుగల దనిజెనుగారు పోకటింపు చున్నారు. ఈ మాపదలైతులకు గురింకభయముగలిగింది వారిని వస్తువుల నమ్మనీయకుండ జేయును.

కోము, మే 24:—నావికాధికార ప్రకటనము:— బ్రిటి షువైమానిక పోకటు మే 20 వ తేదీని కట్టాకోవర్లనున్న వై మానికాలయముల మీద బొంబులను వేసిరి. మంటలు పుట్టినవి. విమానము లన్నియు మరలినవి.

లండను, మే 24:—నిన్న రాత్రి పరాసునాటిల్లు పోక టించిరి అప్రికి దక్షిణమున కొన్నిస్థలములందు అప్పుకు ఫీరం గి యుద్ధము తీవ్రముగ జరుగుచు వచ్చెను పదాతి దళములను మాత్రము యుద్ధము జరుగలేదు. మే 15, 20 తేదీలవద్ద 11 జర్మను విమానములు నేల గూల్చబడియెను. మే 20 తేదీ రా త్రిందినములు మావైమానికులు, నెంటు క్వెంటిట, ఫాయసు, టె ల్లిసీరు ఫ్యాంత్ములందును, వెగోసీ, రోసియరీసు స్టేషనులమీ దను, ఒల్లె వెల్వీకర్లనుండు వై మా ని కాల య ము ల మీదను 17 టన్నుల బొంబులను పోయోగించినవి. మే 21 వతేదీనాటి రాత్రింబననవారు 80టన్నుల బొంబుల నాప్రదేశము లందును ఇంక లిల్లెయోబాయిబు, హైరియాను లికేలో, బాల్నాయి లందునుగూడ వేసిరి. ఇటలీవైమానికులు నిందుజేరిరి.

ప్రజాభిప్రాయములు

I

ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి సభోపసంఘము.

ఆయా, వైసంఘమువారి సభ యానెల 30 వ తేదీ సాయంత్రం 6 గంటలకు కడపపట్టణములో కిక్కిరింపు రావు పంతులుగారి గృహమున సమావేశమగును.

విషయములు:— 1 ఆభివృద్ధి సభోపసంఘము వకు (All-India Congress Committee) కొరకమున్న సభ్యుల నెమ్మకొనుట. 2 బ్రిటిషు కాంగ్రెసు కమిటీవారికి పంపవలసిన మొత్తములో ఆంధ్ర రాష్ట్ర సభ్యులవారు చెల్లించవలసిన మొత్తము రు 1036-11-9 సమకూర్చు మార్గములు, 3 ఆవసరమగు నితరవిషయములు.

కొండ వేంకటప్పయ్య, కార్యదర్శి.

II

ఒక మొలకపరుగు: బంగారుమొలకలు

ఆయా, గుంటూరుజిల్లా ధూళిపూడి గ్రామమునకు గారు మెకేని చలయ్యచౌదరి గారు వారి తండ్రిగారిని బసవయ్యచౌదరి గారి పేట ప్రవీణులవద్దకు వెళ్ళు ప్రసంగ ప్రతిష్ఠ సందర్భమున జూలై 1-వ తేదీ ధూళిపూడి గ్రామము లో చెన్నరాజుధానిగారి విద్యార్థులందరకు (విద్యార్థులు మాత్రమే) ఒక మొలకపరుగు పోటీపరీక్ష పెట్ట నిశ్చయించిరి. మొదట వచ్చువారికి నొక బంగారుమొలక ఒకవంతుకు పోటీవారులు వెంటనే క్రింది చిరునామాల ద్వారా ముందుగా పంపవలెను. 2 రోజులు గారు. అందరు 31-5-1918 తేదీన యజమాని ధూళిపూడిలో కలసిపోవలసినది.

ధూళిపూడి, } మెకేని చలయ్య చౌదరి, గుంటూరుజిల్లా }

III

ఆంధ్ర విద్యాభివృద్ధి

ఆయా, కడప జిల్లా సంగమేశ్వరమున కలవైకరమున జరిగిన దేశీయమహాసభవారు, పరమేశ్వరుల యాంధ్రమండలములను, ఆంధ్రనామకలకు భో. పట్టాభి శిశిరానయ్యగారి కార్యచతురతకలన సర్కిల్ గ ఏర్పాటు చేయుటకు ప్రభుత్వ ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి కడపయందు గౌ. భూ. వేంకటపతి గారి యాధిపత్యముక్రింద జరుగవచ్చు సంగతి యెల్లప్పుడు విశదమే. ప్రభుత్వ ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి కడప కాలి నావలయందు మానవీయ వి. శ్యామలయ్యకుక్రిందను జనప్రయోగజనపరిచి నది. ద్వితీయ మహాసభ ద్వితీయ గోపాల్కృష్ణయ్యగారి యధ్యక్షత్వక్రిందను బాగుగ జరుగబడినది. శ్రీశాంతిసభను నెల్లూరు సోదరులు జనప దలచినారు. ఆంధ్రవిద్యాభివృద్ధి మహాసభను, ఆంధ్రరాష్ట్రీయ విద్యాభివృద్ధి మహాసభగా మార్చిన బాగుండనో లేదో, మననాయకు లాలోచించి పత్రికా ముఖమున వెల్లడింప వ్రాశిరి.

బందరు. మే 23 సర్వా. వేం. సూర్యవారాయణ

IV

ఆంధ్రమహాసభ సభలు

ఆయా, రేపు కడపనగరమున సమావేశము కాబోవు ఆంధ్రమహాసభ, ప్రభుత్వ ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి సభలయందు వీ క్రింది శ్రీరామము నుపసాదించెదనని ఆహ్వానసంఘములవారికి తెలిపి యున్నాను:—

“ఆకారణముగా సాంకేతికమున గోలు పోయి నిర్బంధనాసమున పరికల్పముల పడుచున్న శ్రీముత ద్వారా చెంచయ్య శ్రేష్టి గారికిని వారి కుటుంబమునకును ఈ సభవారు సంపూర్ణ సాయధూతిని దొల్పియున్నారు.

నిర్బంధనాసమున నుంచబడిన వారి విషయమును దొర తనమువారు బహిరంగముగా విచారించి నేరమును నిర్ణయించి క్రమప్రకారముగా వారిని శిక్షించవలె ననియు, వాస్తవే నేరము లేకున్నచో వెంటనే నడిచివేయవలయు ననియు ప్రభుత్వము వారిని ఈ సభవారు ప్రార్థించుచున్నాను.

నిర్బంధనాసములయందు దున్నవారి కుటుంబములకాగ్రామము, వారి విషయమున దీనిన యాందోళనము చేయుటకు ప్రభుత్వము మొకటి నెలకొల్పటం అత్యవశ్యకమని యా సభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.”

ఈ శ్రీరామములలోని విషయములు చాలా ముఖ్యమైనవి. శ్రీరామము సాయధూతి మాపవలసినది. కాన, ఆంధ్ర సోదరుల నేతులు మహాసభలకు విచ్చేసి శ్రీరామము నంగీకృత మగుటకు సాయము చేయుదురు గాని!

అడవూరు, చెన్నపురి. } ఎం. పి. ఎన్. శర్మ, మే, 25.

V

దోపిడిలు.

ఆయా కాలము మారినది. ధరలు పెరిగినవి. దోపిడిలు మోపయినవి. ఈదోపిడిలు బందరులోను చల్ల పల్లిలోను జరిగిన సంతి పత్రికాపాఠశాల కెల్లరకు తెలిసిన విషయమే. మరియు 4-5 రోజుల క్రిందట ఉయ్యూరులో వైకుంఠస్వామి దోపిడి జరిగి కొంతసేపు సపహరించి కొన్ని పత్రములు తగుల బెట్టెదనియు మొత్తము 15 లేక 16 పేలు రూపాయలు నష్టము కలిగినట్లును తెలియవచ్చుచున్నది. 19 తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము మాబందరు కాటకగట్టున 150 మంది జేరి కాలవ సమీపములోనున్న ధాన్యపు కొట్లను గోయ నుడ్యక్షులయ్యాయండ మా గ్రామవాస్తవ్యులను మీశేమాత్రము భయము కల్గినను సహాయము చేసెదమని నెలవిచ్చిన పెదసంగంటి వాస్తవ్యులను కలసి ధైర్యముతో దోపిడికాండ భిక్షావహా పాదించితే వారు లొంగి యి మాగ్రామమున మాత్రము ఏమియు అల్లరిజరుగకుండ పోయినది. కాని మాగ్రామ సమీపములోనున్న అగినిపల్లె కృష్ణాపురములయందును దోపిడిలు జరిగినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. కాని యీ సందర్భములో మాకు సహాయము చేసెదమని నెలవిచ్చిన పెదసంగంటి వాస్తవ్యులకు వందనము లానరించుచున్నాము. ఇటులనే ఈధాన్య కొంత కాలముండి ఇంకముందెన్ని కష్టముల పొంగినానలెనో తోచకున్నది. ఈసమయమున ప్రభుత్వమువారును ప్రజానాయకులు కలసి చిత్తము గుడ్డలు మొదలయిన వస్తువులయినను ఎక్కువజన సమృద్ధి మున్నచోట్ల కొట్ల నేర్పరిచివారి కాగమ్యించకపోయిన దేశములో ఎక్కువ ఆకాంక్ష ప్రబలవలెను సంతోషములేని కాలాల్లో ఈకగువుగోజులలో ప్రభుత్వమువారును ప్రజానాయకులు వికారభ్యముతో పనిచేసి ఈనష్టముల నివారించెదరుగాక యని కోరుచున్నాము.

భట్ల వెంకటరెడ్డి కృష్ణాజిల్లా చలసాని బసవయ్య

VI

బ్రాహ్మణేతర నాయకుల కొక మనవి.

ఆయా, బ్రాహ్మణేతరుల వికారభ్యము బ్రాహ్మణుల కన్న జాలితమైన దేశలోనున్నదని చెప్పుట బ్రాహ్మణులకు కాదు. బ్రాహ్మణులకు తానెంతటి విశ్వస్య ముఖ్యమనియున్నను అతికి, అభ్యాసములను సమానబుద్ధిగో ఆదరించు, మనమున్నచో అట్లుకాదు కలిసి, లేములకొట్టి ఆదరించుదుము. బ్రాహ్మణులు యేరివయమునైన ఒక మహాసభ జరిగించుకొనిన యెడల ప్రేక్షకులనక, ప్రతిభులనక, బి, ఏ, లనక, బాండ్లనక, డాక్టర్లనక, ప్రేక్షకుని మొదలు ప్రసిద్ధులు వరకు, సమపంక్తిని భుజింతురేగాని, మన గుంటూరు మండల బ్రాహ్మణేతర సభకుంబోలే, నేను బి, ఏను, నేను బ్రాహ్మణును, నేను డాక్టరును, అని నేర్పుకొంటున్న భుజింతురా? బ్రాహ్మణ సోదరులపై యెవర్యుకొనుచుండిరా? మననాయకులు మనతోడే భుజించని కారణమిది యని యూహించెద. “ఎక సుబ్బయ్య నాయకు, బి, ఏ, బి. ఎల్. గారు, ప్లాటు పార్ మెక్సి ఇల్లుపక్కపొలిరి, “అంగ్లభాష అధ్యయించినవాళ్లు గాడిదెలు, దున్నపోతులు, పెంపముండలు” అరి. యీరహస్యము కథముండే మన నాయకులు యెరిగి గాడిదలతో యేల భుజించవలయునని సంశయించిరి కాబోయే! తప్పదు, ముమ్మాటికిని తప్పదు. ఏలయన మనమందరము సోదరులము కామా? ఇదిగాక భూకమాస్యలయ అంధకారబంధురములో పడియున్న మన ప్రజలను నాయకులు ప్రేమతో, దయతో, పట్టుదలతో, బిచ్చతో, నేర్పుతో, ప్రజల కుత్సాహము కలుగు చేతలచే వైకి తినికొని రావలయునేగాని తమ నాక్యాకు గ్యుచే ప్రజలను ఒప్పించుట తాముచేయు కార్యములకు భంగపాలు గలుగునని మనవి చేయుచున్నాడ. మరియు వికారభ్యమున స్వరాజ్యమును ప్రజలకు నుపదించి నాయకులు కీర్తికాములయ్యెదరు గాక.

పడమట, మే 20; ఎస్. ఎల్. వారాయణ చౌదరి.

VII

మన కేక విశ్లేషణ.

ఆయా, వీరు పుట్టుకను బట్టి, ఆకలైనను, ఆంధ్ర దేశములో స్థినిగాన మేపుటయొకటి, అనేక అంశముల నుండి మన యాంధ్రులలో చేరినవారని అందరికిని విశదమే. మొదట 1912 వ సంవత్సరములో ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి ప్రారంభించినపుడు, తక్కిన ఆంధ్ర నాయకులకంటే వీరు యీ రాజకీయ నూత్రమును అంగీకరించలేదు. బాపట్లలో మొదటి ఆంధ్ర మహాసభ మాడిన తరువాత, యీయ 13-6-1913 తేదీన ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి శ్రీరామమునకు వ్యతిరేకముగ ఒక వ్యాసమును వ్రాచుగా, దానికి 15-6-13, 16-6-13, లేవలను, నేను, కేవలగిరావుగారు, చలపతిరావుగారు, మిట్టికొడ్డి గుబ్బాగారు, గజనల్లి రామచంద్రరావుగారు, రామదాసుగారు, మొదలగు వారు దానికి సమాధానములను వ్రాసితిమి. తరువాత మాలో కొందరము వారిని గుతిలో దర్శించి యీ విషయమై ముచ్చటించగా, ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి సభ్యులము ఆదర్శముగ మాత్ర ముంచుకొని, పనిచేసినయెడల తిరుగిను సమృద్ధిమే యని స్పష్టముగా చెప్పి యుండిరి. ఎంత కాలము, యీ ఆదర్శము ఆచరింపలేక లేచిననో, వీరిని గురించి అయనకును, మనకును భిన్నాభిప్రాయములుండ కచ్చుక. కాని, మన కేకవిశ్లేషణకు నేటికి యీ నూత్రము నకు విముఖులగు నందట యేనో గోచరించుచున్నది. ఈ యుగ్యమును జాతి వైచర్యములను మెంపొందించుచుండి కాదనియు, ఉద్యోగముల కాసింది మొదలు పెట్టుబడలేదనియు నేటికైనను వీరికి తెలియకయుండదు కా! కారాగాములు అడవులు మొదలగు విషయములలో వీరు మన బీదలకు కలుగజేసిన సదుపాయములకు మన మందరము మిక్కిలి కృతజ్ఞులమై యుండవలసినదేగాక వీరి మన ఆంధ్ర నాయకులలో నెరిగిన యెందుకొనవలసియున్నది. కాంగ్రెసు స్క్రీము:కు మరికొంద రాంధ్రేతర బ్రాహ్మణేతర నాయకులకంటే వ్యతిరేక భావమును పూనక, కాంగ్రెసు కమిటీలోకి నెట్టరిలో నెట్టరై యున్నారు.

ఇట్టి మన కేకవిశ్లేషణకు, కాంగ్రెసునా రోపన ప్రత్యేకాంధ్రకమిటీ మూలమున, ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి రాష్ట్ర యొన్న దేమో యని నేటికిని భావము ఆంధ్రులందరు సరకములో పడిపోలేని దూషించిరి యి మన ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి సభవారి కత్తి కట్టెదరియు విషయమైనాను. వీరు బాబాయిలో సమావేశమైన ఆభివృద్ధి కార్యకర్తల కమిటీవారి పేర ఈవిషయమై వ్రాసినలేఖ వీరి క్రొధానూయలను బహిర్గత పరచినది తెలియచున్నది. ఆంధ్రులు వేరుగా నొక ప్రత్యేక సభగా కూడినంతిమాత్రమున యెరిగింప లేమని సంభావించరా? మన విశ్వకారికిని వీరి తమకొంధ సోదరులకును యేమి పని కలిగినది? వీరి కీ చలపతివ మెయిదు? ఈ కాలములో మన నాయకులు కూడ తమ యువచరల ఆభిప్రాయములను గమనించి, తమ వాదనకేర్తరిన కారని ఒప్పించి తమ కుదితమని తోచిన మార్గమును వారికే తెల్పించవలెనుగాని, భయపెట్టుట గద్దించట భీష్మించి మూలకాగ్యముల నాయకుల కుట్రములు కావు. కొన్ని సందర్భ విషయములలో భేదాభిప్రాయములు కొంచె మెప్పుకొక్కరగ సమాముగ అనాచులలో నున్నప్పుడు నాయకులు చెప్పినట్లు ఆచరణ నడువవలసినదే. మన ఆరన సోదరులే ఆచరింపవచ్చుగా రుతటివారు నడవచ్చుచున్న యుం కష్టపడవచ్చు మన కేక విశ్లేషణకు అంగీకరిమాత్రమున ఆకాశము నెత్తివై పడబోదని యాయనవంటి నచూపుచు, అనుభవకాలకు తెలిసికొనవలసి యున్నది. అయినను మన కేకవిశ్లేషణకు ఇంకను ఆంధ్రులకు వారియందున్న గౌరవము సాంకేతికముగ నొప్పించలేదు. కాబట్టి వారుకూడ కడపలో జరుగు కార్యకర్తలకు దయ చేయవలసినదనియు వారిభిప్రాయములు మాకు కొంతవరకు వ్యతిరేకముగ నున్నను, వారిసంగతు, ఆయనచరుకు గౌరవభావ ముంచెదమనియు వారు ఏవిషయములోగాని సహాయపులు కనపరచు చున్నపుడు వారితో తప్పక యేకీభవించెదమనియు మనవి చేయుచున్నాను.

బందరు, వల్లూరి సూర్యవారాయణ రావు.

లోక మాస్య

బాలగంగాధర తిలకుగారి

జీవితము - ఉపన్యాసములు (తెలుగు) 0-4-0.

జాతీయగ్రంథమండల సమాజమువారిచే వైపుకమును అట్టివేయగు స్వరాజ్యము, గాంధీ, లడపతిరాయి భోజిరాద్రియ మొదలగు జాతీయగ్రంథములు ప్రచురింపబడుచున్నవి. చందాదారులగుటకు వాగ్దానము తప్ప వేలుదును అక్కరలేదు. ప్రచురింపబడు పాత్రములన్నియు పుచ్చుకొన్నచో సాము కి రూపాయల కంటె సొచ్చు గాను. దేశాభిమానులు త్వరపడి చందాదారులై తోడ్పడవ్రాశిరి.

గాడేపల్లి సూర్యవారాయణ శర్మ, (1171) జాతీయ గ్రంథమండల సమాజం, పితాపురం.

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

నామము	వర్ణము	కీ.	నామము	వర్ణము	కీ.
దంతచూర్ణము మండుకోమటకు	...	0.2	మోహినితైలము పెండ్లికలు పెరుగుటకు	...	0.12
శరీరసౌందర్యము మాత్రము అందమునకు	...	1.4	శామహరి తైలము ఉబ్బునకు	...	0.3
దంతచూర్ణము కండ్లపోటుకు	...	0.9	ఉబ్బునకు మందు సీసా	...	1.3
శరీరసౌందర్యము భావపుష్టికి	...	1.0	కస్తూరిమాత్రము పెద్దవి, మంచి	...	20.3
బుగ్గిసారి బుగ్గిములకు సీసా	...	1.3	సుఖభోగి మాత్రము	...	1.0
మూలకండు తైలము దెప్పి	...	0.12	సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు	...	1.0
తేజువండు తేలుకాటుకు సీసా	...	0.3	విశేషము మాత్రము దెప్పి	...	0.3
శరీరసౌందర్యము కంటివ్యాధులకు	...	0.4	గ్రహణి మాత్రము దెప్పి	...	0.3
శరీరసౌందర్యము వారిచిక్షకు	...	0.3	శిరోచేదన మాత్రము తలనొప్పిలకు	...	0.12
కట్టెతైలము కట్టెదెరుకు దెప్పి	...	0.4	కాలిశుభ్రము మానె సీసా	...	0.3
కామకర్మము సీసా	...	0.3	శీతల ద్రావకము సీసా	...	1.0
తేలుకు మందు సీసా	...	0.4	మనుమరి మాత్రము, మనుమర్యాధులకు	...	1.0
తామర తైలము, తామర, శీటకు	...	0.3	మందుకు మానె సీసా	...	0.6
కట్టెదెరుకు దెప్పి	...	0.4	మందరి తైలము, ముఖసానికి	...	0.3
మాత్రద్రావకము సీసా	...	1.0	పగుళ్లకు తైలము శిశువులకు	...	0.3
కస్తూరి కంటిగట్టలకు దెప్పి	...	1.4	కట్టెకలహరి దెప్పి	...	0.3
కస్తూరికలహరి ఉబ్బునకు దెప్పి	...	0.3	బాలారి మాత్రము ముండ్లమునకు	...	0.3
కాయ తైలము మందు	...	1.0	బురుహాగారి ఎముకలకు	...	0.3

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐకాడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

నావంతరిని వనోపధిసాధనవర్తిలా

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి. కస్తూరికలహరి ఉబ్బునకు దెప్పి 0.3

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తకుశలకారిణి (20)

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి. కస్తూరికలహరి ఉబ్బునకు దెప్పి 0.3

ప్రొప్రియర్: పి. డి. సావంత్, 144, ఫరసవాడి, నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAWANT, Faraswadi, No. 144, No 2 BOMBAY.

విశేషమైన ప్రశంస

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

విశేషమైన ప్రశంస

విశేషకాలము కలగజేయవలెనని "ఇంగ్లీషు బాయిలరు కామెంజువ్"ను యక్షయోగించవలయును. దానిని యక్షయోగించిన బాయిలరు త్రువ్వకట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్లెట్టిట్టుకు చెక్కిని మెరుగు సచ్చిను; అవసరమున్న గొట్టములను త్రువ్వకట్టుకుండగను తుదముగాను నుంచును. ఈ కామెంజువ్ యక్షయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండు ఎప్పుటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యక్షయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజంట్లకే వ్రాయవలయును.

5 గాలనుల గల రము 1-కి రు 26-0-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అందు ఇంజనీరింగు వరుక్కు,

తపాలపెట్టె నెం 553 రు

339

మదరాసు

(ప్రొ కామెంజువ్ గొరునప్పుడు ఈ పత్రిక జేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

విశేషమైన ప్రశంస

మన రాజునకును, మనదేశ మునకును సహాయపడుడు

మన దేశముయొక్క వైజ్ఞానిక సాధన సంతతిని అభివృద్ధి జేయుడు. వ్యవసాయము మన ముఖ్య వృత్తి గాన, మా వ్యవస్థను రసాయన శాస్త్రము ననుసరించి చేయుటగనే ఎక్కువ నుకయోగించి వ్యవసాయమును అభివృద్ధి చేసికొనుడు. భాగ్యపు వంటను ఎక్కువపండించు ఎటువై హంద్రము వెయిలుకు 7 రూపాయలు.

- (1) హిందూమాత 5-4-0 హంద్రము
- (2) భాగ్యలక్ష్మి 4-0-0 "
- (3) మంచివాస్తే (సాధాణం) 7-0-0 "
- ఎరుక యొక్క 4-8-0 "
- చవుకును భ్యంసముదేశి 5-0-0 "
- సారమును కలిగించునది 5-0-0 "
- గుండజేసిన తెలకపిండి ఎరువు 4-0-0 "
- మంచి బలం కలుగజేయు ఎరువు 4-8-0 "

భూమిని కలిగించి తగిన ఎటువై సస్యము చేయువారిము, వలయునాగు వివరములకు ఈ క్రిందివానికి వ్రాసిన తెలియును.

ది స్వదేశీ ఇండస్ట్రియల్ లిమిటెడ్, (962) కంజీవరం.

స్వదేశీ భృదయమునకు

స్వదేశీ పరిశ్రమములు అత్యావశ్యకము

దంతచూర్ణములు: కేశ తైలములు, సబ్బు, మొదలగు వానిని చేయు పృశ్ఠము

తపాలు ద్వారా పొంగముగా నేర్పబడును.

1 రూపాయి అద్వాక్ నుండి (నామ) ఈ సంబంధమైన ప్రకటన మొదలగునవి పంపబడును.

నూపరింతుండెంటు కరెస్పాండెన్సు స్కూలు.

తెలకపిండి, పిత్తి.

పాశ్చాత్య పేంకటాడల

పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

లోకామయవార కస్తూరిమాత్రల నిర్వహణను కరిగింపును.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ: కాశి దాక్టర్ ప్రభాకర్ శెఖర్ అనూశ్చరిక యూనివర్సిటీ, (నామ) ఎన్. వై. ఇన్స్టిట్యూట్, బండకా కన్వెన్షన్ కమిటీ ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ, నెం. 2, బొంబాయి, నీకు వ్రాసినది. తమ "లోకామయవార కస్తూరి మాత్రము"ను ఉపయోగించుటకున, భాగ్యలక్ష్మి సమయ వ్యత్యాసము, అక్షరము, మొదలగు, ప్రకటనాన్ని, కమిటీకి పంపి, అట్లా కచ్చరము, పిత్తిసంబంధము. విద్యల యునుకవారిముల న్నియు, నుబురుయ్యెను, తమవద్దకు ప్రతిదిగను వచ్చు లోను లకు, నీకస్తూరి మాత్రము, స్వదేశీ పరిశ్రమ ముఖ్యముగా నీయవలయు నని శిఫారసు చేయుచున్నాను.

మ: కాశి పి.ఎస్.ఆచార్యరావ్, నీనియర్ పరిశ్, ప్యాంటి కమిషనర్, మొరూరు గవర్న మెంట్; నీకు వ్రాసినది. "లోకామయవార కస్తూరి మాత్ర"ను నీ సహాయగించి యున్నాను.

పండితులు వారిచే పత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే ఆశోక్ గిర్నాస్ట్రును, నుబురులకు ఈమాత్రము గలిగి యున్న వని నీచెప్పుట కానందభరితుడ నవునాను.

రిజిస్ట్రేషన్ యాక్టర్ వారి గురుము: ప్రతి పిసాయమును ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుచూడవలెను, ప్రతిపిసాయో గాడి యుండును. కిరీమృతమును సీసా కి అనూశ్చరిక మృతము.

- 6 సీసాల శాశ్వత తప్పించి
- కుపాల భర్త్యుకోటి 1.2.1
- 12. సీసాల శాశ్వత తప్పించి 2-12.1
- 28. సీసాల శాశ్వత తప్పించి 5-0.1
- గమత్తకోగములకు మావద్ద అయుత్.
- దియ పిత్తి-ధనము కొరకు.

లోకము: శ్రీ సీతారావు వైద్యశాల, మొరూరు

